

Ministerstvo financí

Č. j.: MF-29978/2020

Zpráva o činnosti

**Finanční správy České republiky
a Celní správy České republiky**

za rok 2020

Praha, červen 2021

OBSAH

1. Úvod.....	3
2. Výnos daní a cel.....	4
3. Vybrané indikátory	16
4. Daňové subjekty.....	17
5. Daňové a celní příjmy	20
6. Kontrolní činnost	21
7. Daňové a celní nedoplatky	31
8. Zajištění a vymáhání nedoplatků	36
9. Daňové a celní úlevy.....	39
10. Opravné prostředky.....	42
11. Mezinárodní spolupráce.....	44
12. Informační technologie	49
13. Personalistika	51
14. Hospodaření	56
15. Vztahy s veřejností.....	59
16. Závěr	61

Seznam zkratk

Příloha č. 1 Informace o činnosti Finanční správy České republiky za rok 2020

Příloha č. 2 Informace o činnosti Celní správy České republiky za rok 2020

1. Úvod

Ministerstvo financí zpracovalo a pro účely veřejnosti publikuje souhrnnou zprávu o činnosti Finanční správy České republiky a Celní správy České republiky za rok 2020 (dále též „Zpráva“).

Celý rok 2020 byl silně poznamenán pandemií viru SARS-CoV-2, která měla vliv na životy lidí, vývoj ekonomiky, a samozřejmě i na činnost veřejné správy. Ministerstvo financí (dále též „MF“), Finanční správa České republiky (dále též „finanční správa“ či „FS“) a Celní správa České republiky (dále též „celní správa“ či „CS“) ve sledovaném období společně s běžnou činností, která byla pandemií velmi ovlivněna, také realizovaly celou řadu opatření přijatých vládou ČR, vedoucích ke zmírnění dopadů způsobených šířením viru SARS-CoV-2. V první vlně pandemie reagoval resort Ministerstva financí vydáním pěti generálních pardonů ministryně financí, publikovaných ve Finančním zpravodaji. Tyto pardony byly vydávány formou tzv. liberačních balíčků a obsahovaly celou škálu opatření, např. prominutí pokut za opožděné tvrzení daně, správních poplatků a záloh na daních. Dalším nástrojem, který byl dle aktuální situace několikrát prodloužen a využíván i v další vlně pandemie, byl kompenzační bonus, který byl v průběhu roku vyplácen podnikatelům v zasažených tržních oblastech, především ve službách. Třetím nástrojem byl protikrizový daňový balíček, díky kterému měly obce možnost využít osvobození od daně z nemovitých věcí. Poplatníci si mohli nově uplatnit pravomocně stanovenou daňovou ztrátu i za dvě zdaňovací období předcházející zdaňovacímu období (loss carryback). Došlo k poklesu sazby u silniční daně a rozšíření uplatnění druhé snížené sazby daně z přidané hodnoty ve výši 10 %. Vyjma těchto opatření Ministerstvo financí odložilo povinnost evidovat tržby do konce roku 2020 a zrušilo daň z nabytí nemovitých věcí. Druhá vlna pandemie udeřila v říjnu a resort Ministerstva financí na ni reagoval prodloužením platnosti liberačních balíčků, opětovným zavedením kompenzačního bonusu a pozastavením povinnosti evidovat tržby až do konce roku 2022. Nelze opomenout přípravu legislativního návrhu zákona k zavedení nového institutu paušální daně pro drobné podnikatele a zavedení další varianty daňového zvýhodnění příspěvku zaměstnavatele na závodní stravování a na stravenky formou peněžitého příspěvku na stravování neboli „stravenkový paušál“.

Také oblast působnosti orgánů **Finanční správy České republiky** byla zasažena důsledkem mimořádných opatření přijatých vládou ČR, správními orgány ČR a finanční správou samotnou. Vývoj pandemie nebylo možné dlouhodobě predikovat, což se negativně odrazilo i na správě daní. Zákazy výkonu nebo omezení podnikatelské činnosti a realizace výše uvedených opatření ke zmírnění dopadů způsobených šířením viru SARS-CoV-2 měly velmi silný vliv na činnost finanční správy, která musela pružně reagovat v oblasti metodické, kontrolní i komunikační. Na přijatá protipandemická opatření, novou legislativu a judikatury soudů bylo nutné reagovat, a to nejen ve vztahu k metodickým postupům, ale současně také k zajištění promítnutí těchto změn v informačním systému ADIS. Finanční správa se aktivně zapojila do implementace liberačních balíčků a vyplácení kompenzačního bonusu.

Mezi nejpodstatnější projekty, realizované v průběhu roku, se řadí mj. projekt Paušální daň, u něhož probíhala spolupráce napříč resorty Ministerstva financí, Ministerstva zdravotnictví a Ministerstva práce a sociálních věcí, a který přinese snížení administrativní zátěže drobných podnikatelů. Nelze též opomenout projekt Portál MOJE daně, který přispívá ke zjednodušení, zrychlení a vyššímu uživatelskému komfortu elektronické komunikace se správcem daně.

Finanční správa se v roce 2020 musela vyrovnávat s opakovaným snížením personálních kapacit a navyšováním rozsahu vykonávaných činností, a to jak v důsledku rušení systemizovaných míst, tak v důsledku pandemie.

Celní správa České republiky je soustavou správních úřadů a současně bezpečnostním sborem, který zajišťuje veřejné služby a výkon státní správy v oblasti správy cel a některých daní, jakož i dalších svěřených nefiskálních činností. Činnost celní správy byla rovněž poznamenána pandemickou situací způsobenou šířením viru SARS-CoV-2. Stejně jako u FS bylo nutné přesunout komunikaci s klienty do digitálního prostředí. Celní správa v první vlně pandemie navýšila rozsah vykonávané služby příslušníky celní správy oproti rozsahu běžné služby, a to povoláním příslušníků celní správy k plnění úkolů Policie ČR a dále také např. účastí na zajištění realizace opatření přijatých v rámci nouzového stavu vyhlášeného vládou ČR. Celníci se aktivně podíleli na zajišťování vnitřního pořádku a bezpečnosti s cílem ochránit životy, zdraví a majetek osob a pro naplnění bezpečnostních opatření a dočasném znovuzavedení ochrany vnitřních hranic ČR. K vyhledávání osob nakažených virem SARS-CoV-2 celní správa v průběhu roku vycvičila šest služebních psů. Dále se celní správa věnovala realizaci projektu „Elektronická aplikace pro odbavení poštovních zásilek s nízkou hodnotou“, jehož cílem je od 1. července 2021 nabídnout příjemcům poštovních zásilek možnost zjednodušeného podávání elektronických celních prohlášení s jednoduchou a rychlou platbou poplatků. Celní správa v roce 2020 zaměřila rovněž svoji pozornost na implementaci nových opatření v rámci tzv. online hazardu, kdy orgány celní správy vykonávají primární dozor ve věci provozování hazardních her v prostředí internetu.

2. Výnos daní a cel

Tabulka č. 1: Výnos daní a cel

k 31. 12. příslušného roku v mld. Kč

		2016	2017	2018	2019	2020
Daň z přidané hodnoty	finanční správa	349,5	381,4	413,0	431,3	426,2
	celní správa	0,3	0,2	0,3	0,3	0,3
	celkem	349,7	381,7	413,3	431,6	426,5
Daně spotřební a energetické	celní správa	156,3	160,8	165,3	165,0	160,3
v tom: minerální oleje		86,7	88,9	90,0	92,4	84,9
tabák		54,4	56,2	58,8	55,3	58,3
surový tabák		0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
zahřívané tabákové výrobky ³⁾					0,6	1,2
líh		7,2	7,3	7,9	8,2	7,8
pivo		4,6	4,6	4,8	4,7	4,5
víno		0,4	0,4	0,4	0,4	0,4
elektřina		1,5	1,5	1,6	1,6	1,5
zemní plyn		1,2	1,3	1,3	1,4	1,4
pevná paliva		0,4	0,5	0,4	0,4	0,3
Clo, včetně odvodu do EU	celní správa	8,0	8,7	8,5	9,2	8,2
Daň z příjmů právnických osob	finanční správa	171,1	177,4	181,3	190,9	167,4
v tom: podávajících daňová tvrzení		156,4	161,8	166,1	175,6	156,0
zvláštní sazba		8,3	8,8	7,9	7,2	4,6
za obce a kraje		6,4	6,7	7,3	8,0	6,8

		2016	2017	2018	2019	2020
Daň z příjmů fyzických osob	finanční správa	172,4	192,8	219,9	246,6	231,7
v tom: podávajících daňová tvrzení		6,8	7,6	7,8	9,9	5,7
ze závislé činnosti		149,4	169,2	193,7	216,3	204,9
zvláštní sazba		16,1	16,0	18,4	20,5	21,1
Daň dědická	finanční správa	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Daň darovací	finanční správa	-0,4	0,0	0,0	0,0	0,0
Daň z převodu nemovitostí	finanční správa	0,2	0,1	0,1	0,0	0,0
Daň z nemovitých věcí	finanční správa	10,6	10,8	10,8	10,9	11,6
Daň z nabytí nemovitých věcí	finanční správa	12,7	12,5	13,6	13,8	2,8
Daň silniční	finanční správa	6,0	6,2	6,3	6,5	6,0
Odvod za elektřinu ze slun. záření	finanční správa	1,9	2,0	2,2	2,2	2,2
Odvod z loterií	finanční správa	10,5	3,2	0,0	0,0	0,0
Daň z hazardních her (včetně příslušenství) ²⁾	finanční správa		8,9	9,8	10,1	10,6
Ostatní příjmy, odvody a daně	finanční správa	4,2	6,9	4,0	2,6	-0,9
	celní správa	4,6	1,9	3,3	3,1	3,1
	celkem	8,8	8,8	7,3	5,7	2,3
z toho: dělená správa	celní správa	4,6	1,8	3,2	3,1	3,2
CELKEM¹⁾		907,8	973,9	1 038,3	1 092,6	1 029,5
v tom: finanční správa		738,7	802,3	860,9	915,1	857,5
celní správa		169,2	171,6	177,4	177,5	172,0
Meziroční rozdíl inkasa všech daní a cel		71,1	66,1	64,3	54,3	-63,0
Meziroční indexy inkasa všech daní a cel (v %)		108,5	107,3	106,6	105,2	94,2

¹⁾ Případné součtové rozdíly vyplývají ze zaokrouhlování na celé mld. Kč.

²⁾ Od 1. 1. 2017 byl odvod z loterií a jiných podobných her nahrazen daní z hazardních her, která je rozčleněna na dvě dílčí daně, a to daň z hazardních her vyjma daně z technických her a daň z technických her.

³⁾ S účinností od 1. 4. 2019 byla zavedena spotřební daň ze zahřívání tabákových výrobků.

Příjmy a výdaje celní správy a příjmy a výdaje finanční správy jsou příjmy a výdaji státního rozpočtu.

Daň z přidané hodnoty (dále též „DPH“)

Výběr daně z přidané hodnoty je prováděn prostřednictvím dvou státních institucí, a to finančními úřady a celními úřady. Finanční úřady vybírají tuto daň ze zdanitelných plnění uskutečněných v tuzemsku a celní úřady ji inkasují zejména při neobchodních dovozech zboží do republiky. DPH inkasovaná těmito orgány odráží režim placení, kdy veškeré odpočty jsou spravovány výhradně finančními úřady.

V roce 2020 představoval celkový celostátní výnos této fiskálně nejvýznamnější daně, dle údajů finančních a celních úřadů, 426,5 mld. Kč. Finanční úřady se podílely hodnotou 426,2 mld. Kč, celní úřady pak hodnotou 0,3 mld. Kč. Meziroční pokles činil 5,1 mld. Kč (1,2 %).

Propad inkasa je primárně způsoben propadem ekonomiky v důsledku šíření viru SARS-CoV-2, diskrečními opatřeními a opatřeními zaměřenými na zmírnění dopadů šíření viru SARS-CoV-2.

Při přípravě státního rozpočtu se vycházelo z toho, že inkaso DPH roku 2020 bude ovlivněno makroekonomickými agregáty, jako jsou výdaje domácností na spotřebu, výdaje vládních institucí na spotřebu (mezi spotřebu) a další výdaje státu, spolu s nově zavedenými opatřeními.

Hodnoty makroekonomických agregátů predikované pro rok 2020 v době přípravy rozpočtu (třetí novela) byly v důsledku šíření viru SARS-CoV-2 revidovány, růst výdajů domácností na spotřebu, které mají největší váhu, klesl z růstu +1,7 % na pokles -2,5 % (dubnová makroekonomická predikce MF).

Inkaso DPH bylo dále tlumeno nižšími sazbami daně u pravidelné hromadné dopravy od února 2019, na teplo a chlad od ledna 2020 s odhadovaným negativním dopadem 1,8 mld. Kč, na stravovací služby, točené pivo, další služby s vysokým podílem lidské práce, vodné, stočné a pitnou vodu od května 2020 a na ubytovací služby, vstupné na kulturní akce a sportovní akce, vstupné na sportoviště a jízdné na vleky od července 2020.

V roce 2020 došlo k nárůstu počtu žádostí o posečkání daně, nebo o povolení splátek. Odhadovaná výše posečkané a v roce 2020 nesplacené DPH je 1,1 mld. Kč. K dalšímu snížení inkasa došlo v důsledku rozhodnutí ministryně financí čj. 27709/2020/3901-2, čj. 28921/2020/3901-2 a čj. 34159/2020/3901-2, zveřejněných ve Finančních zpravodajích č. 22/2020, č. 25/2020 a č. 38/2020, dle kterých došlo u vybraných plátců k „faktickému posunu splatnosti“ DPH za zdaňovací období září 2020, říjen 2020, listopad 2020 a III. čtvrtletí 2020 na rok 2021, s odhadovaným negativním dopadem pro rok 2020 ve výši 0,4 mld. Kč (prominutí úroků z prodlení dle § 252 DŘ, dojde-li k úhradě daně, k níž se úrok z prodlení váže, nejpozději dne 16. srpna 2021).

Přehled dalších opatření ke zmírnění dopadů šíření viru SARS-CoV-2 s možným vlivem na inkaso DPH v roce 2020:

- plošné prominutí DPH za bezúplatné dodání základních ochranných prostředků ke zmírnění dopadů šíření viru SARS-CoV-2 (ochranné pomůcky, testovací soupravy, zboží k výrobě dezinfekce atd.), u nichž vznikla povinnost přiznat daň v období od 12. března do 31. července a od 1. října do 31. prosince 2020 (rozhodnutí ministryně financí čj. MF-8592/2020/39-2, čj. 15195/2020/3901-4 a čj. 27709/2020/3901-2, zveřejněná ve Finančních zpravodajích č. 6/2020, č. 9/2020 a č. 22/2020),
- prominutí DPH za bezúplatné dodání zboží poskytovatelům zdravotních služeb, bezúplatné dodání zboží složkám integrovaného záchranného systému, Armádě ČR a pro potřeby sociálních služeb, u nichž vznikla povinnost přiznat daň v období od 12. března do 17. května a od 1. října do 31. prosince 2020 (rozhodnutí ministryně financí čj. MF-10021/2020/39-2 a čj. 27709/2020/3901-2, zveřejněná ve Finančních zpravodajích č. 7/2020 a č. 22/2020),
- prominutí úroku z prodlení a úroku z posečkané částky vzniklých od 12. března do 31. prosince 2020 v případech, kdy bylo správcem daně individuálně povoleno posečkání či úhrada ve splátkách z důvodů souvisejících se šířením viru SARS-CoV-2 (rozhodnutí ministryně financí čj. 15195/2020/3901-4 zveřejněné ve Finančním zpravodaji č. 9/2020),
- pozastavení plnění povinností evidence tržeb pro všechny fáze evidence tržeb do 31. prosince 2022 (zákon č. 137/2020 Sb., o některých úpravách v oblasti evidence tržeb v souvislosti s vyhlášením nouzového stavu, ve znění pozdějších předpisů).

Některá opatření plynoucí z důsledků pandemie způsobené šířením viru SARS-CoV-2 měla na inkaso DPH naopak pozitivní vliv. Negativní dopad některých opatření, zejména snížení sazby u nájmu, stravovacích, sportovních, kulturních akcí zřejmě nedosáhl odhadované výše, neboť tyto provozy byly omezeny po delší dobu, než byl původní předpoklad. Dále se na spotřebě domácností pozitivně projevila masivní státní podpora.

Celkové inkaso daně z přidané hodnoty bylo v absolutním vyjádření ovlivněno ve větší míře meziročním snížením úrovně vlastní daňové povinnosti (-23,1 mld. Kč) než poklesem hodnoty nadměrných odpočtů (-18 mld. Kč).

Spotřební daně (dále též „SPD“)

Spotřební daně zahrnují daň z minerálních olejů, daň z tabákových výrobků, daň z lihu, daň z piva, daň z vína a meziproductů, od 1. července 2015 daň ze surového tabáku a od 1. dubna 2019 daň ze zahříváných tabákových výrobků. Zákonem č. 261/2007 Sb., o stabilizaci veřejných rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů, byly od 1. ledna 2008 zavedeny tzv. energetické daně. Jedná se o daň ze zemního plynu a některých dalších plynů, daň z elektřiny a daň z pevných paliv.

S výjimkou daně z minerálních olejů je výnos spotřebních daní určen výhradně do státního rozpočtu. Pokud jde o daň z minerálních olejů, podle platného rozpočtového určení daní náleží 90,9 % výnosu daně státnímu rozpočtu a 9,1 % plyne Státnímu fondu dopravní infrastruktury (dále též „SFDI“).

Tabulka č. 2: Výnos daní spotřebních a energetických

k 31. 12. příslušného roku v mld. Kč

	2016	2017	2018	2019	2020
Daně spotřební a energetické	156,3	160,8	165,3	165,0	160,3
v tom: minerální oleje	86,7	88,9	90,0	92,4	84,9
tabák	54,4	56,2	58,8	55,3	58,3
surový tabák	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
zahříváné tabákové výrobky ¹⁾				0,6	1,2
líh	7,2	7,3	7,9	8,2	7,8
pivo	4,6	4,6	4,8	4,7	4,5
víno	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4
elektřina	1,5	1,5	1,6	1,6	1,5
zemní plyn	1,2	1,3	1,3	1,4	1,4
pevná paliva	0,4	0,5	0,4	0,4	0,3

¹⁾ S účinností od 1. 4. 2019 byla zavedena spotřební daň ze zahříváných tabákových výrobků.

Celostátní inkaso spotřebních daní v roce 2020 dosáhlo hodnoty 160,3 mld. Kč. V porovnání s rokem 2019 pokleslo o 4,6 mld. Kč (-2,8 %).

Fiskálně nejvýznamnější spotřební daní je **spotřební daň z minerálních olejů**. Rozpočet této daně předpokládal celostátní inkaso ve výši 82,2 mld. Kč, skutečné celostátní inkaso za rok 2020 činilo 84,9 mld. Kč (plnění na 103,3 %) a bylo tak oproti skutečnosti roku 2019 nižší o 7,6 mld. Kč, (8,2 %). Na státní rozpočet v roce 2020 připadlo z celkového výnosu spotřební daně z minerálních olejů 77,2 mld. Kč a 7,7 mld. Kč plynulo do SFDI.

Vratky spotřební daně z minerálních olejů se zvýšily, a to na částku 3,3 mld. Kč, což je oproti minulému období o 1,8 mld. Kč více. Tento zvýšený nárůst vratek byl ovlivněn zejména změnou legislativy při vrácení spotřební daně z minerálních olejů osobám užívajícím tyto oleje pro zemědělskou prvovýrobu a pro provádění hospodaření v lese, kdy byla v roce 2019 zavedena možnost uplatnění si nároku na vrácení daně za zdaňovací období kalendářní rok, čímž bylo 1,1 mld. Kč nároku na vrácení daně vzniklého již v roce 2019 vyplaceno až v roce 2020.

Meziroční pokles inkasa byl způsoben snižující se spotřebou pohonných hmot. Tuzemská spotřeba motorové nafty poklesla dle dat ČSÚ meziročně o 4,7 % a spotřeba motorového benzínu o 9,2 %. Hlavní důvody poklesu lze spatřovat zejména v situaci související s opatřeními proti pandemii způsobené šířením viru SARS-CoV-2 (omezení cestování, uzavření hranic, snížená potřeba tranzitní dopravy, omezení výroby v některých podnicích).

Inkaso spotřební **daně z tabáku a tabákových výrobků** dosáhlo v roce 2020 výše 59,5 mld. Kč (včetně zahříváných tabákových výrobků, jejichž inkaso činilo v roce 2020 1,2 mld. Kč), v porovnání s rokem 2019 vzrostlo o 3,6 mld. Kč (6,4 %).

Rozhodující vliv na růst inkasa oproti předcházejícím rokům mělo navýšení sazeb spotřební daně u všech tabákových komodit přibližně o 10 %, nicméně původně plánovaného zvýšení inkasa daně z následujících důvodů dosaženo nebylo. V celkovém souhrnu totiž bylo všemi odběrateli odebráno méně tabákových nálepek než za předchozí kalendářní rok, a sice přibližně 1 000 mil. kusů (1 044 mil. kusů v roce 2019), přičemž rozdíl odebraných tabákových nálepek pro cigarety v meziročním porovnání, tedy z pohledu příjmů nejdůležitější tabákové komodity, činí dokonce 59 mil. kusů. Tento pokles byl do jisté míry způsoben nižší poptávkou zejména zahraničních turistů z okolních zemí (Německo, Rakousko) v souvislosti s pandemií, resp. z ní vyplývajících opatření a chování lidí. Tito turisté, kteří nakupují zejména cigarety s nižším daňovým zatížením (a tedy nižší cenou), dle některých odhadů tvoří až 30 % podílu na trhu s cigaretami v ČR.

Dalším důvodem poklesu odběru tabákových nálepek na cigarety může být přechod části uživatelů na tzv. produkty nové generace např. zahříváné tabákové výrobky, které jsou zatím prezentovány jako méně škodlivé, nebo naopak z důvodu zvýšení ceny cigaret přechod k jemně řezanému tabáku určenému k ruční výrobě cigaret, který stále vyjde pro běžného spotřebitele laciněji (zde došlo k navýšení počtu odebraných tabákových nálepek oproti roku 2019). U výše zmíněných zahříváných tabákových výrobků došlo v roce 2020 ke zvýšení inkasa téměř na dvojnásobek oproti roku 2019 (z 0,6 mld. Kč v roce 2019 na 1,2 mld. Kč v roce 2020), což je ovšem způsobeno tím, že kvůli pozdějšímu zavedení a splatnosti daně byla daň skutečně inkasována až ve druhé polovině roku 2019.

V komoditě **lih** bylo na dani inkasováno za rok 2020 celkem 7,8 mld. Kč, což představovalo pokles o 0,5 mld. Kč (5,7 %) oproti inkasu z roku 2019.

Ačkoliv byl odhadován růst inkasa daně v důsledku zvýšení sazeb spotřební daně, došlo dokonce k meziročnímu poklesu. Důvodem byla opatření zaváděná k potlačení šíření pandemie způsobené šířením viru SARS-CoV-2, zejména uzavření restauračních zařízení a také omezený turistický ruch. Tyto faktory způsobily nižší spotřebu produktů podléhajících spotřební dani z lihu, včetně produktů, které byly vyskladněny během předzásobení před zvýšením sazby spotřební daně v roce 2019.

Za rok 2020 dosáhly celkové příjmy **spotřební daně z piva** 4,5 mld. Kč, což představuje v meziročním srovnání pokles přibližně o 0,2 mld. Kč (4,2 %) oproti inkasu v roce 2019.

Ačkoliv spotřebu piva rovněž zasáhlo zejména dlouhodobé uzavření restauračních zařízení, která jsou největším odbytištěm sudového piva, dopad do inkasa nebyl tak výrazný jako v případě lihu. Pivovary na tento stav zareagovaly zvýšenou produkcí piva v malospotřebitelských obalech (láhve, PET, plechovky) a následně pravděpodobně došlo k přesunu spotřeby piva do domácností.

Za rok 2020 dosáhly celkové příjmy **spotřební daně z vína a meziproductů** 0,4 mld. Kč, přičemž došlo k růstu inkasa o 41 mil. Kč (o 10,2 %) oproti inkasu v roce 2019.

Přestože obliba a spotřeba výrobků podléhajících dani z vína a meziproductů na daňovém území České republiky v posledních letech každoročně mírně stoupá, nemá tato zvýšená spotřeba na výnos daně z dané komodity příliš velký vliv, neboť roste zejména spotřeba tzv. tichých vín, podléhajících spotřební dani ve výši 0 Kč/hl.

Za rok 2020 činily celkové příjmy tzv. **energetických daní** 3,2 mld. Kč, což představuje pokles o 41 mil. Kč (o 1,2 %) oproti inkasu v roce 2019.

Meziročně se snížil výběr daně u elektřiny a u pevných paliv, kdy nižší inkaso daně u těchto komodit mohla způsobit opatření v souvislosti s pandemií způsobenou šířením viru SARS-CoV-2 a s tím související hospodářské a ekonomické oslabení. Částečně mohl být pokles způsoben ekologičtějším chováním spotřebitelů, kteří upřednostňují výrobky s nižší spotřebou energií.

Odvod z elektřiny ze slunečního záření (dále též „OESZ“)

S účinností od 1. ledna 2013 byla zákonná úprava **odvodu z elektřiny ze slunečního záření** nově stanovena v § 14 až § 22 zákona č. 165/2012 Sb., o podporovaných zdrojích energie a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Inkaso tohoto odvodu v roce 2020 dosáhlo částky 2,2 mld. Kč, přičemž meziroční nárůst inkasa OESZ oproti roku 2019 je zanedbatelný (0,1 %). U takto nízké meziroční změny nelze jednoznačně určit její důvod. Finanční úřady uvádějí, že u žádného subjektu v roce 2020 nedošlo k významnému poklesu či nárůstu. Poplatník může každý rok měnit formu podpory (výkupní cena nebo zelený bonus), tím se mění i základ daně pro odvod z elektřiny ze slunečního záření a následně i sazba odvodu (výkupní cena 10 % a zelený bonus 11 %). V roce 2020 došlo ke zvýšení výkupní ceny elektřiny ze slunečního záření i zeleného bonusu, což také ovlivnilo inkaso tohoto odvodu. Vliv těchto faktorů nelze podrobně monitorovat, a tudíž ani podrobně kvantifikovat dopady těchto změn.

Daň z příjmů právnických osob (dále též „DPPO“)

DPPO patří do kategorie tzv. sdílených daní, kdy je její výnos rozdělován mezi státní rozpočet a územní rozpočty. Celková DPPO se skládá z daně vybírané srážkou dle zvláštní sazby a DPPO z daňových příznání vč. DPPO za obce a kraje.

Celkový výnos DPPO v roce 2020 činil 160,6 mld. Kč (bez DPPO za obce a kraje), což představuje překročení rozpočtované částky o 39,3 %. Při meziročním srovnání však celkový výnos DPPO oproti roku 2019 klesl o 22,3 mld. Kč (o 12,2 %).

Inkaso DPPO z daňových příznání v roce 2020 činilo 156,0 mld. Kč, což představuje meziroční pokles o 19,7 mld. Kč (o 11,2 %) a inkaso DPPO vybírané srážkou v roce 2020 činilo 4,6 mld. Kč, což představuje meziroční pokles o 2,7 mld. Kč (o 37,2 %).

Meziroční pokles celkového objemu inkasa DPPO v roce 2020 tak souvisel s propadem ekonomiky doprovázeným dalšími negativními jevy v souvislosti s pandemií způsobenou šířením viru SARS-CoV-2.

Za účelem zmírnění dopadů šíření pandemie způsobené šířením viru SARS-CoV-2 byla přijata následující opatření s možným dopadem na inkaso daně z příjmů právnických osob v roce 2020, resp. na jeho vývoj v roce 2020.

a) *Rozhodnutí ministryně financí zveřejněná ve Finančních zpravodajích:*

- Rozhodnutím ministryně financí čj. MF-7633/2020-3901-2 (FZ č. 5/2020) byly prominuty zálohy na daň z příjmů na zdaňovací období kalendářního roku 2020 splatné dne 15. června 2020. Z vývoje inkasa je zřejmé, že ačkoliv byla záloha prominuta, tak část poplatníků červnovou zálohu uhradila, výpadek na inkasu z tohoto titulu tak odhadujeme na cca 20 mld. Kč na úrovni veřejných rozpočtů.
- Rozhodnutím ministryně financí čj. 27709/2020-3901-2 a 28921/2020-391-2 (FZ č. 22/2020 a č. 25/2020) byly vybraným daňovým subjektům prominuty zálohy na daň z příjmů splatné v období od 15. října do 15. prosince 2020. Výpadek na inkasu z tohoto titulu činil cca 0,25 mld. Kč na úrovni veřejných rozpočtů.
- Dalším přijatým opatřením, cílícím na pomoc s cash flow u postižených daňových subjektů, bylo dle rozhodnutí ministryně financí čj. MF-7108/2020/3901-2 a čj. 15195/2020/3901-4 (FZ č. 4/2020 a č. 9/2020) „faktické“ prodloužení lhůty pro podání příznání k dani z příjmů právnických osob za rok 2019 a její zaplacení z 1. dubna a z 1. července (pro většinu poplatníků) do 18. srpna (resp. prominutí pokuty za opožděně podané daňové příznání, pokud toto příznání bylo podáno nejpozději do 18. srpna 2020 a prominutí úroků z prodlení dle § 252 a z posečkání dle § 157 DŘ, které vznikly pozdním zaplacením daně, nejdéle však

do 18. srpna 2020). Toto opatření však nemělo vliv na celoroční inkaso DPPO, pouze na jeho průběh v roce.

b) *Přechodné ustanovení Čl. III bod 3 zákona č. 299/2020 Sb. (novela zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů, dále jen „zákon o daních z příjmů“)*

Ustanovení umožnilo poplatníkům daně z příjmů právnických osob uplatnit odečet tzv. „očekávané“ daňové ztráty za zdaňovací období, které skončilo ode dne 30. června 2020, a to až do výše 30 mil. Kč. Tento institut prakticky nebyl využit a výpadek na inkasu z tohoto titulu činil cca 0,14 mld. Kč na úrovni veřejných rozpočtů.

c) *Individuální žádosti o stanovení záloh jinak*

Inkaso DPPO z přiznání bylo dále z důvodu mimořádné situace ovlivněno i četnými žádostmi o snížení výše záloh, popř. povolení výjimky z povinnosti daň zálohovat, dle ustanovení § 174 DŘ. Výpadek na inkasu daňových příjmů z tohoto titulu činil cca 10,3 mld. Kč na úrovni veřejných rozpočtů.

d) *Individuální žádosti o posečkání*

Inkaso DPPO z přiznání bylo rovněž ovlivněno individuálními žádostmi o posečkání a splátkování daňových povinností dle § 156 DŘ. Výpadek na inkasu z tohoto titulu činil cca 0,18 mld. Kč na úrovni veřejných rozpočtů.

e) *Pozastavení evidence tržeb až do 31. prosince 2022*

Dle zákona č. 137/2020 Sb., o některých úpravách v oblasti evidence tržeb v souvislosti s vyhlášením nouzového stavu, ve znění pozdějších předpisů, došlo k pozastavení elektronické evidence tržeb pro všechny fáze až do 31. prosince 2022.

Na inkaso DPPO z daňových přiznání v roce 2020 měla dále pozitivní vliv novela zákona o daních z příjmů (zákon č. 80/2019 Sb. kterým se mění některé zákony v oblasti daní a některé další zákony, ve znění pozdějších předpisů), kterou byla implementována Směrnice Rady (EU) 2016/1164, kterou se stanoví pravidla proti praktikám vyhýbání se daňovým povinnostem, tzv. „ATAD“. Odhadovaný dopad na inkaso z tohoto titulu činil cca 0,2 mld. Kč na úrovni veřejných rozpočtů.

Na inkasu DPPO vybírané srážkou v roce 2020 se negativně projevila změna spočívající v rozšíření typů poplatníků, kteří mohou být mateřskou společností. S účinností od 1. ledna 2020 jsou mezi uvedené subjekty nově zahrnuty též kraje a Česká republika. Tím na tyto subjekty nově dopadá osvobození příjmů podle § 19 zákona o daních z příjmů, pokud jsou v postavení mateřské společnosti, zejména příjmů z podílů na zisku a příjmů z převodu podílu mateřské společnosti v dceřiné společnosti. Podle přechodného ustanovení se osvobození použilo již na příjmy dosažené od 1. ledna 2020. Výpadek na inkasu z tohoto titulu je odhadován na cca 1,8 mld. Kč na úrovni veřejných rozpočtů.

Důvodem výrazného překročení rozpočtované částky bylo především nenaplnění předpokládaných dopadů opatření přijatých ke zmírnění dopadů pandemie způsobené šířením viru SARS-Cov-2. Zavedení institutu zpětného uplatnění ztráty nebylo takřka využito, přičemž předpokládaná podpora, kterou mohly daňové subjekty využít, byla pro rok 2020 odhadnuta na 18 mld. Kč. Výpadek inkasa z titulu plošného zrušení červnové zálohy nebyl totální, dle podkladů GFŘ mohl výpadek inkasa činit až 39 mld. Kč, avšak v období splatnosti červnové zálohy bylo poplatníky daně uhrazeno cca 19 mld. Kč. Je tak zřejmé, že část poplatníků červnovou zálohu uhradila. Rovněž výpadek inkasa z důvodu individuálních žádostí o stanovení záloh jinak nebyl

tak výrazný, jak bylo rozpočtováno. Pokles inkasa z titulu snížení či zrušení záloh byl tak výrazně nižší než predikovaný. Lze tak usuzovat, že krizí a vládními opatřeními byly nakonec zasaženy ty sektory, ve kterých působí společnosti, které negenerují takovou daňovou povinnost, aby byly pravidelnými plátcí záloh. Dopad ekonomického vývoje na tyto sektory a inkaso daně se tak plně promítne až ve vyrovnání v roce 2021.

Daň z příjmů fyzických osob (dále též „DPFO“)

Daň z příjmů fyzických osob patří do kategorie sdílených daní a její výnos je rozdělován mezi státní rozpočet a územní rozpočty. Daň z příjmů fyzických osob zahrnuje DPFO ze závislé činnosti (placenou plátcí), DPFO podávající daňová tvrzení (placenou poplatníky) a DPFO vybíranou srážkou.

Celkový výnos DPFO v roce 2020 činil 231,7 mld. Kč. V meziročním srovnání tak došlo v roce 2020 ke snížení celkového výnosu o 6 %.

Daň z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti dosáhla výnosu 204,9 mld. Kč. Meziročně tak tato příjmová položka, z pohledu veřejných rozpočtů, vykazuje pokles o 11,4 mld. Kč (5,3 %).

Na výši inkasa měla zásadní vliv podpora vyplácená formou kompenzačních bonusů (dále také „KB“) jako přímá podpora pro poškozené OSVČ, společníky malých s. r. o. a osoby pracující na dohodu o pracovní činnosti (dále také „DPČ“) či dohodu o provedení práce (dále také „DPP“) v celkové výši 24,4 mld. Kč. Kompenzační bonus je vratkou daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti. Výplata KB probíhala dle zákona č. 159/2020 Sb., o kompenzačním bonusu v souvislosti s krizovými opatřeními v souvislosti s výskytem koronaviru SARS CoV-2, v platném znění, za jarní bonusová období od 12. března do 8. června 2020. Za toto období bylo vyplaceno celkem 22 mld. Kč (z toho 1,7 mld. Kč pro společníky malých s. r. o. a 0,1 mld. Kč pro osoby pracující na DPP či DPČ). Zákonem č. 461/2020 Sb., o kompenzačním bonusu v souvislosti se zákazem nebo omezením podnikatelské činnosti v souvislosti s výskytem koronaviru SARS CoV-2, v platném znění, bylo umožněno přímo dotčeným OSVČ, společníkům malých s. r. o. a osobám pracujícím na DPČ či DPP čerpat kompenzační bonusy za bonusová období od 5. října 2020 do 15. února 2021. Za podzimní bonusová období bylo v roce 2020 vyplaceno celkem 2,4 mld. Kč (přičemž výplata těchto KB probíhala i v roce 2021).

Na inkaso DPFO placené plátcí v roce 2020 dále negativně působily tyto faktory:

- vyšší počet zaměstnanců na ošetřovném či v nařízené karanténě a nižší mzdy a platy zaměstnanců z důvodu překážek na straně zaměstnavatele (např. omezené či uzavřené provozy v době nouzového stavu),
- zvýšení limitu pro uplatnění slevy na dani ve výši výdajů prokazatelně vynaložených poplatníkem za umístění vyživovaného dítěte poplatníka v předškolním zařízení, kterou si mohli zaměstnanci uplatnit v rámci ročního zúčtování až po uplynutí zdaňovacího období 2019, tj. v roce 2020 (zvýšení minimální mzdy pro rok 2019 na 13 350 Kč, tj. o 1 150 Kč), což ovlivňuje zejména inkaso za měsíce březen a duben roku 2020.

Mezi pozitivní vlivy, které ovlivnily výši výnosu této daně v roce 2020, patřily následující faktory:

- ekonomické podpory přijaté za účelem snížit dopady pandemie způsobené šířením viru SARS-CoV-2 (zejména program na ochranu zaměstnanosti Antivirus),
- zvýšení minimální mzdy pro rok 2020 o 1 250 Kč na částku 14 600 Kč,
- finanční částky poskytnuté koncem roku na mimořádné ohodnocení zaměstnanců vybraných organizací (zejména sektor zdravotnictví).

Důvodem vyššího než rozpočtovaného inkasa je zejména to, že se při přípravě státního rozpočtu předpokládalo, že podpora pro zaměstnance (program Antivirus) skončí v srpnu a následně dojde ke stagnaci inkasa v souvislosti s předpokládaným snížením objemu mezd. Program Antivirus však pokračoval, a i přes odhadovanou meziroční stagnaci objemu mezd a platů, inkaso DPFO placené plátcí (dubnová makroekonomická predikce MF) po očištění o vliv výplaty KB rostlo meziročně o cca 6 %. Dalším důvodem vyššího inkasa oproti schválenému rozpočtu je nižší než v rozpočtu odhadovaná výše vyplacených KB.

Daň z příjmů fyzických osob podávajících daňová tvrzení dosáhla výnosu 5,7 mld. Kč. Meziročně tak došlo k poklesu o 4,2 mld. Kč (42 %). Tato položka rozpočtu zahrnuje veškerou daň odvedenou na základě podaných daňových tvrzení, tedy v zásadě získanou z činnosti jiné než je závislá činnost, a projeví se zde primárně příjmy ze samostatné činnosti, příjmy z kapitálového majetku, příjmy z nájmu a ostatní příjmy. Zahrnuje i případné vyrovnání části daně ze závislé činnosti odvedené po podání přiznání při souběhu závislé a jiné výdělečné činnosti, popř. při souběhu několika zaměstnání.

V souvislosti s pandemií způsobenou šířením viru SARS-CoV-2 však byla za účelem zmírnění dopadů přijata následující opatření s možným dopadem i na inkaso daně z DPFO placené poplatníky v roce 2020, resp. na jeho vývoj v roce 2020.

a) Rozhodnutí ministryně financí zveřejněná ve Finančních zpravodajích:

- Rozhodnutím ministryně financí čj. MF-7633/2020-3901-2 (FZ č. 5/2020) byly prominuty zálohy na daň z příjmů na zdaňovací období kalendářního roku 2020 splatné dne 15. června 2020. Z vývoje inkasa je zřejmé, že ačkoliv byla záloha prominuta, tak část poplatníků červnovou zálohu uhradila, výpadek na inkasu z tohoto titulu tak odhadujeme na cca 2 mld. Kč na úrovni veřejných rozpočtů.
- Rozhodnutím ministryně financí čj. 27709/2020-3901-2 a 28921/2020-391-2 (FZ č. 22/2020 a č. 25/2020) byly vybraným daňovým subjektům prominuty zálohy na daň z příjmů splatné v období od 15. října do 15. prosince 2020. Výpadek na inkasu z tohoto titulu činil cca 55 mil. Kč na úrovni veřejných rozpočtů.
- Dalším přijatým opatřením, cílícím na pomoc s cash flow u postižených daňových subjektů, bylo dle rozhodnutí ministryně financí čj. MF-7108/2020/3901-2 a čj. 15195/2020/3901-4 (FZ č. 4/2020 a č. 9/2020) „faktické“ prodloužení lhůty pro podání přiznání k dani z příjmů fyzických osob za rok 2019 a její zaplacení z 1. dubna a z 1. července do 18. srpna (resp. prominutí pokuty za opožděně podané daňové přiznání, pokud toto přiznání bylo podáno nejpozději do 18. srpna 2020 a prominutí úroků z prodlení dle § 252 a z posečkáni dle § 157 DŘ, které vznikly pozdním zaplacením daně, nejdéle však do 18. srpna 2020). Toto opatření však nemělo vliv na celoroční inkaso DPFO, pouze na jeho průběh v roce.

b) Přechnodné ustanovení Čl. III bod 3 zákona č. 299/2020 Sb. (novela zákona o daních z příjmů)

Ustanovení umožnilo poplatníkům daně z příjmů fyzických osob uplatnit odečet tzv. „očekávané“ daňové ztráty za zdaňovací období, které skončilo ode dne 30. června 2020, a to až do výše 30 mil. Kč. Tento institut prakticky nebyl využit a výpadek na inkasu z tohoto titulu činil cca 3 mil. Kč na úrovni veřejných rozpočtů.

c) Individuální žádosti o stanovení záloh jinak

Inkaso DPFO placené poplatníky bylo dále z důvodu mimořádné situace ovlivněno i četnými žádostmi o snížení výše záloh, popř. povolení výjimky z povinnosti daň zálohovat, dle ustanovení

§ 174 DŘ. Výpadek na inkasu daňových příjmů z tohoto titulu činil cca 0,5 mld. Kč na úrovni veřejných rozpočtů.

d) Individuální žádosti o posečkání

Inkaso DPFO placené poplatníky bylo rovněž ovlivněno individuálními žádostmi o posečkání a splátkování daňových povinností dle § 156 DŘ. Těmto žádostem bylo ze strany finančních úřadů většinou vyhověno. Výpadek na inkasu z tohoto titulu činil cca 54 mil. Kč na úrovni veřejných rozpočtů.

e) Pozastavení evidence tržeb až do 31. prosince 2022

Dle zákona č. 137/2020 Sb., o některých úpravách v oblasti evidence tržeb v souvislosti s vyhlášením nouzového stavu, ve znění pozdějších předpisů, došlo k pozastavení elektronické evidence tržeb pro všechny fáze až do 31. prosince 2022.

Na inkaso z DPFO placené poplatníky v kalendářním roce 2020 měly negativní vliv dále následující faktory:

- opětovné zvýšení maximálních částek výdajů uplatňovaných procentem z příjmů podle § 7 odst. 7 a § 9 odst. 4 zákona o daních z příjmů, od zdaňovacího období 2019 je maximální výše paušálních výdajů vyčíslena z částky 2 milionů Kč ročně u jednotlivého druhu příjmu ze samostatné činnosti nebo z nájmu,
- vyrovnání daně na základě daňových přiznání podaných poplatníky pouze s příjmy ze závislé činnosti; zálohy na daň u těchto zaměstnanců jsou odvedeny na účet DPFO placené plátcí, ale případné přeplatky na dani se vrací z účtu DPFO placené poplatníky,
- zvýšení limitu pro uplatnění slevy na dani ve výši výdajů prokazatelně vynaložených poplatníkem za umístění vyživovaného dítěte v předškolním zařízení (pro zdaňovací období 2019 činila výše slevy 13 350 Kč), který si mohli poplatníci uplatnit v přiznání k DPFO za zdaňovací období roku 2019, tj. v roce 2020.

Rozpočtovaná částka byla překročena. Při přípravě rozpočtu (třetí novela) se vycházelo z předpokladu dopadu zrušení červnové zálohy a dopadu razantního snížení dalších záloh na základě individuálních žádostí, ve skutečnosti byl výpadek na zálohách v červnu, v září a v prosinci nižší než předpokládaný. Z vývoje inkasa daně z příjmů fyzických osob lze usuzovat, že krizí a vládními opatřeními zasažené sektory negenerovaly daňovou povinnost, ze které by vyplývala povinnost platit zálohy.

Dalším důvodem přeplnění rozpočtované částky byl předpoklad uplatnění loss carryback již v roce 2020. Předpokládaná podpora, kterou mohli poplatníci využít, byla pro rok 2020 odhadnuta na 1 mld. Kč na úrovni veřejných rozpočtů, tuto podporu však poplatníci v průběhu roku 2020 téměř nevyužili.

Daň z příjmů fyzických osob vybíraná zvláštní sazbou daně dosáhla celkového výnosu 21,1 mld. Kč, což je vyšší meziroční výnos o 0,6 mld. Kč (2,9 %). Tato položka zahrnuje daň z úroků, dividend a jiných kapitálových výnosů, příp. i daně z jiných příjmů vybírané srážkou podle zvláštní sazby daně.

Na inkaso mělo pozitivní vliv zrušení osvobození výher z loterií a tombol (ve výši 1 mil. Kč a vyšších) s odhadovaným pozitivním dopadem ve výši 0,4 mld. Kč.

Inkaso daně z příjmů fyzických osob vybírané srážkou výrazně překročilo rozpočtovanou částku (třetí novela). Při přípravě státního rozpočtu se vycházelo z předpokladu poklesu inkasa

z důvodu očekávaného razantního snížení objemů dohod o provedení práce a výplat dividend, který se dle vývoje inkasa v roce 2020 nenaplnil.

Majetkové daně

Majetkové daně byly dosud zastoupeny pouze daní z nabytí nemovitých věcí, která je příjmem státního rozpočtu, dále inkaso zahrnuje doplatky zrušené daně dědické, daně darovací a daně z převodu nemovitostí.

Inkaso daně z nabytí nemovitých věcí bylo v průběhu roku 2020 zásadně ovlivněno následujícími opatřeními přijatými za účelem zmírnění dopadů pandemie způsobené šířením viru SARS-CoV-2:

- Rozhodnutími ministryně financí čj.MF-7633/2020/3901-2 a čj. 15195/2020/3901-4 (FZ č. 5/2020 a č. 9/2020) se promíjela pokuta za opožděné podání daňového přiznání, pokud lhůta k podání přiznání k dani z nabytí nemovitých věcí uplynula v období od 31. 3. 2020 do 31. 7. 2020, popř. v období od 31. 3. 2020 do 30. 11. 2020, a daňové přiznání bylo podáno nejpozději dne 31. 8. 2020, popř. dne 31. 12. 2020. Zároveň se promíjel i úrok z prodlení a úrok z posečkané částky na dani z nabytí nemovitých věcí nebo na záloze, jejímž prostřednictvím se tato daň platí, pakliže splatnost nastala ve lhůtě pro podání daňového přiznání v období od 31. 3. 2020 do 31. 7. 2020, popř. v období od 31. 3. 2020 do 30. 11. 2020, a k úhradě daně nebo zálohy došlo nejpozději dne 31. 8. 2020, popř. dne 31. 12. 2020.
- Dne 25. září 2020 byl ve Sbírce zákonů vyhlášen zákon č. 386/2020 Sb., kterým se zrušuje zákonné opatření Senátu č. 340/2013 Sb., o dani z nabytí nemovitých věcí, ve znění pozdějších předpisů, a mění a zrušují další související právní předpisy, čímž došlo ke zrušení daně z nabytí nemovitých věcí. Rozhodným dnem, kterým fakticky došlo ke zrušení daně, byl stanoven 31. březen 2020, pokud v tento den nebo později skončí lhůta pro podání daňového přiznání. Tato právní úprava se tak vztahuje na nabytí nemovité věci v případech, kdy k provedení vkladu do katastru nemovitostí došlo od prosince 2019, nebo pokud nemovitá věc není evidována v katastru nemovitostí, k nabytí vlastnického práva došlo od prosince 2019. Uvedené znamená, že ke dni nabytí účinnosti zákona poplatníkům, kteří budou naplňovat podmínky zániku daňové povinnosti vymezené v tomto zákoně, zaniká ex lege nejen jejich daňová povinnost, ale i práva a povinnosti s ní související.

Inkaso majetkových daní v roce 2020 činilo 2,8 mld. Kč, což představuje nenaplnění rozpočtované částky o 0,4 mld. Kč (12,4 %). S ohledem na výše uvedené zrušení daně z nabytí nemovitých věcí není meziroční srovnání relevantní.

Inkaso dobíhající daně z převodu nemovitostí v roce 2020 činilo 5,3 mil. Kč, inkaso dobíhající daně darovací v roce 2020 činilo 0,3 mil. Kč a inkaso dobíhající daně dědické v roce 2020 činilo 0,5 mil. Kč.

Daň z nemovitých věcí

Výnos daně z nemovitých věcí v roce 2020 činil 11,6 mld. Kč. Meziročně se inkaso mírně zvýšilo o cca 0,7 mld. Kč. K nárůstu inkasa přispěla kontrolní a vyhledávací činnost orgánů FS s využitím kontrolních funkcí informačního systému ADIS a dále též růstu počtu nemovitostí.

Silniční daň

Inkaso silniční daně v roce 2020 činilo 6 mld. Kč, což je o 0,5 mld. Kč (8,1 %) méně než v roce 2019. Inkaso silniční daně bylo v roce 2020 negativně ovlivněno opatřeními ke zmírnění dopadů pandemie způsobené šířením viru SARS-CoV-2.

Přehled přijatých opatření týkajících se silniční daně:

a) *Rozhodnutí ministryně financí zveřejněná ve Finančních zpravodajích:*

- Rozhodnutím čj. MF-8592/2020/39-2 (FZ č. 6/2020) došlo faktickému plošnému posunutí úhrady záloh splatných v dubnu a v červenci na silniční daň, a to nejpozději do 15. října 2020, toto opatření mělo vliv pouze na průběh inkasa v roce 2020.
- Rozhodnutím čj. 27709/2020/3901-2 a čj. 28921/2020/3901-2 (FZ č. 22/2020 a č. 25/2020) byly vybraným subjektům prominuty zálohy na silniční daň splatné v roce 2020.

b) *Novela zákona o dani silniční (zákon č. 299/2020 Sb.)*

Touto novelou došlo ke snížení sazeb silniční daně u všech vozidel s výjimkou osobních automobilů s největší povolenou hmotností nad 3,5 tuny o cca 25 %. Změna platí již pro zdaňovací období roku 2020.

Daň z hazardních her

Daň z hazardních her byla zavedena k 1. lednu 2017 na základě zákona č. 187/2016 Sb., o dani z hazardních her, ve znění pozdějších předpisů a nahradila odvod z loterií a jiných podobných her. Daň je tvořena daní z ostatních hazardních her a daní z technických her a je v zákonem stanoveném poměru rozdělována do státního rozpočtu a rozpočtu obcí.

Celkové inkaso daně z hazardních her včetně příslušenství a zrušeného odvodu z loterií v roce 2020 činilo 10,6 mld. Kč, z toho dobíhající inkaso zrušeného odvodu z loterií činilo pouze 5,3 mil. Kč. Při meziročním srovnání celkového inkasa s celkovým inkasem za rok 2019 došlo k mírnému nárůstu o cca 0,5 mld. Kč (tj. o cca 5,2 %). Rozpočtovaná částka daně byla překročena o 2,1 mld. Kč.

I přes meziroční nárůst inkasa byla daň rovněž ovlivněna opatřeními přijatými za účelem zmírnění dopadů pandemie způsobené šířením viru SARS-CoV-2. Část provozovatelů hazardních her byla nucena uzavřít své provozovny, což postihlo zejména provozovatele živých a technických her v kamenných provozovnách. V 1. pololetí roku 2020 byla takřka na celém světě přerušena veškerá profesionální sportovní aktivita, což významně zasáhlo oblast kurzového sázení. Podstatný vliv na inkaso této daně měla také skutečnost, že značná část hráčů se přesunula do prostředí on-line sázení, které nebylo opatřeními nijak omežováno.

3. Vybrané indikátory

Tabulka č. 3: Vybrané indikátory činnosti finanční správy

k 31. 12. příslušného roku

	2016	2017	2018	2019	2020
Celkové příjmy vybrané finanční správou jako podíl na HDP ¹⁾	15,57 %	15,73 %	16,11 %	16,14 %	15,29 %
Podíl příjmů vybraných finanční správou na schváleném rozpočtu	103,18 %	103,85 %	99,52 %	98,83 %	109,81 %
Podíl nákladů finanční správy na příjmech vybraných finanční správou	1,41 %	1,49 %	1,41 %	1,40 %	1,59 %
Podíl nákladů na správu daní na daňových příjmech finanční správy	1,34 %	1,41 %	1,30 %	1,29 %	1,49 %
Příjmy finanční správy na počet zaměstnanců finanční správy (příjem na 1 zaměstnance) v mil. Kč	47,63	51,27	59,47	59,55	56,81
Podíl kontrol s doměrkem větším než 10 000 Kč k celkovému počtu kontrol	34,72 %	44,21 %	44,74 %	45,95 %	50,56 %
Kumulovaná výše nedoplatků ke konci roku jako podíl příjmů vybraných finanční správou v daném roce	7,60 %	6,33 %	4,85 %	3,88 %	5,02 %
Podíl elektronicky podaných daňových tvrzení na celkovém počtu podaných daňových tvrzení ²⁾	53,48 %	56,83 %	58,80 %	61,20 %	64,53 %
Podíl nákladů ICT na celkových nákladech finanční správy	10,89 %	12,75 %	9,41 %	10,16 %	12,57 %

¹⁾ Upraveno podle aktuální revize HDP.

²⁾ Daňová tvrzení (příznání) podaná datovou zprávou dle § 71 DŘ.

Tabulka č. 4: Vybrané indikátory činnosti celní správy

k 31. 12. příslušného roku

	2016	2017	2018	2019	2020	
Celkové příjmy vybrané celní správou jako podíl HDP ¹⁾	3,32 %	3,31 %	3,11 %	2,92 %	2,86 %	
Podíl skutečně vybraných spotřebních daní na schváleném rozpočtu	106,14 %	102,48 %	102,67 %	100,78 %	103,40 %	
Podíl nákladů na správu daní a cel jako podíl daňových a celních příjmů vybíraných celní správou	1,41 %	1,57 %	1,65 %	1,62 %	1,70 %	
Podíl nákladů na správu cel na celních příjmech celní správy	11,09 %	14,22 %	15,52 %	14,82 %	16,68 %	
Podíl nákladů na správu daní na daňových příjmech celní správy	0,75 %	0,88 %	0,91 %	0,89 %	0,93 %	
Příjmy celní správy na počet zaměstnanců celní správy (příjem na 1 zaměstnance) v mil. Kč	30,65	30,35	28,70	29,38	30,92	
Podíl daňových kontrol s doměrkem větším než 10 000 Kč k celkovému počtu kontrol	27,3 %	28,20 %	41,75 %	42,19 %	43,09 %	
Kumulovaná výše daňových nedoplatků ke konci roku jako podíl příjmů vybíraných celní správou v daném roce	z dovozu	4,0 %	4,0 %	1,41 %	1,36 %	1,34 %
	vnitrostátní	5,0 %	5,0 %	4,90 %	5,26 %	6,02 %
Podíl elektronicky podaných daňových tvrzení na celkovém počtu podaných daňových tvrzení ²⁾	68,0 %	65,34 %	72,90 %	65,58 %	71,89 %	
Podíl elektronicky podaných celních prohlášení na celkovém počtu podaných celních prohlášení	98,7 %	98,90 %	98,20 %	98,83 %	98,94 %	
Podíl nákladů ICT na celkových nákladech celní správy	8,93 %	8,89 %	7,95 %	8,10 %	7,11 %	

¹⁾ Upraveno podle aktuální revize HDP.²⁾ Daňová tvrzení (příznání) podaná datovou zprávou dle § 71 DŘ.

4. Daňové subjekty

Daňové subjekty, které mají daňovou nebo celní povinnost, jsou po splnění zákonných podmínek stanovených daňovým řádem povinny registrovat se u místně příslušného správce daně či cla. Jakmile je daňový subjekt místně příslušným finančním či celním úřadem zaregistrován, je mu správcem daně přidělen ke konkrétní dani příslušný daňový účet. Jedná se především o kvantitativní přehled o počtu nositelů daňových a celních povinností v příslušném časovém období neboť počet účtů podle jednotlivých druhů daní vyjadřuje reálný počet subjektů spravovaných správcem daně či cla.

Tabulka č. 5: Počet účtů podle jednotlivých daní

k 31. 12. příslušného roku

		2016	2017	2018	2019	2020
Daň z přidané hodnoty	finanční správa	857 719	881 627	907 815	934 068	954 942
	celní správa	26 418	25 642	26 353	24 536	17 864
	celkem	884 137	907 269	934 168	958 604	972 806
Daně spotřební a energetické	celní správa	43 514	47 013	50 989	53 543	55 943
v tom: minerální oleje		22 300	24 298	26 705	27 897	29 209
tabák		4 438	4 853	5 274	5 650	5 920
surový tabák		2	7	16	19	48
zahřívané tabákové výrobky ²⁾					2	6
líh		8 376	8 812	9 281	9 733	10 144
pivo		984	1 114	1 242	1 369	1 441
víno		4 465	4 771	5 088	5 323	5 506
elektřina		1 718	1 865	2 003	2 107	2 194
zemní plyn		922	969	1 043	1 091	1 129
pevná paliva		309	324	337	343	346
Clo	celní správa	13 815	13 667	13 931	13 618	11 295
Daň z příjmů právnických osob	finanční správa	596 692	621 402	646 186	667 978	685 913
Daň z příjmů fyzických osob	finanční správa	4 089 783	4 157 133	4 241 555	4 309 821	4 352 773
v tom: podávajících daňová tvrzení		3 401 160	3 452 956	3 525 175	3 582 707	3 618 838
ze závislé činnosti		688 623	704 177	716 380	727 114	733 935
Daň z příjmů zvláštní sazba	finanční správa	568 221	582 252	599 920	614 053	625 605
Daň dědická	finanční správa	42 647	40 024	37 951	36 725	35 924
Daň darovací	finanční správa	76 929	73 220	70 399	68 308	67 130
Daň z převodu nemovitostí	finanční správa	463 338	435 768	413 283	395 948	382 367
Daň z nemovitých věcí	finanční správa	4 816 642	4 891 586	4 957 212	5 026 980	5 083 625
Daň z nabytí nem. věcí	finanční správa	347 347	390 513	432 975	445 686	338 142
Daň silniční	finanční správa	1 123 113	1 135 824	1 156 836	1 167 319	1 177 708
Odvod za elektřinu ze slunečního záření	finanční správa	9	8	8	7	9
Odvod z loterií	finanční správa	934	894	761	705	653
Daň z hazardních her (včetně příslušenství) ¹⁾	finanční správa		148	181	515	674
Dělená správa	celní správa	2 313 730	2 419 403	2 567 345	2 709 046	2 828 473
CELKEM		15 380 851	15 716 124	16 123 701	16 468 847	16 619 040
v tom: finanční správa		12 983 374	13 210 399	13 465 082	13 668 113	13 705 465
celní správa		2 397 477	2 505 725	2 658 619	2 800 734	2 913 575

¹⁾ Od 1. 1. 2017 byl odvod z loterií a jiných podobných her nahrazen daní z hazardních her, která je rozčleněna na dvě dílčí daně, a to daň z hazardních her vyjma daně z technických her a daň z technických her.

²⁾ S účinností od 1. 4. 2019 byla zavedena spotřební daň ze zahřívání tabákových výrobků.

Celkový počet účtů, oproti roku 2019, vzrostl, a to celkem o 150 193 účtů (0,9 %). **Finanční správa** vykazuje trvalý trend mírného zvyšování počtu daňových účtů. Tento trend pokračoval i v roce 2020, došlo však k velmi mírnému zvýšení počtu účtů o 37 352 (0,3 %). **Celní správa** taktéž zaznamenala meziroční nárůst počtu daňových účtů o 112 841 (4,0 %).

Tabulka č. 6: Daňové subjekty aktivní

k 31. 12. příslušného roku

	2016	2017	2018	2019	2020
Finanční správa	9 302 567	9 379 997	9 534 071	9 674 971	9 586 700
Celní správa	415 386	449 354	404 815	424 299	364 140
v tom: spotřební daně	20 690	18 928	19 942	19 430	20 096
clo	13 315	13 303	13 548	13 180	10 936
dělená správa	381 381	417 123	371 325	391 689	333 108

Více vypovídajícím ukazatelem oproti počtu daňových účtů je údaj o počtu aktivních daňových subjektů. Za aktivní daňový subjekt se považuje daňový subjekt, který je ve sledovaném období aktivní vůči správci daně (např. podává daňová přiznání či jinak se správcem daně komunikuje). Celkově došlo oproti roku 2019 k poklesu počtu aktivních daňových subjektů. Ve **finanční správě** se jednalo o velmi mírný pokles o 88 271 subjektů (0,9 %). U **celní správy** se jednalo o pokles 60 159 subjektů (14,2 %).

Tabulka č. 7: Daňové subjekty unikátní

k 31. 12. příslušného roku

	2016	2017	2018	2019	2020
Počet daňových subjektů	8 416 278	8 477 579	8 538 868	8 831 509	8 974 951

V rámci výkonu správy daní nastávají situace, kdy správu daní jednoho subjektu zajišťuje několik správců daní. Což však není v rámci mezinárodního srovnání považováno jako vhodný ukazatel. S ohledem na tuto skutečnost se pro mezinárodní porovnání výkonnosti správy daně jako kvantitativní ukazatel využívá unikátní počet daňových subjektů. Tento ukazatel nezohledňuje organizační strukturu správců daní, počty daňových registrací a ani počty správců daní, u kterých je daňový subjekt registrován. Unikátní počet daňových subjektů ve **finanční správě**, v roce 2020, dosáhl počtu 8 974 951. V porovnání s rokem 2019 byl zaznamenán meziroční růst o 143 442 daňových subjektů představující nárůst o 1,6 %.

5. Daňové a celní příjmy

Tabulka č. 8: Daňové a celní příjmy

k 31. 12. 2020 v mil. Kč

		Daňová povinnost	Inkaso	Rozdíl
Daň z přidané hodnoty	finanční správa	430 373,9	426 197,7	-4 176,2
	celní správa	255,3	254,2	-1,1
	celkem	430 629,2	426 451,9	-4 177,3
Daně spotřební a energetické	finanční správa	3,4	0,1	-3,4
	celní správa	161 970,8	160 327,7	-1 643,1
	celkem	161 974,2	160 327,8	-1 646,5
v tom: minerální oleje		87 446,8	84 887,0	-2 559,8
tabák		56 614,5	58 322,5	1 708,0
surový tabák		622,1	0,3	-621,8
zahřívané tabákové výrobky ²⁾		1 077,9	1 164,5	86,6
líh		8 012,0	7 768,3	-243,7
pivo		4 525,8	4 497,0	-28,8
víno		433,4	444,7	11,3
elektřina		1 504,2	1 503,2	-1,0
zemní plyn		1 411,8	1 418,5	6,7
pevná paliva		322,3	321,7	-0,6
Clo, včetně odvodu do EU	celní správa	8 703,0	8 229,6	-473,4
Daň z příjmů právnických osob	finanční správa	142 350,8	155 997,8	13 647,1
Daň z příjmů fyzických osob	finanční správa	202 930,6	210 664,8	7 734,2
v tom: podávajících daňová přiznání		4 158,5	5 735,3	1 576,8
ze závislé činnosti		198 772,1	204 929,5	6 157,4
Daň z příjmů zvláštní sazba	finanční správa	23 808,9	25 608,6	1 799,7
Daň dědická	finanční správa	0,5	0,5	0,0
Daň darovací	finanční správa	3,5	0,3	-3,2
Daň z převodu nemovitostí	finanční správa	-35,8	5,3	41,1
Daň z nemovitých věcí	finanční správa	11 657,6	11 580,0	-77,6
Daň z nabytí nemovitých věcí	finanční správa	4 188,6	2 796,4	-1 392,2
Daň silniční	finanční správa	5 496,1	5 959,0	462,9
Odvod z elektřiny ze slunečního záření	finanční správa	2 306,9	2 167,4	-139,5
Odvod z loterií § 41b odst. 1	finanční správa	2,8	1,9	-1,0
Odvod z loterií § 41b odst. 2, 3, 4	finanční správa	3,0	3,5	0,5
Daň z hazardních her (včetně příslušenství) ¹⁾	finanční správa	10 229,5	10 636,9	407,3
Ostatní daně a poplatky	finanční správa	-966,6	-887,8	78,8
	celní správa	3 768,3	3 197,9	-570,4
	celkem	2 801,7	2 310,1	-491,6
z toho: dělená správa	celní správa	3 747,0	3 187,8	-559,2
CELKEM ³⁾		1 007 051,1	1 022 741,7	15 690,6
v tom: finanční správa		832 353,7	850 732,3	18 128,5
celní správa		174 697,4	172 009,4	-2 688,0

¹⁾ Od 1. 1. 2017 byl odvod z loterií a jiných podobných her nahrazen daní z hazardních her, která je rozdělena na dvě dílčí daně, a to daň z hazardních her vyjma daně z technických her a daň z technických her.

²⁾ S účinností od 1. 4. 2019 byla zavedena spotřební daň ze zahřívaných tabákových výrobků.

³⁾ Případné součtové rozdíly vyplývají ze zaokrouhlování na desetiny mil. Kč.

I přes ne zcela příznivý hospodářský vývoj bylo ve sledovaném období inkaso daní téměř na úrovni předchozího roku. Meziročně došlo k mírnému poklesu o 61 867,5 mil. Kč (5,7 %) a dosáhlo hodnoty 1 022 741,7 mil. Kč.

Inkaso **finanční správy** dosáhlo v roce 2020 hodnoty 850 732,2 mil. Kč, s meziročním poklesem o 56 215,3 mil. Kč (6,2 %). V meziročním srovnání výnosů dle jednotlivých druhů daní došlo k poklesu inkasa, což ovlivnila především opatření přijatá k zabránění šíření viru SARS-CoV-2. Pouze u daně z nemovitých věcí došlo k nárůstu inkasa, a to o 645,3 mil. Kč (5,9 %), což bylo způsobeno zvýšením koeficientu této daně ve vybraných regionech. K nejvyššímu poklesu hodnoty inkasa došlo u daně z přidané hodnoty, a to o 5 113,4 mil. Kč (1,2 %), u daně z příjmů právnických osob kleslo inkaso o 19 650,9 mil. Kč (11,2 %) a u daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti kleslo inkaso o 11 360,6 mil. Kč (5,3 %). U daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti bylo vybráno celkem 229 339,2 mil. Kč, což je o 13 049,1 mil. Kč více než v roce 2019. V konečném důsledku však došlo k poklesu inkasa na DPFO ze závislé činnosti, a to z důvodu výplaty kompenzačních bonusů z tohoto druhu příjmu na základě zákonů k vyplácení kompenzačních bonusů. V roce 2020 bylo podáno celkem 1 561 657 žádostí o kompenzační bonus, přičemž byla vyplacena částka ve výši 24 409,7 mil. Kč. Stejně jako v minulých letech se na inkasu nejvíce podílely právě DPH, DPPO a DPFO ze závislé činnosti, jejich podíl dosahoval hodnoty 92,5 %.

Celní správa za rok 2020 inkasovala celkem 172 009,4 mil. Kč, meziročně se jednalo o pokles hodnoty o 5 652,2 mil. Kč (3,2 %). Nejvyšší podíl na inkasu daní má opět inkaso ze spotřebních a energetických daní. V meziročním srovnání inkasa spotřebních a energetických daní došlo oproti roku 2019 ke snížení o 4 740,1 mil. Kč (2,9 %). V roce 2020 dosáhly celkové příjmy daně z lihu 7 768,3 mil. Kč, což představuje meziročně pokles o 465,7 mil. Kč (5,7 %). Odhadovaný celkový výnos v komoditě líh pro rok 2020 byl postupně snížen na částku 8 100,0 mil. Kč. Tento výhled inkasa SPD z lihu nebyl splněn o 331,7 mil. Kč, tedy bylo inkasováno 95,9 % plánovaného výnosu. Během první vlny pandemie bylo zhruba 12 mil. litrů lihu užito k výrobě dezinfekcí, protože na trhu nebyl dostatek denaturačních prostředků, které jsou pro výrobu desinfekce potřeba, a to na úkor výroby lihovin. Bohužel celková situace ve společnosti a s tím související opakované a dlouhodobé uzavření nebo omezení provozu restauračních a ubytovacích zařízení, celková eliminace turistického ruchu a tím i konzumace lihovin způsobily, že došlo k meziročnímu poklesu příjmů plynoucích z daně z lihu. Celkovým omezením výroby lihovin lze konstatovat, že došlo i k meziročnímu poklesu odebraných kontrolních pásek ke značení lihu osobami povinnými značit líh o zhruba 24 %.

6. Kontrolní činnost

V ustanoveních § 78 až 90 DŘ je zakotvena právní úprava postupů při správě daní, mezi které spadá kontrolní činnost. Těmito postupy se rozumí ucelený soubor úkonů, kterými správci daně prověřují jednotlivá tvrzení daňových subjektů, případně prověřují i jiné skutečnosti, které jsou rozhodné pro správné zjištění a stanovení daně.

Kontrolní činnost, stejně jako další činnosti a chod orgánů finanční i celní správy byl v roce 2020 výrazně ovlivněn pandemií způsobenou šířením viru SARS-CoV-2. Boj proti šíření tohoto viru si v ČR vyžádal zavedení uplatňování rozsáhlých protipandemických opatření, která zejména cílila na snížení setkávání lidí (tzv. sociální distancování), a tím i šíření nákazy.

Kontrolní činnost orgánů **finanční správy** byla také ovlivněna dlouhodobou nepřítomností některých pracovníků (čerpání ošetřování člena rodiny, nemoc, karanténa) i zavedeným střídavým režimem zaměstnanců na pracovišti. Kontrolní činnost v rámci možností pokračovala se zaměřením

na vyšší efektivitu a při maximální snaze o využívání distančních technologií, jako jsou vzdálené přístupy, virtuální schůzky apod. Pracovníci kontrolních útvarů se nad rámec činnosti, kterou vykonávali v minulých letech, podíleli na zpracování agendy týkající se kompenzačních bonusů, která byla nastavena jako prioritní. Plošné kontroly daňových subjektů žádajících o kompenzační bonus nebyly prováděny, neboť prioritou pro FS bylo vyřízení žádostí a proplacení kompenzačních bonusů. Orgány finanční správy průběžně posuzují podávané žádosti o kompenzační bonus, a to například ve vazbě na účty uváděné v žádostech a další faktory s touto problematikou související.

Postup k odstranění pochybností (dále též „POP“)

Postupy k odstranění pochybností jsou, v rámci jejich kompetencí, využívány orgány finanční i celní správy. V následující tabulce jsou uvedeny informace vztahující se k provedeným postupům k odstranění pochybností u vybraných druhů daní.

Tabulka č. 9: Postup k odstranění pochybností

k 31. 12. 2020

		Počet řízení ukončených		Změna v důsledku postupu k odstranění pochybností v mil. Kč		
				daňové povinnosti	nadměrného odpočtu/ vrácení daně	ztráty
		celkem	s rozdílem			
Daň z přidané hodnoty	finanční správa	9 644	7 814	1 160,7	-804,9	
Daně spotřební a energetické	celní správa	1 519	683	2,2	23,5	0,0
Daň z příjmů právnických osob	finanční správa	942	414	345,6		-232,3
Daň z příjmů fyzických osob	finanční správa	2 901	1 215	58,0		-2,0
CELKEM	finanční správa	13 487	9 443	1 564,3	-804,9	-234,3
	celní správa	1 519	683	2,2	23,5	0,0
	celkem	15 006	10 126	1 566,5	-781,4	-234,3

V porovnání s předchozím rokem došlo k celkovému snížení počtu ukončených postupů k odstranění pochybností, a to konkrétně o 4 597 postupů (23,5 %). Zároveň také došlo ke snížení celkového počtu ukončených postupů k odstranění pochybností s rozdílem, a to o 2 856 postupů (22,0 %).

Orgány finanční správy v roce 2020 na vybraných druzích daní, které jsou z pohledu fiskálního efektu významné, tj. DPH, DPPO a DPFO, provedly a ukončily postup k odstranění pochybností v 13 487 případech, což představuje 93,2 % z celkového počtu provedených postupů k odstranění pochybností. V porovnání s rokem 2019 došlo ke snížení prováděných postupů na vybraných druzích daní, a to o 4 729 řízení (26 %). Celkově bylo na DPH, DPPO a DPFO ukončeno celkem 9 443 řízení (70,0 %) s rozdílem oproti hodnotám deklarovaným daňovými subjekty v daňových tvrzeních. Díky těmto řízením, došlo k navýšení daňové povinnosti v roce 2020

celkem o 1 564,3 mil. Kč a ke snížení hodnoty uplatňovaných nadměrných odpočtů o částku 804,9 mil. Kč a ke snížení daňovými subjekty vykázané ztráty o částku 234,3 mil. Kč. Postup k odstranění pochybností byl nejčastěji prováděn na dani z přidané hodnoty a celkově bylo v průběhu roku 2020 ukončeno 9 644 postupů k odstranění pochybností, což odpovídá 66,6 % všech ukončených postupů k odstranění pochybností provedených orgány finanční správy. Na dani z přidané hodnoty bylo ukončeno 81,0 % postupů k odstranění pochybností s rozdílem, přičemž došlo ke změně daňové povinnosti v hodnotě 1 160,7 mil. Kč a ke snížení nadměrného odpočtu o částku 804,9 mil. Kč.

Orgány celní správy bylo v roce 2020 ukončeno celkem 1 519 řízení postupu k odstranění pochybností, z nichž v 683 (45,0 %) případech byly zjištěny rozdíly mezi údaji uvedenými daňovými subjekty v řádném resp. dodatečném daňovém tvrzení a následně zjištěným skutečným stavem. Na základě provedených řízení postupu k odstranění pochybností bylo doměřeno celkem 2,2 mil. Kč a došlo ke zvýšení uplatňovaných nadměrných odpočtů ve výši 23,5 mil. Kč.

Daňová kontrola

Orgány finanční i celní správy při časově náročnějším prověřování podaných tvrzení daňových subjektů, případně i jiných skutečností, které jsou rozhodné pro správné zjištění a stanovení daně, vztahující se k jednomu daňovému řízení, využívají institutu daňové kontroly. Problematika daňové kontroly je upravena v § 85 až § 88 DŘ, a v případě kontroly po propuštění zboží dle § 5 zákona č. 242/2016 Sb., celní zákon, ve znění pozdějších předpisů. Tabulka č. 10 znázorňuje informace o daňových kontrolách, které byly ukončeny v průběhu roku 2020 u jednotlivých druhů daní.

Tabulka č. 10: Daňová kontrola

k 31. 12. 2020

		Počet kontrol		Změna v důsledku kontroly v mil. Kč	
		ukončeno	ukončeno s rozdílem	změna daňové povinnosti	snížení ztráty
Daň z přidané hodnoty	finanční správa	3 432	2 803	3 776,5	
Daně spotřební a energetické	celní správa	123	88	84,2	
v tom: minerální oleje		76	50	74,0	
tabák		1	1	1,5	
surový tabák		0	0	0,0	
zahřívané tabákové výrobky ¹⁾		0	0	0,0	
líh		12	10	3,2	
pivo		8	6	0,0	
víno		1	1	0,0	
elektřina		9	8	0,5	
zemní plyn		13	9	1,8	
pevná paliva		3	3	3,2	
Kontrola po propuštění zboží (clo + DPH)	celní správa	366	307	110,1	

		Počet kontrol		Změna v důsledku kontroly v mil. Kč	
		ukončeno	ukončeno s rozdílem	změna daňové povinnosti	snížení ztráty
z toho: DPH	celní správa			0,1	
Daň z příjmů právnických osob	finanční správa	1 292	731	1 946,1	-1 228,7
Daň z příjmů fyzických osob	finanční správa	1 382	763	163,6	-66,8
v tom: podávajících daňová tvrzení		907	528	110,5	-66,8
ze závislé činnosti		475	235	53,1	
Daň z příjmů - zvláštní sazba	finanční správa	237	72	46,6	
Daň dědická, daň darovací a daň z převodu nemovitostí	finanční správa	0	0	0,0	
Daň z nemovitých věcí	finanční správa	0	0	0,0	
Daň z nabytí nemovitých věcí	finanční správa	1	1	0,2	
Daň silniční	finanční správa	384	204	4,2	
Daň z hazardních her	finanční správa	25	20	9,5	
CELKEM		7 242	4 989	6 141,1	-1 295,6
v tom: finanční správa		6 753	4 594	5 946,8	-1 295,6
celní správa		489	395	194,3	0,0

¹⁾ S účinností od 1. 4. 2019 byla zavedena spotřební daň ze zahřívání tabákových výrobků.

Orgány finanční správy ve sledovaném období ukončily 6 753 kontrol, přičemž ukončených s rozdílem bylo 4 594, tedy 68,0 %. V porovnání s rokem 2019 došlo k poklesu ukončených daňových kontrol, na němž se podepsala mimo jiné pandemická situace způsobená šířením viru SARS-CoV-2. Pandemická situace se negativně odrazila i v průběhu již zahájených daňových kontrol, a byla hlavním důvodem zvýšení časové náročnosti již tak složitého postupu, jakým daňová kontrola je. Docházelo k rušení ústních jednání, komplikacím s výsledkem svědků a s místním šetřením. Ze strany daňových subjektů byly odkládány mnohé úkony a opakovaně žádáno o prodloužení termínů k předání informací požadovaných pracovníky správce daně.

Celkem bylo v roce 2020 ukončeno o 3 655 daňových kontrol méně oproti předchozímu období (35,1 %). Ukončené daňové kontroly vedly ke zvýšení daňové povinnosti o částku 5 946,8 mil. Kč a ke snížení ztráty o částku 1 295,6 mil. Kč.

V roce 2020 bylo nejvíce daňových kontrol provedeno na dani z přidané hodnoty, na základě kterých došlo k nemalým změnám ve vykázaných daňových povinnostech. Celkem bylo ukončeno 3 432 daňových kontrol, což činí 50,8 % všech ukončených daňových kontrol provedených orgány finanční správy. Z celkového počtu ukončených daňových kontrol na dani z přidané hodnoty jich bylo 2 803 ukončeno s rozdílem. Mezi nejčastěji zjišťované nedostatky v rámci daňových kontrol u daně z přidané hodnoty jsou podvody v řetězcích detekovaných na základě analýzy kontrolních hlášení, fiktivní plnění, nepřiznání uskutečněných zdanitelných plnění, přenesená daňová povinnost, zdanění přijaté úplaty atd.

Druhou nejvíce kontrolovanou daní z pohledu počtu kontrol provedených orgány finanční správy byla daň z příjmů fyzických osob. Celkem bylo na této dani ukončeno 1 382 daňových

kontrol, přičemž 763 daňových kontrol bylo ukončeno s rozdílem. Ukončené daňové kontroly vedly ke změně daňové povinnosti v částce 163,6 mil. Kč a zároveň došlo ke snížení ztráty o 66,8 mil. Kč. U daně z příjmů fyzických osob byla především následující kontrolní zjištění: nepřiznání veškerých příjmů podléhajících dani, uplatňování výdajů na osobní potřebu poplatníka, výdaje za neprokázané služby, nesprávné uplatnění odpisů, ztrát z minulých let, slev atd.

Na dani z příjmů právnických osob bylo v průběhu roku 2020 ukončeno 1 292 daňových kontrol. Zvýšení daňové povinnosti na dani z příjmů právnických osob činilo 1 946,1 mil. Kč a snížení ztráty bylo ve výši 1 228,7 mil. Kč. U daně z příjmů právnických osob se i v roce 2020 finanční správa zaměřila na problematiku převodních cen v rámci transakcí mezi spojenými osobami, oprávněnosti odčitatelných položek, či oprávněnost osvobození výnosů z korunových dluhopisů. Za rok 2020 je evidován fiskální dopad z ukončených daňových kontrol na dani z příjmu právnických osob v celkové hodnotě 397,7 mil. Kč. Jedná se pouze o odhad hodnoty, která byla odvozena z různých interních aplikačních oblastí, přičemž je předpokládán další technický rozvoj, který povede ke zpřesnění tohoto ukazatele. Rozdíl oproti hodnotám vztahující se k doměřené dani z kontrol je způsoben časovým posunem splatnosti doměrků, plynoucí z pravomocného vyměření, případně snížení nebo zrušení předpisu daně z důvodu využití opravných prostředků.

V roce 2020 **orgány celní správy** zahájily 101 kontrol a ukončily celkem 123 kontrol, z nichž v 88 případech byly kontroly ukončeny s rozdílem. V rámci provedených kontrol bylo doměřeno celkem 85 mil. Kč a zároveň byl vrácen 1 mil. Kč daňovým subjektům. Na základě ukončených daňových kontrol bylo k lednu 2021 prozatím vybráno necelých 16 mil. Kč na příslušenství související se změnou daňové povinnosti. Na základě těchto údajů by měly příjmy do státního rozpočtu po daňových kontrolách činit téměř 100 mil. Kč.

Nejvíce daňových kontrol bylo v roce 2020 zaměřeno na kontrolu daně z minerálních olejů, na jejichž základě bylo doměřeno 74 mil. Kč a se souvisejícím příslušenstvím se jedná o částku celkem 88 mil. Kč. V této kategorii se jednalo především o kontroly zaměřené na prověřování nároku na vrácení daně z minerálních olejů osobám užívajícím tyto oleje pro výrobu tepla.

Další zajímavou kategorií jsou daňové kontroly v oblasti ekologických daní. V roce 2020 bylo v této kategorii provedeno celkem 25 daňových kontrol, přičemž bylo zjištěno porušení právních předpisů u 20 z nich. Na základě těchto daňových kontrol bylo doměřeno celkem 5,4 mil. Kč, což se souvisejícím příslušenstvím činí celkem 6,8 mil. Kč daňových výnosů do státního rozpočtu. Oproti loňskému roku došlo ke zvýšení počtu takto zaměřených daňových kontrol o téměř 40 %, přičemž zjištěná výše doměřené daně byla meziročně zvýšena o více než 100 %.

Přehled o počtu případů a fiskálních efektech u ostatních kontrolních úkonů

V daňových kontrolách a POP není zahrnuta ostatní kontrolní činnost prováděná správci daně, která má také pozitivní fiskální dopad. Ostatní kontrolní úkony v roce 2020 vykazují výrazný meziroční pokles, a to zejména v provedeném počtu kontrolních úkonů. V následující tabulce je zobrazen přehled o provedených kontrolních úkonech **orgány finanční správy**, které byly ukončeny k 31. prosinci 2020. Ve sloupci „Počet kontrolních úkonů s fiskálním efektem (mimo POP)“ je započten kontrolní úkon jako jeden i v případě, že obsahuje zjištění za více zdaňovacích období. Ve sloupcích „Počet“ jsou vykazovány hodnoty za sledované zdaňovací období.

Tabulka č. 11: Přehled o počtu případů a fiskálních efektech u ostatních kontrolních úkonů

k 31. 12. 2020 v mil. Kč

Druh příjmu	Počet kontrolních úkonů s fiskálním efektem (mimo POP)	Změna daně		Změna ztráty	
		počet	částka	počet	částka
Daň z přidané hodnoty	16 793	20 361	4 852,2		
Daň z příjmů právnických osob	3 029	2 794	712,2	296	-217,9
Daň z příjmů fyzických osob závislá činnost	3 504	3 524	1 413,4		
Daň z příjmů fyzických osob daňová příznání	4 593	3 946	232,3	150	-5,3
Daň z příjmů zvl. sazba (§ 36)	1 245	1 280	154,9		
Daň z nemovitých věcí	15 244	17 250	31,9		
Daň dědická, darovací, z převodu nemovitostí	1	1	0,0		
Daň z nabytí nemovitých věcí	3 097	3 098	102,2		
Daň silniční	2 252	2 875	68,1		
Daň z hazardních her	103	103	8,4		
CELKEM	49 861	55 232	7 575,6	446	-223,2

V roce 2020 bylo celkově provedeno 49 861 ostatních kontrolních úkonů. Oproti předchozímu roku je to snížení o 31 018 kontrolních úkonů (38,4 %). Na základě těchto provedených kontrolních úkonů došlo ke zvýšení daňové povinnosti v částce 7 575,6 mil. Kč. Taktéž došlo ke snížení daňovými subjekty vykázané ztráty v částce 223,2 mil. Kč. Tak jako v předchozích letech se správce daně zaměřoval na podvodné jednání při zapojení v řetězci, opakované vykazování daňové ztráty či správnost údajů v tvrzeních spojených s majetkem daňových subjektů.

U jednotlivých druhů daní bylo provedeno nejvíce těchto kontrolních úkonů u DPH. Na základě provedených 16 793 kontrolních úkonů došlo také k největšímu zvýšení daňové povinnosti, a to v částce 4 852,2 mil. Kč.

Druhou daní, u které bylo provedeno nejvíce kontrolních úkonů s fiskálním efektem, je s počtem 15 244 kontrolních úkonů, daň z nemovitých věcí.

U daně z příjmů právnických osob bylo, v porovnání s rokem 2019, ukončeno o 1 931 ostatních kontrolních úkonů s fiskálním efektem méně (38,9 %). K poklesu došlo u změny daně o 51,9 % a u změny ztráty o 72,2 %.

U daně z příjmů fyzických osob, které podávají daňová příznání, bylo v roce 2020 provedeno 4 593 kontrolních úkonů s fiskálním efektem, které vedly ke zvýšení daňové povinnosti v částce 232,3 mil. Kč a ke snížení ztráty o částku 5,3 mil. Kč.

Ostatní kontrolní činnosti

Zvláštní zákony mimo jiné ukládají orgánů finanční a celní správy vykonávat kontrolní činnosti i v dalších oblastech. Provedené kontrolní činnosti v oblasti zaměstnávání cizinců, cenové kontroly, kontrola hazardu a další zobrazuje následující tabulka.

Tabulka č. 12: Vybrané ostatní kontrolní činnosti

k 31. 12. 2020

Druh kontroly	Kontroly		
	celkem	ukončeno s rozdílem	
		počet	%
Celní správa			
Kontrola zaměstnávání cizinců	640	342	53,4
Kontrola údajů Intrastatu	368	317	86,1
Obecná bezpečnost výrobků a potravin	684	101	14,8
Systém elektr. mýtného a časového zpoplatnění	34 671	23 584	68,0
Kontrola CITES	1 471	118	8,0
Kontrola vymáhání práv duševního vlastnictví	2 707	1 317	48,7
Kontrola evidence tržeb	1 553	316	20,3
Kontrola hazardu	754	497	65,9
Kontrola hazardu v prostředí internetu	36	21	58,3
CELKEM	42 888	26 614	
Kontrola omezení prodeje VV (včetně cenové kontroly na tabákové výrobky)	88	17	19,3
Kontrola podmínek povolení pro VV	2 726	27	1,0
Kontrola výroby a úprav lihu (včetně zúčtování lihu)	4 239	3	0,1
Kontrola značení lihu a tabákových výrobků	3 796	343	9,0
Kontrola doprav v oblasti SPD	3 031	252	8,3
CELKEM	13 880	642	
Finanční správa			
Cenová kontrola	145	47	32,4
Kontrola evidence tržeb	11 102	5 396	49,0
Správa odvodů za porušení rozpočtové kázně	1 613	528	32,7
CELKEM	12 860	5 971	

Kontrola zaměstnávání cizinců – celní správa

V oblasti zaměstnávání cizinců bylo v roce 2020 provedeno celkem 640 kontrol, přičemž 342 kontrol bylo pozitivních, efektivita provedených kontrol je tedy 53,4 % (v roce 2019 byla 46,3 %). V porovnání s rokem 2019 klesl počet provedených kontrol z 881 na 640, což je o 27,4 % méně. Z důvodu pandemické situace byly kontrolní akce s potencionálně vyšším výskytem zahraničních osob, zejména v oblasti stavebnictví, z části omezeny.

Kontrola údajů Intrastatu – celní správa

V roce 2020 bylo orgány celní správy provedeno celkem 368 kontrol údajů pro statistické účely o obchodu se zbožím mezi Českou republikou a jinými členskými státy EU. V rámci kontrol zaměřených na ověření vykázaných údajů Intrastatu bylo nejčastěji zjištěno uvedení chybné fakturované hodnoty zboží. Porušení v této oblasti bylo celkem zjištěno v 317 případech v celkové fakturované hodnotě přes 18,2 mld. Kč.

Obecná bezpečnost výrobků a potravin – celní správa

V oblasti bezpečnosti výrobků a potravin bylo v roce 2020 orgány celní správy provedeno celkem 684 kontrol, z toho ve 101 případech bylo potvrzeno, že výrobek vykazuje znaky, které vyvolávají podezření na existenci vážného nebo bezprostředního ohrožení zdraví a bezpečnosti při jeho používání či byl vyhodnocen jako nevyhovující. V porovnání s rokem 2019 byla efektivita kontrol v roce 2020 o 37,8 % vyšší.

Systém elektronického mytného a časového zpoplatnění – celní správa

V roce 2020 bylo provedeno celkem 34 671 kontrol v oblasti časového a výkonového zpoplatnění. Pokles dopravy v důsledku opatření omezujících turistiku a přeshraniční cestování se projevil také ve snížení počtu porušení, a to o 32,5 % v porovnání s rokem 2019 na 23 584 případů, kdy bylo zjištěno porušení právních předpisů, při nichž byly uloženy pokuty v celkové výši 24,4 mil. Kč. Přestože výše uložených pokut zaznamenala propad o 11,1 mil. Kč, efektivita oproti minulému roku mírně stoupla z 64,6 % na 68 %.

Kontrola CITES – celní správa

V roce 2020 orgány celní správy provedly 1 471 kontrol. Z tohoto počtu došlo ve 118 případech k porušení nebo podezření na porušení právních předpisů v oblasti ochrany ohrožených druhů fauny a flóry spadajících pod Úmluvu CITES. Všechny případy byly včetně zajištěného zboží postoupeny do správního řízení České inspekci životního prostředí.

Kontrola vymáhání práv duševního vlastnictví – celní správa

Kontrolních činností zaměřených na oblast vymáhání práv duševního vlastnictví bylo v průběhu roku 2020 provedeno celkem 2 707, z nichž 1 317 kontrol bylo ukončeno s pozitivním zjištěním. Došlo k navýšení efektivity kontrol oproti roku 2019 z 22,1 % na 48,7 %.

Kontrola evidence tržeb – celní správa

Orgány celní správy provedly celkem 1 553 kontrol zaměřených na evidenci tržeb, v rámci nichž zjistila 316 případů podezření z porušení zákona. Za zjištěná porušení bylo pravomocně rozhodnuto o uložení 314 pokut v celkové výši 2,2 mil. Kč, přičemž ve 153 případech byla věc vyřešena na místě příkazem v celkové výši 448 tis. Kč. Efektivita kontrol dosáhla hodnoty 20,3 %, což je v porovnání s rokem 2019 na stejné úrovni. V rámci dozorové činnosti nebylo rozhodnuto o uložení opatření k vynucení nápravy formou uzavření provozovny. S vyhlášením nouzového stavu 12. března 2020 došlo k pozastavení povinnosti evidovat tržby v systému evidence tržeb, včetně její kontroly.

Kontrola hazardu – celní správa

V roce 2020 orgány celní správy provedly celkem 754 kontrol v oblasti hazardních her, přičemž v 497 případech došlo k podezření z porušení zákona. Efektivita kontrol hazardu oproti roku 2019 mírně vzrostla z 64 % na 65,9 %. V rámci správního řízení byly v průběhu roku 2020 uloženy pokuty v celkové výši 3,5 mil. Kč.

Kontrola hazardu v prostředí internetu – celní správa

Novou kompetencí od 1. října 2019 je kontrolní činnost v oblasti internetových her. Orgány celní správy v roce 2020 zkontrolovaly v rámci 36 kontrol celkem 151 internetových/webových stránek s výskytem nelegální hazardní hry. Na Ministerstvo financí bylo ke správnému trestání postoupeno 21 podnětů, 4 kontroly byly negativní a v 11 případech bylo provozování domény ukončeno a kontrolní činnost nepokračovala.

Nefiskální kontroly při správě spotřebních daní – celní správa

Ke značnému omezení možnosti nelegálního nakládání s vybranými výrobky významně přispívají kontroly při správě spotřebních daní. Tyto kontrolní úkony mají také důležitý preventivní účinek. V roce 2020 bylo celkem provedeno 13 880 kontrol, z čehož bylo 642 ukončeno s rozdílem.

Cenová kontrola – finanční správa

Specializovaným finančním úřadem bylo v oblasti cenové kontroly v roce 2020 realizováno celkem 145 kontrol. Z těchto kontrol jich bylo nejvíce provedeno v oblasti zdravotnictví (62), pohřebnictví (27) a vodárenství (24). V rámci řízení o přestupku bylo na základě kontrolních zjištění pravomocně uloženo 47 pokut v celkové výši přes 7 mil. Kč. Porušení cenových předpisů bylo zjištěno u přibližně 32 % provedených kontrolních akcí.

Kontrola evidence tržeb – finanční správa

Kontrolní činnost v oblasti evidence tržeb byla významně ovlivněna vývojem pandemie způsobené šířením viru SARS-CoV-2 a legislativními změnami souvisejícími s vyhlášením nouzového stavu, kterými došlo k pozastavení evidence tržeb pro všechny subjekty, bez ohledu na to, do které fáze náběhu evidence tržeb spadají, a to až do konce roku 2022. Následkem těchto skutečností došlo k utlumení kontrolní činnosti. Řádné a včasné plnění povinností při evidenci tržeb tak bylo v rámci vyhledávací činnosti podle § 78 a násl. DŘ prověřováno pouze v prvních měsících roku 2020, a to pouze u subjektů podnikajících v oblasti stravovacích a ubytovacích služeb a velkoobchodu a maloobchodu. Z 11 102 kontrol, v jejichž rámci bylo zjišťováno dodržování povinností uložených ZoET, bylo zjištěno pochybení v 5 396 případech (49,0 %).

Správa odvodů za porušení rozpočtové kázně – finanční správa

V roce 2020 bylo provedeno 1 613 kontrol, což je o 1 247 kontrol méně, než v roce 2019. K tomuto výraznému poklesu, doprovázenému současným snížením zkontrolovaných částek i vyměřených odvodů a penále, došlo v důsledku vývoje pandemie viru SARS-CoV-2. Kontrolní činnost byla již od března 2020, s ohledem na mimořádná opatření v souvislosti s nouzovým stavem, výrazně utlumena, a ačkoliv došlo k přechodnému uvolnění opatření v měsících srpnu a září, tato situace trvala až do konce roku. Po dobu trvání mimořádné situace se vybraní pracovníci správy odvodů za porušení rozpočtové kázně zapojili do výkonu agend spojených s nouzovým stavem, zejména zpracování žádostí a vyplácení kompenzačních bonusů a dále se také zapojili do pomoci krajským hygienickým stanicím při trasování.

Z celkového počtu 1 613 kontrol bylo 528 s nálezem (32,7 %). Jelikož tento podíl v loňském roce činil 28,6 %, došlo v roce 2020 k jeho mírnému nárůstu. Vzhledem k tomu, že došlo ke snížení počtu kontrol provedených na základě podnětů, u kterých je vyšší pravděpodobnost zjištění porušení rozpočtové kázně, lze výše uvedený nárůst podílu kontrol s nálezem přisoudit důrazu kladenému na vyhledávání subjektů ke kontrole.

Tabulka č. 13: Správa odvodů za porušení rozpočtové kázně

k 31. 12. příslušného roku

		2016	2017	2018	2019	2020
Celkem kontrol a místních šetření		4 213	3 885	3 584	3 221	1 778
Celkem daňových řízení bez kontroly		1 189	935	718	557	78
Zkontrolováno	počet dotovaných akcí a projektů	8 994	7 897	7 388	6 920	3 491
	částka v mil. Kč	74 078,0	77 372,0	26 170,2	26 211,8	14 791,7
Vyměřeno	odvody v mil. Kč	1 698,0	3 989,0	2 820,0	980,1	350,9
	penále v mil. Kč	906,0	1 259,0	3 165,9	938,5	220,6

Součinnost s orgány činnými v trestním řízení

Stejně jako v předchozích letech pokračovala v roce 2020 úzká spolupráce mezi finanční správou, celní správou a Policií ČR, a to v rámci tzv. Daňové Kobry. Systém spolupráce Kobry je i nadále pilířem zajišťujícím efektivitu součinnosti orgánů finanční správy a orgánů činnými v trestním řízení na všech úrovních. Výsledky spolupráce v rámci Kobry odpovídají trendu snižování kriminality i zlepšenému výběru daní, jakož i trendu snižování škody způsobené pachateli na jednotlivý případ kráčení daní. I přes uvedené trendy a ve ztížených podmínkách bylo v rámci centrální a regionální Kobry zajištěno 666,2 mil. Kč, zachráněno 14,2 mil. Kč, celkem tedy bylo uchráněno 680,4 mil. Kč.

Tabulka č. 14: Podněty předané orgány finanční správy orgánům činným v trestním řízení

k 31. 12. příslušného roku

Ve věci	Počet předaných případů					Částka v mil. Kč				
	2016	2017	2018	2019	2020	2016	2017	2018	2019	2020
Zkrácení daně (§ 240)	1 376	1 968	2 088	1 159	904	7 358	7 615	6 610	4 893	3 485
Neodvedení daně (§ 241)				392	213				146	106
Prohlášení o majetku (§ 227) ¹⁾				317	120					
Jiného (§ 254) ²⁾	283	570	445	122	85	436	279	165		
CELKEM	1 659	2 538	2 533	1 990	1 322	7 794	7 894	6 775	5 039	3 591

Uvedené § dle zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁾ § 227 - Porušení povinnosti učinit pravdivé prohlášení o majetku.

²⁾ § 254 – Zkreslování údajů o stavu hospodaření a jmění.

V roce 2020 **orgány finanční správy** podaly trestní oznámení na 1 322 trestných činů. Mezi těmito trestními oznámeními jsou i ta, kdy na základě kontrolně-analytické činnosti byly detekovány případy, kdy došlo ke zneužití identity osoby v rámci žádostí o kompenzační bonus. Nejzávažnější případ byl se škodou bezmála 17 mil. Kč, kdy pachatel podal na 400 žádostí o kompenzační bonus.

Z přehledu podaných trestních oznámení v tabulce č. 14 je zřejmé, že proti roku 2019, došlo k celkovému poklesu podaných trestních oznámení o 668. Pokles počtu oznamovaných podezření z trestné činnosti je v souladu s výsledky spolupráce orgánů finanční správy s orgány činnými v trestním řízení za rok 2020 a trendu snižování kriminality i zlepšenému výběru daní. K největším snížením došlo u § 240 o 255 oznámení a u § 227 o 197 oznámení. Pozitivně lze opět hodnotit meziroční pokles způsobené škody o 1 448 mil. Kč, který je způsoben nejen aktivně-preventivní činností orgánů finanční správy, ale i poklesem a omezením podnikatelských aktivit v roce 2020.

Tabulka č. 15: Výsledky činnosti pověřeného celního orgánu v trestním řízení

	2016		2017		2018		2019		2020	
	celkem	z toho podněty FS	celkem	z toho podněty FS	celkem	z toho podněty FS	celkem	z toho podněty FS	celkem	z toho podněty FS
Předané podněty	784	29	1 004	54	993	51	1 373	35	963	40
Založeno trestních spisů	872	18	1 082	54	1 115	44	1 275	32	864	20
Podezření ze spáchání trestného činu	906	18	1 098	54	1 117	44	1 289	32	876	20
z toho: trestného činu zkrácení daně	102	18	118	50	102	43	119	31	72	20
částka (v mil. Kč)	636	169	2 402,8	2 003	1 092	541,8	554,0	309,0	458,0	414,0
Předáno do vyšetřování	283	0	270	6	218	19	168	3	228	15
Realizováno ve zkráceném řízení	40	0	32	0	31	0	51	0	41	0
Odevzdáno a odloženo	502	1	764	6	474	6	740	4	696	18

* Ve sloupci vykazujícím hodnoty za rok 2019 došlo k nápravě administrativního pochybení, kdy byly upraveny uvedené hodnoty.

V roce 2020 zahájilo **Generální ředitelství cel** úkony trestního řízení v 864 případech z 876 pro podezření z trestných činů. Dle § 162 odst. 1 TŘ bylo orgánům Policie ČR předáno do vyšetřování celkem 228 trestních spisů. V rámci zkráceného řízení podle § 179c TŘ bylo státnímu zástupci předáno celkem 41 trestních spisů. Odloženo nebo odevzdáno bylo ve smyslu § 159 a odst. 1 až 5 TŘ 696 trestních spisů. V ostatních případech byly trestné spisy předány pro věcnou nepříslušnost jinému policejnímu orgánu, sloučeny ke společnému řízení, předány do ciziny nebo jsou nadále v prověřování. Oproti předchozímu roku došlo v roce 2020 ke snížení založených trestních spisů o 33 %. Důvodem tohoto snížení je především aktuální celosvětová pandemie způsobená šířením viru SARS-CoV-2.

7. Daňové a celní nedoplatky

Částka daně, která není uhrazena a již uplynul den její splatnosti je považována za nedoplatek. Mezi velmi sledované ukazatele se řadí vývoj daňových a celních nedoplatků, jejich součástí je také příslušenství daně. Pro vykazování daňových nedoplatků, které odráží jejich celkový stav za všechna předcházející období, se využívá kumulovaná výše těchto nedoplatků.

Tabulka č. 16: Daňové a celní nedoplatky

k 31. 12. příslušného roku v mil. Kč

		2016 ²⁾	2017	2018	2019	2020
Daň z přidané hodnoty	finanční správa	37 318,2	33 202,0	27 498,9	22 094,4	27 178,0
	celní správa	1 055,7	980,5	643,7	616,1	598,8
	celkem	38 373,9	34 182,5	28 142,6	22 710,5	27 776,8
Daně spotřební a energetické	finanční správa	18,7	11,5	4,3	4,0	7,4
	celní správa	9 915,7	9 732,6	9 385,7	9 964,7	11 014,0
	celkem	9 934,3	9 744,1	9 390,0	9 968,7	11 021,4
Clo	celní správa	218,4	255,6	147,5	132,9	89,4
Daň z příjmů právnických osob	finanční správa	7 759,1	8 126,6	6 186,1	6 262,7	7 571,6
Daň z příjmů fyzických osob	finanční správa	5 860,6	4 531,2	4 007,3	3 717,8	4 581,5
v tom: podávajících daňová tvrzení		4 548,3	3 505,7	3 111,2	2 898,2	3 367,1
ze závislé činnosti		1 312,3	1 025,5	896,2	819,6	1 214,3
Daň z příjmů - zvláštní sazba	finanční správa	191,9	272,1	336,8	167,2	289,4
Daň dědická	finanční správa	6,1	5,3	4,9	4,5	4,4
Daň darovací	finanční správa	34,1	22,3	12,4	9,9	12,9
Daň z převodu nemovitostí	finanční správa	1 101,1	722,2	526,5	402,3	333,7
Daň z nemovitých věcí	finanční správa	615,8	509,7	448,3	414,1	499,4
Daň z nabytí nemovitých věcí	finanční správa	310,0	385,9	409,5	372,0	323,7
Daň silniční	finanční správa	738,7	530,3	430,9	379,2	471,6
Odvod z elektřiny ze slun. zařízení	finanční správa	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Odvod z loterií § 41b odst. 1	finanční správa	32,3	2,8	2,1	1,7	3,2
Odvod z loterií § 41b odst. 2, 3, 4	finanční správa	92,6	18,7	0,2	0,0	0,6
Daň z hazardních her ³⁾	finanční správa		1,0	20,5	138,8	295,1
Ostatní daně a poplatky	finanční správa	1 780,2	1 981,3	1 731,2	1 431,6	1 544,6
	celní správa	3 931,1	2 209,8	3 862,4	4 354,7	3 488,1
	celkem	5 711,3	4 191,1	5 593,6	5 786,3	5 032,7
z toho: dělená správa	celní správa	3 665,5	2 010,4	3 668,4	4 189,5	3 380,5
CELKEM¹⁾		70 980,4	63 501,1	55 659,2	50 468,5	58 307,3
v tom: finanční správa		55 859,5	50 322,6	41 619,9	35 400,1	43 117,0
celní správa		15 120,9	13 178,5	14 039,3	15 068,3	15 190,3

¹⁾ Případné součtové rozdíly vyplývají ze zaokrouhlování na celé mil. Kč.

²⁾ Za rok 2016 jsou vyřazeny u SPD nedobytné pohledávky a nedoplatky spoludlužníků, včetně nedoplatků z dovozu.

³⁾ Od 1. 1. 2017 byl odvod z loterií a jiných podobných her nahrazen daní z hazardních her, která je rozčleněna na dvě dílčí daně, a to daň z hazardních her vyjma daně z technických her a daň z technických her.

V předchozích letech byl trend snižování daňových nedoplatků. V roce 2020 však v souvislosti s dopady pandemie způsobené šířením viru SARS-CoV-2 na ekonomiku ČR a návazně na daňové subjekty postupně docházelo ke zvyšování hodnot daňových nedoplatků, jak na vybraných druzích daní, tak i na celkové hodnotě daňových nedoplatků. K 31. prosinci 2020 dosáhla celková hodnota daňových a celních nedoplatků výše 58 307,3 mil. Kč. V porovnání s předchozím rokem,

kdy hodnota nedoplatků dosáhla částky 50 468,5 mil. Kč, došlo k meziročnímu růstu o 7 838,8 mil. Kč, představující zvýšení o 15,5 %.

Finanční správa evidovala daňové nedoplatky na vybraných druzích daní v celkové výši 43 117 mil. Kč. V porovnání s rokem 2019 došlo k nárůstu o 7 716,9 mil. Kč (21,8 %). Nejvyšší nedoplatky v roce 2020 byly na DPH, a to v celkové výši 27 178,0 mil. Kč. Proti předchozímu sledovanému období došlo ke zvýšení o 5 083,7 mil. Kč (23,0 %). Dále došlo ke zvýšení nedoplatků daně z příjmů právnických osob o 1 308,9 mil. Kč (20,9 %) a daně z příjmů fyzických osob podávajících daňová tvrzení o 469,0 mil. Kč (16,2 %). Naopak nedoplatky na dani z převodu nemovitostí se snížily o 68,6 mil. Kč (17,0 %).

Celní správa za rok 2020 evidovala nedoplatky v celkové výši 15 190,3 mil. Kč, z toho byly nejvyšší nedoplatky evidovány na spotřebních a energetických daních ve výši 11 014,0 mil. Kč. Tyto nedoplatky meziročně stouply o 1 049,3 mil. Kč (10,5 %). Na účtech dělené správy (včetně biopaliv) byly od počátku roku 2006 do konce roku 2020 evidovány nedoplatky v částce 3 380,5 mil. Kč. Oproti roku 2019 došlo k poklesu o 809,0 mil. Kč (19,3 %). Na výši nedoplatků mají velký podíl nedoplatky z pokut udělené ve správní nebo příkazním řízení.

Tabulka č. 17: Daňové a celní nedoplatky odepsané nebo zaniklé dle důvodu

k 31. 12. příslušného roku v mil. Kč

		2016	2017	2018	2019	2020
Nedobytnost	finanční správa	47 191,0	883,0	10 549,2	-10 891,8	-19 971,9
	celní správa ¹⁾	1 597,0	1 660,0	315,1	799,6	2 135,3
Prekluze	finanční správa	56 236,0	33 578,7	22 881,6	39 192,1	29 383,8
	celní správa	2 469,0	3 146,0	1 565,0	441,3	684,8
Zánik	finanční správa	583,5	738,6	325,3	934,3	151,2
	celní správa	0,0	-1,1	-1,1	-592,1	-950,9
Odpis a obnovení	finanční správa	-5 848,7	1 666,5	4 655,2	2 579,7	5 548,6
	celní správa	0,5	0,1	0,1	0,0	-4,8

V případě, že hodnota odepsaných nedoplatků dle příslušného důvodu byla ve sledovaných letech "záporná", došlo k tomu, že hodnota "obnovených/aktivovaných nedoplatků" byla v uvedeném roce vyšší jak hodnota "nedoplatků odepsaných".

¹⁾ Nedoplatky SPD a ekologických daní včetně dovozu v rámci celního řízení.

Potenciálně nedobytné nedoplatky nemají fiskální efekt, odpis slouží především pro účely reálného zjištění aktiv příjmové stránky veřejných rozpočtů. Ve statistických výstupech k odepsaným a opětovně oživeným nedobytným nedoplatkům se objemově projevují také úkony učiněné z důvodu potřeby realizace částečného odpisu nedobytných nedoplatků či za účelem změny stavu z nedobytných nedoplatků do stavu prekluze či zániku. Odpis nedoplatků pro nedobytnost nemá vliv na práva a povinnosti daňového subjektu.

Finanční správa v roce 2020 evidovala odepsané nedoplatky z důvodu nedobytnosti dle § 158 DŘ a objemu opětovně aktivovaných odepsaných nedobytných nedoplatků ve výši – 19 971,9 mil. Kč. Ke snížení o 9 808,3 mil. Kč (25,0 %) došlo u odpisu prekludovaných nedoplatků dle § 160 DŘ. Jedná se o nedoplatky, kterým již uplynula maximální zákonná lhůta pro placení daně, aniž bylo možné doplatek vymoci. Ve sledovaném období došlo k zániku, odpisu a popření daňových pohledávek dle § 63 zákona č. 328/1991 Sb., o konkurzu a vyrovnání, ve znění pozdějších předpisů, dle § 311 a § 356 zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů a dle § 243 a § 264 DŘ v celkové částce 151,2 mil. Kč. Jedná se o snížení oproti roku 2019 v částce 783,1 mil. Kč (83,8 %). Toto meziroční snížení koresponduje se snížením opětovně aktivovaných nedoplatků, dosud odepsaných pro nedobytnost. Objem

daňových nedoplatků odepsaných z důvodu zániku právnické osoby dle § 185 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů a objemu obnovených neuspokojených pohledávek soudem dle § 209 občanského zákoníku došlo k navýšení hodnoty na 5 548,6 mil. Kč. Meziročně se tento objem navýšil o 2 968,9 mil. Kč (115 %).

Celní správa v roce 2020 odepsala pro nedobytnost nedoplatky v celkové výši 2 135,3 mil. Kč. Nejvyšší část těchto nedoplatků tvoří nedoplatky na SPD z minerálních olejů a na SPD ze surového tabáku. U nedoplatků z důvodu zániku došlo k navýšení hodnoty o 358,8 mil. Kč (60,6 %). Odepisování nedoplatků probíhá na základě aktuálně vyhodnocovaných poznatků, proto je možné, že se výše odepsaných nedoplatků v rámci jednotlivých let liší.

Tabulka č. 18: Daňové a celní nedoplatky - spotřební a energetické daně

k 31. 12. příslušného roku v mil. Kč

		2016 ¹⁾	2017	2018	2019	2020
Daně spotřební a energetické	finanční správa	18,7	11,5	4,3	4,0	7,4
	celní správa	9 915,7	9 732,6	9 385,7	9 964,7	11 014,0
	celkem	9 934,3	9 744,1	9 390,0	9 968,7	11 021,4
v tom: minerální oleje		7 393,9	7 272,9	6 817,5	6 580,8	5 834,5
tabák		680,2	662,2	634,0	1 197,2	1 222,4
surový tabák		60,7	32,0	36,6	54,3	1 752,7
zahříváné tabákové výrobky ²⁾					0,0	0,0
líh		1 762,2	1 741,1	1 858,5	2 110,2	2 177,7
pivo		2,4	5,0	18,9	3,7	5,8
víno		1,5	1,3	1,8	1,5	0,9
elektřina		0,6	4,8	4,7	5,1	5,4
zemní plyn		4,0	5,3	5,6	7,6	8,0
pevná paliva		10,1	8,0	8,1	4,3	6,6

¹⁾ Za rok 2016 jsou vyřazeny u SPD nedobytné pohledávky a nedoplatky spoludlužníků, včetně nedoplatků z dovozu.

²⁾ S účinností od 1. 4. 2019 byla zavedena spotřební daň ze zahříváných tabákových výrobků.

Nedoplatky na spotřebních daních nejčastěji vznikají prohlášením úpadku daňového subjektu dle insolvenčního zákona. V těchto případech je daňovému subjektu ze zákona odejmuto povolení k provozování daňového skladu a vybrané výrobky se tak nacházejí ve volném daňovém oběhu. Tato situace má za následek právě vznik nedoplatku na spotřební dani. Jedinou možností celní správy je přihlášení takovýchto nedoplatků do insolvenčního řízení, které však neposkytne plnění ve výši skutečného nedoplatku.

Celkové nedoplatky spotřebních a energetických daní ke konci roku 2020 dosahovaly 11 021,4 mil. Kč. Z této částky nedoplatky evidované finanční správou byly ve výši 7,4 mil. Kč a celní správou ve výši 11 014,0 mil. Kč. Nejvyšší podíl ve výši 5 834,5 mil. Kč (52,9 %) celkových nedoplatků tvoří, jako v předcházejících letech, nedoplatky SPD z minerálních olejů. Oproti předchozím sledovaným obdobím došlo k nárůstu nedoplatků na dani ze surového tabáku, v porovnání s rokem 2019, o 1 698,4 mil. Kč (3 227,8 %). Důvodem pro tento nárůst byla zejména skutečnost, že se zvýšily daňové nedoplatky starší dvanácti měsíců. U jednoho daňového subjektu došlo v roce 2018 k zaevidování předpisu ve výši 1 001,6 mil. Kč. Po odvolacím řízení se předpis stal nedoplatkem až v roce 2020.

Tabulka č. 19: Daňové a celní nedoplatky - počet aktivních subjektů s nedoplatky

k 31. 12. příslušného roku

		2016	2017	2018	2019	2020
Daň z přidané hodnoty	finanční správa	98 798	93 717	90 949	87 170	97 387
	celní správa	741	445	185	122	172
	celkem	99 539	94 162	91 134	87 292	97 559
Daně spotřební a energetické	finanční správa	16	13	8	6	5
	celní správa	1 799	2 176	2 028	1 929	1 894
	celkem	1 815	2 189	2 036	1 935	1 899
Clo	celní správa	672	487	132	239	177
Daň z příjmů právnických osob	finanční správa	61 711	75 257	81 613	82 386	89 106
Daň z příjmů fyzických osob	finanční správa	98 352	87 474	92 623	88 122	129 444
v tom: podávajících daňová tvrzení		72 131	65 570	68 716	65 602	101 105
ze závislé činnosti		26 221	21 904	23 907	22 520	28 339
Daň z příjmů zvláštní sazba	finanční správa	13 815	11 752	12 485	12 656	15 071
Daň dědická	finanční správa	719	521	413	304	249
Daň darovací	finanční správa	1 213	831	607	452	364
Daň z převodu nemovitostí	finanční správa	26 180	18 556	14 102	10 482	8 380
Daň z nemovitých věcí	finanční správa	159 510	142 268	121 781	104 565	132 240
Daň z nabytí nemovitých věcí	finanční správa	13 648	14 644	14 131	12 569	9 672
Daň silniční	finanční správa	35 145	28 550	26 348	24 749	29 879
Odvod za el. ze slun. záření	finanční správa	0	0	0	0	0
Odvod z loterií § 41b odst. 1	finanční správa	35	9	10	7	9
Odvod z loterií § 41b odst. 2, 3,4	finanční správa	13	4	2	0	2
Daň z hazardních her ¹⁾	finanční správa		15	13	25	80
Ostatní daně a poplatky	finanční správa	62 471	66 965	70 385	67 863	58 510
	celní správa	361 651	358 321	346 845	332 213	326 283
	celkem	424 122	425 286	417 230	400 076	384 793
z toho: dělená správa	celní správa	342 841	329 481	311 989	288 724	276 332
CELKEM		936 489	902 005	874 660	825 859	898 924
v tom: finanční správa		571 626	540 576	525 470	491 356	570 398
celní správa		364 863	361 429	349 190	334 503	328 526

¹⁾ Od 1. 1. 2017 byl odvod z loterií a jiných podobných her nahrazen daní z hazardních her, která je rozčleněna na dvě dílčí daně, a to daň z hazardních her vyjma daně z technických her a daň z technických her.

Za rok 2020 bylo celkem evidováno 898 924 daňových subjektů s nedoplatky. Jedná se o meziroční zvýšení o 73 065 subjektů (8,9 %). **Finanční správou** bylo evidováno celkem 570 398 daňových subjektů, meziročně se tento počet navýšil o 79 042 subjektů (16 %). V porovnání s předchozím obdobím u **celní správy** naopak došlo ke snížení počtu daňových subjektů s nedoplatky o 5 977 subjektů (1,8 %).

Tabulka č. 20: Vývoj počtu subjektů s nedoplatky na spotřebních daních

k 31. 12. příslušného roku

	2016	2017	2018	2019	2020
Daně spotřební a energetické	1 799	2 176	2 028	1 929	1 894
v tom: minerální oleje	270	378	352	333	310
tabák	708	913	917	892	901
surový tabák	1	5	9	12	17
zahříváné tabákové výrobky ¹⁾				0	0
líh	655	588	533	475	450
pivo	44	52	42	44	56
víno	45	90	86	85	71
elektřina	39	88	45	42	45
zemní plyn	21	35	22	24	23
pevná paliva	16	27	22	22	21

¹⁾ S účinností od 1. 4. 2019 byla zavedena spotřební daň ze zahříváných tabákových výrobků.

Trend snižování počtu subjektů s nedoplatky na spotřebních daních pokračoval i v roce 2020. **Celní správa** za rok 2020 evidovala celkem 1 894 subjektů. Došlo tak k nepatrnému poklesu o 35 subjektů (1,8 %). Na celkovém počtu subjektů s nedoplatky na spotřebních daních se podílí subjekty s nedoplatky na dani z tabákových výrobků v počtu 901 subjektů, následované subjekty s nedoplatky na dani z lihu v počtu 450 subjektů.

8. Zajištění a vymáhání nedoplatků

Oblast vymáhání nedoplatků byla v průběhu téměř celého roku 2020 ovlivněna v důsledku přijatých mimořádných opatření vládou ČR, správními orgány ČR, finanční i celní správou, a to v souvislosti s pandemií způsobenou šířením viru SARS-CoV-2. Těmito opatřeními bylo mimo jiné i snížení personální kapacity v souvislosti s neschopností k výkonu služby, pracovní neschopností, nařízením karantény, omezení setkávání zaměstnanců na pracovišti, setkávání zaměstnanců s veřejností. Tato mimořádná opatření se projevila zejména v objemu vymážených nedoplatků.

Orgány finanční i celní správy využívají pro zajištění nedoplatků zákonem povolené zajišťovací instrumenty, kterými jsou zástavní právo a zajištění daní. Zajišťovací příkaz je instrumentem českého právního řádu již od roku 1993. K zajištění úhrady na nesplatnou nebo dosud nestanovenou daň orgány **finanční správy** využívají vydání zajišťovacích příkazů podle § 167 až 169 DR a § 103 ZDPH. Na základě těchto obdržených příkazů skládají daňové subjekty jistotu na depozitní účet správce daně. Následující tabulka obsahuje ve své první části informace o zajištění daní právě zajišťovacími příkazy. Od roku 2015 mělo vydávání zajišťovacích příkazů klesající tendenci, avšak v roce 2020 došlo k navýšení vydaných zajišťovacích příkazů oproti předchozímu roku o 242 (31,6 %), naopak meziročně mírně poklesla souhrnná částka uvedená v zajišťovacích příkazech o 39,2 mil. Kč (7,0 %). Meziročně je také vykazován nižší objem úhrad ze zajištění, a to o 129 mil. Kč (27,0 %). Institut zajišťovacího příkazu byl orgány finanční správy využíván zejména v případech, kdy navzdory nouzovému stavu bylo vysledováno, že se daňový subjekt s vysokou měrou pravděpodobnosti dopouští podvodného jednání. Případně v situacích, kdy správce daně na základě získaných podkladů dospěl k závěru, že daňový subjekt v návaznosti

na vyhlášení nouzového stavu významným způsobem změnil způsob chování, jehož cílem je zneužití podmínek současné společenské situace za účelem vyhýbání se řádnému plnění zákonných povinností. Zajištění úhrady takto ohrožené daňové povinnosti není možné bez využití vydání zajišťovacího příkazu.

Tabulka č. 21: Zajištění daní a zástavní právo – finanční správa

k 31. 12. příslušného roku

		2016	2017	2018	2019	2020
Zajištění	počet rozhodnutí	1 561	1 420	1 174	765	1 007
	částka v mil. Kč	3 329,0	1 594,0	1 472,5	558,8	519,6
Zástavní právo	počet rozhodnutí	9 786	15 353	11 394	10 796	4 360
	částka v mil. Kč	37 354,3	15 087,6	9 028,0	6 708,3	4 028,3

Od roku 2015 pro vykazování údajů k zajištění úhrady na nesplatnou nebo dosud nestanovenou daň podle § 167 až 169 DŘ a § 103 ZDPH použita nová metodika.

Orgány finanční správy meziročně vydaly o 6 436 (59,6 %) méně rozhodnutí o zajištění daňových nedoplatků na daních a příslušenství daní zástavním právem. U zajištění daňových nedoplatků na daních a příslušenství daní zástavním právem byl zaznamenán meziroční pokles počtu vydaných rozhodnutí o 6 436 (59,6 %). Celkový objem takto zajištěných daňových nedoplatků poklesl o 2 680 mil. Kč (40,0 %). Zejména ve 2. a 3. čtvrtletí roku 2020 bylo využívání zástavního práva dočasně omezeno v důsledku mimořádných opatření, přijatých FS v souvislosti s pandemií způsobenou šířením viru SARS-CoV-2, tj. bylo využíváno ve výjimečných odůvodněných případech, po uplynutí lhůty ve vyznění o nedoplatku a se souhlasem dlužníka. Nedoplatky největších dlužníků jsou často zástavním právem již zajištěny, docházelo tak zejména k doplnění zajištění nově vzniklých nedoplatků těchto dlužníků nebo pro zajištění nových, avšak méně objemově výrazných daňových nedoplatků.

Orgány celní správy k zajištění celního dluhu na úhradu cla, daně a poplatků vybíraných celními orgány při dovozu využívají instrumentu poskytnutí jistoty, která se skládá v hotovosti nebo na účet celního úřadu, ručením nebo zřízením zástavního práva. Výši zajištění celního dluhu ovlivňují dva faktory – změna sazeb cla spolu s implementací nové legislativy a Celní kodex Unie.

Tabulka č. 22: Zajištění celního dluhu (bez biopaliv) – celní správa

kumulativně k 31. 12. příslušného roku

		2016	2017	2018	2019	2020
Zajištění celního dluhu	počet rozhodnutí	743 545	828 928	898 248	1 423 484	1 671 791
	částka v mil. Kč	18 318,1	26 484,1	43 795,4	57 109,6	51 804,0

Tabulka č. 22 uvádí počet prohlášení vydaných orgány celní správy, u kterých bylo podmínkou propuštění deklarovaného zboží do navrhovaného celního režimu poskytnutí celní jistoty, a to dlužníkem nebo potenciálním dlužníkem. V roce 2020 bylo vydáno celkem 1 671 791 rozhodnutí v souhrnné výši zajištěné částky 51 804,0 mil. Kč (tedy cla a případně dalších poplatků, nejčastěji DPH při dovozu zboží). Hodnota se oproti předešlému roku snížila, a to o 5 305,6 mil. Kč (9,3 %).

Tabulka č. 23: Zajištění spotřebních a energetických daní – celní správa

kumulativně k 31. 12. příslušného roku

		2016	2017	2018	2019	2020
Zajištění spotřebních a energetických daní	počet rozhodnutí	156 268	157 787	161 389	158 218	147 095
	částka v mil. Kč	264 632,7	276 568,5	230 538,8	239 761,5	276 520,8

Orgány celní správy vůči možnosti vzniku daňových nedoplatků, které vznikají při nelegálním nakládání s vybranými výrobky uvedenými do režimu podmíněného osvobození od daně, využívá zajištění daně buďto formou umístění vybraných výrobků do daňových skladů nebo jsou tyto výrobky dopravovány v určitém režimu. V roce 2020 bylo orgány celní správy vydáno 147 095 rozhodnutí o zajištění daně, doprav a kaucí pro osoby povinné značit líh, distributory lihu a také pro distributory pohonných hmot. Meziročně došlo ke snížení počtu vydaných rozhodnutí o 11 123 (7,0 %), avšak došlo ke zvýšení zajištěné celkové částky (veškeré zajištění daně a doprav, včetně uvolněného zajištění, zajištění hodnoty tabákových nálepek, veškeré složené kauce pro osoby povinné značit líh, distributory lihu a distributory pohonných hmot), a to o 36 759,3 mil. Kč (15,3 %).

Vymáhání daňových a celních nedoplatků

Tabulka č. 24 znázorňuje celkový počet případů a souhrnnou vymáhanou částku k vymáhaným nedoplatkům. Dále je zde znázorněn počet případů a souhrnná částka vymožených (případně částečně vymožených) nedoplatků. Případem u vymáhaných nedoplatků se rozumí počet pohledávek. U vymožených nedoplatků se jedná, podle způsobu vymáhání, o počet exekučních příkazů, přihlášek do výkonu rozhodnutí soudem, pohledávek předaných k vymáhání soudním exekutorům, pohledávek přihlášených do insolvenčního řízení nebo pohledávek přihlášených do veřejné dražby.

Tabulka č. 24: Daňové nedoplatky vymáhané a vymožené

k 31. 12. příslušného roku

			2016	2017	2018	2019	2020
Nedoplatky vymáhané	počet případů	finanční správa	2 913 200	2 533 894	2 338 316	2 261 475	2 217 247
		celní správa	301 263	531 590	634 054	656 685	656 685
	částka v mil. Kč	finanční správa	44 077,7	37 290,0	30 912,3	25 767,7	25 533,6
		celní správa	9 433,6	13 748,8	17 203,4	18 083,1	18 160,9
Nedoplatky vymožené	počet případů	finanční správa	773 843	804 636	746 609	669 118	480 138
		celní správa	54 324	139 063	246 744	327 104	381 024
	částka v mil. Kč	finanční správa	13 320,4	13 583,1	12 896,4	14 223,3	8 754,7
		celní správa	1 504,0	649,5	964,6	1 174,8	1 629,9

Daňové nedoplatky vymáhané a vymožené od roku 2015 neobsahují údaje o částkách a počtech případů zajištění úhrady na nesplatnou nebo dosud nestanovenou daň podle § 167 až 169 DŘ a § 103 ZDPH a zajišťovacích a uhrazovacích exekucí.

Finanční správa k 31. prosinci 2020 evidovala 2 217 247 případů nedoplatků předaných k vymáhání v celkové hodnotě 25 533,6 mil. Kč. Meziročně tento objem poklesl o 234,1 mil. Kč (0,9 %). V průběhu roku bylo všemi dostupnými prostředky vymoženo o 5 468,6 mil. Kč (38,5 %) méně, než v roce 2019. Úspěšnost vymáhání nedoplatků poklesla na 34,3 %.

Celní správa při vymáhání nedoplatků z dovozu zboží využívá všechny možnosti k vymáhání. Jsou jimi zejména uplatňování celního dluhu na ručители, zjišťování bankovních účtů dlužníků, zjišťování majetku dlužníků prostřednictvím katastrálního úřadu (nemovitý majetek), zjišťování údajů v evidenci motorových vozidel (movitý majetek), spolupracuje s finančními úřady v případě přeplatků evidovaných u poplatníka, uplatnění zástavního práva. Nejvíce nedoplatků je vymoženo z exekucí na peněžní prostředky. Meziročně došlo k velmi mírnému nárůstu evidovaných nedoplatků k vymáhání o 77,8 mil. Kč (0,4 %). Celkově bylo orgány celní správy za rok 2020 vymoženo 381 024 případů v částce 1 629,9 mil. Kč. V meziročním srovnání se jedná o zvýšení vymožené částky o 455,1 mil. Kč (38,7 %).

9. Daňové a celní úlevy

Správce daně a správce cla má možnost, v souladu s příslušnými ustanoveními DŘ, poskytnout, na základě žádosti daňového subjektu nebo z moci úřední, úlevy. Tyto úlevy mají povahu posečkání daně, povolení splátek, prominutí daně či jeho příslušenství.

V souvislosti s pandemickou situací způsobenou šířením viru SARS-CoV-2 byla vládou přijata řada opatření proti zabránění šíření nákazy. Pro zmínění negativních dopadů na podnikatelské subjekty a občany ČR byla během roku 2020 odsouhlasena řada ekonomických opatření. Na základě rozhodnutí paní místopředsedkyně vlády a ministryně financí byly přijaty a ve Finančních zpravodajích Ministerstva financí vydány generální pardony ministryně financí, sjednocené do tzv. Liberačních balíčků, které ve složité situaci značně napomohly ulevit řadě daňových poplatníků. Mimo tato mimořádná opatření mohli podnikatelé a živnostníci, v případě potřeby, využívat stávajících možností, které jim nastavení daňového systému přináší.

Liberační balíček I obsahoval nástroje:

- prominutí pokuty za opožděné podání daňového přiznání a úroku z prodlení,
- prominutí pokuty za opožděné tvrzení daně,
- prominutí pokuty za opožděné podání kontrolního hlášení ve výši 1 000 Kč,
- prominutí správního poplatku za podání žádosti o posečkání nebo splátkování daně, žádosti o prominutí úroku z prodlení a žádosti o prominutí pokuty za nepodání kontrolního hlášení.

Liberační balíček II obsahoval nástroje:

- prominutí červnové zálohy na daň z příjmů FO a PO,
- prominutí pokuty za opožděné podání daňového přiznání a úroku z prodlení a úroku z posečkané částky vzniklých na dani nebo na záloze na daň z nabytí nemovitých věcí,
- prominutí úroku z prodlení a úroku z posečkané částky vzniklých na zálohách na dani silniční,
- prominutí daně z přidané hodnoty na bezúplatné dodání základních ochranných prostředků a dalšího zboží,
- prominutí daně z přidané hodnoty na bezúplatné dodání zboží a služeb,
- prominutí správního poplatku za potvrzení o bezdlužnosti nebo o stavu osobního daňového účtu.

Liberační balíček III obsahoval nástroje:

- prominutí pokuty za opožděné podání daňového přiznání a úroku z prodlení a úroku z posečkané částky vzniklých na dani nebo na záloze na dani z nabytí nemovitých věcí,

- prominutí daně z přidané hodnoty na bezúplatné dodání základních ochranných prostředků a dalšího zboží,
- faktické posunutí lhůty pro podání daňového přiznání k dani z příjmů pro většinu subjektů do 18. srpna 2020,
- automatické prominutí úroku z prodlení a úroku z posečkané částky vzniklých od 12. března do 31. prosince 2020,
- prominutí správního poplatku za podání žádosti o posečkání nebo splátkování daně, žádosti o prominutí úroku z prodlení, žádosti o prominutí pokuty za nepodání kontrolního hlášení, žádosti o vrácení daní při dovozu nebo o prominutí celního nedoplatku, žádosti o povolení úlevy na dani a cle dle celního kodexu a za vydání potvrzení o bezdlužnosti nebo o stavu osobního daňového účtu,
- prominutí pokuty za opožděné podání daňového přiznání a úroku z prodlení,
- prominutí pokuty za neoznámení osvobozeného příjmu,
- prominutí pokuty za opožděné podání vyúčtování daně.

Posečkání daně a povolení splátek

Jedním z instrumentů umožňujících úhradu daně a příslušenství stanovením náhradní lhůty splatnosti je posečkání daně nebo povolení rozložení daňové povinnosti do splátek. Pro posečkání daně jsou zejména zohledňovány sociální a hospodářské aspekty, přičemž rozhodující je vždy správní uvážení v každém individuálním případě. Povolení posečkání je podmíněno přísnými podmínkami pro splácení daňového dluhu, které správci daně či cla důsledně kontrolují. V případě, že daňový subjekt řádně a včas neplní ujednané podmínky, správce daně či cla rozhodnutí o úlevě zruší a následuje vymáhání dluhu.

Tabulka č. 25: Daňové úlevy – posečkaná daň

k 31. 12. 2020 v mil. Kč

		Výše povoleného posečkání/splátek	Výše neuhrazeného posečkání/splátek
Daň z přidané hodnoty	finanční správa	6 978,2	2 098,5
	celní správa	0,0	0,0
	celkem	6 978,2	2 098,5
Daně spotřební a energetické	finanční správa	0,0	0,0
	celní správa	265,5	74,6
	celkem	265,5	74,6
Daň z příjmů právnických osob	finanční správa	857,6	246,9
Daň z příjmů fyzických osob	finanční správa	283,3	183,7
v tom: podávajících daňová tvrzení		145,0	175,6
ze závislé činnosti		138,3	8,1
Daň z příjmů – zvláštní sazba	finanční správa	14,4	6,4
Daň dědická	finanční správa	-0,5	0,0
Daň darovací	finanční správa	-43,7	13,2
Daň z převodu nemovitostí	finanční správa	-32,3	1,6
Daň z nemovitých věcí	finanční správa	26,7	8,1
Daň z nabytí nemovitých věcí	finanční správa	45,9	30,8
Daň silniční	finanční správa	39,0	21,4
Odvod z loterií § 41b odst. 1	finanční správa	0,0	0,0
Odvod z loterií § 41b odst. 2, 3, 4	finanční správa	0,0	0,0
Daň z hazardních her ¹⁾	finanční správa	1 543,2	786,4

k 31. 12. 2020 v mil. Kč

		Výše povoleného posečkáni/splátek	Výše neuhrazeného posečkáni/splátek
Odvod za el. ze slun. záření	finanční správa	0,0	0,0
Ostatní daně a poplatky	finanční správa	-1 155,2	1 417,3
	celní správa	55,5	44,6
	celkem	-1 099,7	1 461,9
z toho: dělená správa		55,1	44,2
CELKEM		8 877,6	4 933,5
v tom: finanční správa		8 556,6	4 814,2
celní správa		321,0	119,2

¹⁾ Od 1. 1. 2017 byl odvod z loterií a jiných podobných her nahrazen daní z hazardních her, která je rozčleněna na dvě dílčí daně, a to daň z hazardních her vyjma daně z technických her a daň z technických her.

Celková výše povoleného posečkáni a splátek dosáhla v roce 2020 hodnoty 8 877,6 mil. Kč a oproti roku 2019 došlo k nárůstu hodnoty o 2 375,6 mil. Kč (36,5 %). Nejvyšší podíl na celkové výši posečkáni má daň z přidané hodnoty, kde povolené posečkáni daně a povolení splátek dosahuje hodnoty 6 978,2 mil. Kč. Meziročně se jednalo o nárůst o 5 338,5 mil. Kč (325,6 %). Nárůsty byly způsobeny mimořádnými ekonomickými událostmi souvisejícími s pandemickou situací způsobenou šířením viru SARS-CoV-2. Vzhledem k tomu, že většina obchodů a služeb měla v průběhu roku omezenou činnost, avšak nedošlo k výraznému poklesu jejich nákladů, často si daňové subjekty žádaly o posečkáni a povolení splátek právě daně z přidané hodnoty, u celní správy se jednalo především o spotřební daně. Žádostem daňových subjektů o posečkáni daně a povolení splátek bylo ze strany příslušných FÚ a CÚ většinou vyhověno. U **finanční správy** dosáhla celková výše povoleného posečkáni a splátek hodnoty 8 556,6 mil. Kč a v meziročním porovnání byl zaznamenán nárůst o 2 111,2 mil. Kč (32,8 %). Právě zde se projevil markantní nárůst hodnoty posečkáni a povolení splátek na dani z přidané hodnoty. Orgány **celní správy** v roce 2020 udělily souhlas s posečkáním a povolením splátek daní v hodnotě 321 mil. Kč a v meziročním srovnání došlo ke zvýšení hodnoty o 264,4 mil. Kč (467,1 %). Nejvyšší podíl na celkové výši posečkáni a splátek měly spotřební a energetické daně, meziročně došlo k nárůstu o 244,9 mil. Kč (1 188,8 %). K nárůstu celkového počtu povolených posečkáni úhrady daně došlo v důsledku opatření přijatých v souvislosti se zabráněním šíření viru SARS-CoV-2.

Prominutí daně a příslušenství daně

Zcela výjimečnou situací je prominutí daně, a to pouze pro dotčenou skupinu daňových subjektů. Například v případě mimořádných, zejména živelních událostí. Příslušenstvím daní se rozumí úroky, penále, pokuty a náklady řízení. Od 1. ledna 2015 může správce daně v souladu s daňovým řádem umožnit individuální promíjení příslušenství daně.

Tabulka č. 26: Poskytnuté úlevy – posečkání a prominutí

k 31. 12. příslušného roku v mil. Kč

	2016	2017	2018	2019	2020
Posečkání/splátky	16 891,7	9 271,4	10 709,9	6 503,6	8 932,5
v tom: finanční správa	16 183,0	8 210,4	10 676,3	6 445,4	8 556,6
celní správa	708,7	1 061,0	33,6	58,2	375,9
Prominuté příslušenství	1 230,0	446,0	554,0	1 022,7	3 713,6
v tom: finanční správa	1 230,0	446,0	554,0	1 022,7	3 713,6
celní správa	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Prominuté daně	888,0	150,0	387,9	492,4	330,4
v tom: finanční správa	888,0	150,0	387,9	492,4	330,4
celní správa	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

V roce 2020 došlo ke zvýšení hodnoty posečkání splátek o 2 428,9 mil. Kč (37,3 %). Zvýšení je patrné jak u finanční správy, tak i u celní správy. U **finanční správy** došlo k nárůstu meziročně o 32,8 %, u **celní správy** potom o 545,9 %. Povolení k prominutí příslušenství a prominutí daní bylo v roce 2020, stejně jako v předchozích letech, uděleno jen orgány **finanční správy**. U prominutí příslušenství daně je patrný růst prominuté částky o 2 690,9 mil. Kč (263,1 %). Na výrazném růstu prominutí příslušenství daně se v roce 2020 podílely mimořádné ekonomické události související s opatřeními k zabránění šíření viru SARS-CoV-2. Penále k odvodům za porušení rozpočtové kázně dosáhlo hodnoty 2 352 mil. Kč a představovalo 63,3 % z celkové hodnoty prominutého příslušenství za rok 2020. U prominutí daně došlo k poklesu prominuté částky daně o 162 mil. Kč (32,8 %). Odvody za porušení rozpočtové kázně dosáhly hodnoty 313 mil. Kč a představovaly 94,8 % z celkové hodnoty prominuté daně za rok 2020.

10. Opravné prostředky

Rozhodnutí vydaná správcem daně lze přezkoumat na základě opravných a dozorčích prostředků. V rámci daňového řízení mají daňové subjekty možnost využít za stanovených podmínek opravného prostředku proti rozhodnutí správce daně. DŘ rozlišuje mezi opravnými prostředky (řádnými a mimořádnými), kterými se rozumí podání příjemců rozhodnutí, jimiž má být dosaženo zrušení nebo změny napadeného rozhodnutí, a mezi dozorčími prostředky, na jejichž základě může být těchto změn dosaženo z moci úřední. Řádným opravným prostředkem je tradičně odvolání a rozklad, mimořádným opravným prostředkem je návrh na povolení obnovy řízení. Dochází-li k obnově řízení z moci úřední, jedná se o dozorčí prostředek.

Tabulka č. 27: Řádné opravné prostředky podle druhu příjmu - finanční správa

k 31. 12. 2020

Druh příjmu		Počet vedených řízení a způsob vyřízení										
		počet odvolání podaných v		Finanční úřady			Odvolací finanční ředitelství				z toho k 31. 12. 2020 nevyřízených	
		předch. období a k 1. 1. 2020 nevyřízených	sledovaném období	vyhověno	zastaveno	zamítnuto	vyhověno sporné částce	vyhověno ve prospěch DS a rozdílně od sporné částky ¹⁾	rozhodnuto v neprospěch DS na spornou částku ²⁾	zastaveno (vzato zpět)		zamítnuto
Daň z přidané hodnoty	5 103	3 925	617	337	103	665	411	84	2	2 737	4 072	
Daň z příjmů právnických osob	1 075	422	65	26	3	82	101	12	4	274	930	
Daň z příjmů fyzických osob	913	315	95	29	13	47	69	16	4	141	814	
v tom:	podávajících daňová tvrzení	760	266	80	25	10	38	63	10	4	117	679
	ze závislé činnosti	153	49	15	4	3	9	6	6	0	24	135
Daň z příjmů zvláštní sazba	68	44	3	0	0	9	3	0	0	17	80	
Daň z nemovitých věcí	224	321	205	20	8	0	36	7	0	42	227	
Daň dědická, daň darovací a daň z převodu nemovitostí	806	4	0	0	0	0	0	0	0	0	810	
Daň z nabytí nemovitých věcí	189	98	21	11	3	24	44	5	1	61	117	
Daň silniční	40	67	49	5	1	6	2	0	0	5	39	
Daň z hazardních her ³⁾	0	4	0	0	0	1	0	0	0	1	2	
Ostatní ⁴⁾						47	59	4	5	170		
CELKEM	8 418	5 200	1 055	428	131	881	725	128	16	3 448	7 091	

¹⁾ Vyhověno ve prospěch DS a rozdílně od sporné částky: počet rozhodnutí, u kterých došlo k částečnému vyhovění nebo vyhovění nad rámec sporné částky.

²⁾ Rozhodnuto v neprospěch DS na spornou částku: počet řízení, u kterých došlo v rámci odvolacího řízení ke změně původně vyměřené částky v neprospěch daňového subjektu.

³⁾ Od 1. 1. 2017 byl odvod z loterií a jiných podobných her nahrazen daní z hazardních her, která je rozčleněna na dvě dílčí daně, a to daň z hazardních her vyjma daně z technických her a daň z technických her.

⁴⁾ Ostatní: § 155, § 250 a § 252 DŘ, § 41b zákona o loteriích a jiných podobných hrách, § 44 a § 44a zákona o rozpočtových pravidlech.

Orgány finanční správy vedly v roce 2020 celkem 13 618 odvolacích řízení, meziročně došlo k mírnému poklesu hodnoty o 1 868 odvolacích řízení (12,1 %). Z celkového počtu řízení jich bylo 61,8 % zahájeno v předchozích obdobích a k 1. lednu roku 2020 nevyřízeno. Vyřízeno bylo celkem 7 091 odvolacích řízení, rovněž došlo k meziročnímu poklesu hodnoty o 1 327 odvolacích řízení (15,8 %). Z celkového počtu řízení jich bylo na úrovni finančního úřadu vyřízeno 11,6 %, na Odvolacím finančním ředitelství bylo vyřízeno 37,4 % řízení, ostatní zůstala nevyřízena a jsou převáděna do dalšího období. Největší počet odvolacích řízení byl zaznamenán u daně z přidané hodnoty, a to 9 028 řízení (66,3 %).

Tabulka č. 28: Řádné opravné prostředky podle oblasti a výsledku řízení – celní správa

k 31. 12. 2020

Druh příjmu	Počet vedených řízení a způsob vyřízení					
	počet odvolání		vyhověno	zastaveno	zamítnuto	z toho k 31. 12. 2020 nevyřízených
	podaných v předch. období a k 1. 1. 2020 nevyřízených	podaných ve sledovaném období				
Daň z přidané hodnoty	0	0	0	0	0	0
Clo	200	1 086	240	3	662	381
Spotřební daně	235	1 337	105	2	935	530
Správní trestání	101	324	101	0	158	166
Placení	141	645	140	2	317	327
Ekodaně	5	126	31	0	5	95
Ostatní	18	108	23	0	88	15
CELKEM	700	3 626	640	7	2 165	1 514

Orgány celní správy vedly v roce 2020 celkem 4 326 odvolacích řízení, meziročně byl zaznamenán nárůst počtu řízení, a to o 687 řízení (18,9 %). Z celkového počtu řízení jich bylo 16,2 % zahájeno v předchozích obdobích a k 1. lednu roku 2020 nevyřízeno. Vyřízeno bylo celkem 2 812 odvolacích řízení, zde byl zaznamenán pokles hodnoty vyřízených odvolání, a to o 127 řízení (4,3 %). Oproti předchozímu roku došlo k výraznému navýšení počtu nevyřízených podání o 814 řízení (116,3 %). Toto navýšení je však způsobeno větším počtem nevyřízených množstevních případů. Největší počet odvolacích řízení byl zaznamenán u spotřební daně, a to 1 572 řízení (36,3 %).

11. Mezinárodní spolupráce

Mezinárodní spolupráce ve **finanční správě**

Mezinárodní výměna informací v oblasti přímých daní

Tato spolupráce je upravována zákonem č. 164/2013 Sb., o mezinárodní spolupráci při správě daní a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, do něhož byla transponována evropská legislativa. Dne 29. srpna 2020 nabyl účinnosti zákon č. 343/2020 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s implementací daňových předpisů Evropské unie a v oblasti zamezení dvojímu zdanění, který mimo jiné novelizuje výše uvedený zákon o mezinárodní spolupráci při správě daní a transponuje tak směrnici Rady č. 2018/822/EU o správní spolupráci týkající se povinné automatické výměny informací v oblasti daní ve vztahu k přeshraničním uspořádáním spojeným s vysokým rizikem vyhýbání se daňovým povinnostem, neplnění povinností podle společného standardu OECD pro oznamování, či zastírání skutečného vlastníka plynoucí z takového uspořádání. Informace o nových uspořádáních jsou vyměňovány vždy za čtvrtletí.

Výměna informací probíhá v rámci mezinárodní spolupráce trojí formou: výměna informací na dožádání, poskytování informací z vlastního podnětu (spontánní výměna informací) a automatická (pravidelná) výměna informací. Přičemž finanční správa využívá všech uvedených forem. Česká republika obdržela v roce 2020 celkem 539 žádostí o výměnu informací a spontánních výměn. Naopak odeslala celkem 224 žádostí o výměnu informací a spontánních výměn. Mezi nejčastěji

dožádanými státy bylo Německo, Polsko, Nizozemí, Slovensko a Itálie. Z nečlenských zemí EU se jednalo o USA, Britské panenské ostrovy, Ruskou federaci, Norsko, Švýcarsko a Belize. Rovněž ve sledovaném období probíhala i přímá přeshraniční spolupráce vybraných finančních úřadů, a to s Německem a Slovenskem, kdy bylo zaznamenáno celkem 50 výměn korespondence.

Finanční správa obdržela celkem 15 188 záznamů v rámci automatické výměny informací FATCA a přibližně 635 507 záznamů v rámci automatické výměny informací o finančních účtech GATCA, a to od 83 zúčastněných států. V rámci GATCA Česká republika odeslala 1 340 296 záznamů do 67 států. V rámci výměny informací o předběžných daňových rozhodnutích s přeshraničním prvkem, tzv. rulings, obdržela finanční správa ze zahraničí celkem 149 rozhodnutí a odeslala celkem 30 rozhodnutí. Dále Česká republika obdržela oznámení ze 46 států, a to na základě automatické výměny informací ve vztahu k nadnárodním společnostem, tzv. zpráv podle zemí (také CbCR).

Mezinárodní pomoc při vymáhání některých finančních pohledávek

Tabulka č. 29: Mezinárodní pomoc při vymáhání

k 31. 12. příslušného roku

		2016		2017		2018		2019		2020	
		počet	částka (v mil. Kč)	počet	částka (v mil. Kč)	počet	částka (v mil. Kč)	počet	částka (v mil. Kč)	počet	částka (v mil. Kč)
Tuzemské	k vymáhání	215	949,0	363	471,2	428	536,4	505	790,6	629	483,9
	vymoženo	59	7,4	60	40,0	64	8,8	144	16,0	136	15,2
Zahraniční	k vymáhání	434	5 664,3	346	633,6	319	325,3	440	3 127,3	244	641,6
	vymoženo	124	54,2	53	23,8	42	34,5	36	34,1	38	19,4

Pro vyjádření částek byl použit průměrný kurz devizového trhu ČNB.

V roce 2020 bylo vyřizováno celkem 1 261 nových případů. Ve srovnání s předchozím rokem došlo k mírnému poklesu celkového počtu nově vyřizovaných žádostí o 48 žádostí (3,7 %). Počty tuzemských i zahraničních žádostí o informace a o doručení jsou v porovnání s rokem 2019 srovnatelné, naopak u žádostí o vymáhání došlo ke změnám. Proti roku 2019 narostly tuzemské žádosti o vymáhání o 24,6 %. Naopak, zahraniční žádosti o vymáhání zaznamenaly propad o 44,5 %. Zastoupení jednotlivých typů žádostí bylo v roce 2020 následující. Nejsilnější zastoupení měly žádosti o vymáhání a tvořily 69,2 % celkového objemu žádostí, následovaly žádosti o informace s 27,4% podílem a pouze 3,4 % tvořily žádosti o doručení.

Inkaso, které finanční správa obdržela za rok 2020 ze zahraničí, mírně pokleslo na hodnotu 15,2 mil. Kč. Z tuzemska do zahraničí byla v roce 2020 převedena rovněž nižší částka než v roce 2019, a to v hodnotě 19,4 mil. Kč. Mezinárodní pomoc při vymáhání finančních pohledávek byla negativně ovlivněna omezeními zavedenými v členských státech EU, a to v souvislosti s opatřeními k zamezení šíření viru SARS-CoV-2. Týká se to zejména výtěžku z vymáhání pohledávek, ale i struktury a počtu žádostí.

Zdaňování nadnárodních podniků, převodní ceny

Oblast převodních cen je vnímána jako velice riziková a bývá nadnárodními skupinami využívána k daňovému plánování či k daňovým únikům. O významnosti rizika svědčí i akt vydání směrnice Rady (EU) 2016/1164 ze dne 12. července 2016 Evropskou unií, kterou se stanoví pravidla

proti praktikám vyhýbání se daňovým povinnostem, které mají přímý vliv na fungování vnitřního trhu, která byla v roce 2017 novelizována směrnicí Rady (EU) 2017/952. Do české právní úpravy byla směrnice transponována zákonem č. 80/2019 Sb., kterým se mění některé zákony v oblasti daní a některé další zákony, ve znění pozdějších předpisů. Finanční správa k těmto aspektům zpracovala a zveřejnila informaci pro daňové subjekty, aby jim ulehčila orientaci v dané problematice.

Rok 2020 je silně poznamenán pandemickou situací způsobenou šířením viru SARS-CoV-2, která zasáhla i do transakcí mezi spojenými osobami, čímž zvýšila poptávku po pravidlech posuzování těchto dopadů (vlivu na základ daně) na daňové subjekty. OECD reagovala vydáním doporučení, na jehož překladu začala finanční správa koncem roku 2020 pracovat, tak aby mohlo proběhnout zveřejnění v nejbližší době. Zvýšený zájem o informace posuzování transakcí mezi spojenými osobami zaznamenala koncem roku finanční správa v souvislosti s odchodem Velké Británie z EU a dalším posuzováním těchto transakcí v následujících letech. Finanční správa na to zareagovala zveřejněním informace k BREXITU na internetu finanční správy, aby zvýšila právní jistotu daňových subjektů nejen při nastavování transakcí mezi tuzemskými daňovými subjekty a jejich spojenými osobami ve Velké Británii.

Aby orgány finanční správy zabránily možnému odlivu zisků uskutečňovaných pomocí transakcí mezi spojenými osobami, zaměřovaly se v roce 2020 na kontrolu převodních cen obecně. Pro daňové subjekty je výhodné předcházet daňové kontrole tím, že využijí institut závazného posouzení a požádají předem finanční správu o posouzení způsobu tvorby převodních cen mezi spojenými osobami. V roce 2020 bylo celkem podáno 36 žádostí o závazné posouzení způsobu, jakým byla vytvořena cena sjednávaná mezi spojenými osobami, nebo způsobu určení základu daně stále provozovny. V průběhu roku 2020 bylo řešeno 19 případů, kdy si subjekty požádaly o závazné posouzení, které bude posuzováno bilaterálně, tedy oběma dotčenými daňovými správami.

V neposlední řadě bylo řešeno 36 případů mezinárodních dohodovacích řízení k zamezení dvojímu zdanění ve vztahu k úpravě zisků plynoucích z řízených transakcí mezi sdruženými podniky nebo ve vztahu k alokaci zisků stálým provozovnám.

Mezinárodní spolupráce při správě DPH

Tato oblast je v rámci EU upravena nařízením Rady (EU) č. 904/2010, dále prováděcím nařízením Komise (EU) č. 79/2012 a 815/2012 a zákonem č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů. Výměna informací v oblasti DPH je uskutečňována prostřednictvím elektronického systému VAT Information Exchange System (VIES). Správce daně získává aktuální údaje z EU formou souhrnného hlášení, které využívá pro potřeby tuzemského daňového řízení. Počty osob, které ve svých daňových tvrzeních deklarovaly transakce (dodání i pořízení) v rámci EU, zůstaly obdobné jako v roce 2019. Potvrdil se kontinuální růst počtu identifikovaných osob, které deklarovaly pořízení z jiných členských států, a to o 14 %.

Dalším intenzivně využívaným nástrojem mezinárodní spolupráce při správě DPH byla ve sledovaném období výměna informací ve formě mezinárodního dožádání, spontánní výměny informací a žádosti o doručení správních aktů. Avšak tato spolupráce meziročně poklesla o třetinu (příchozí výměny) či čtvrtinu (odchozí výměny), přičemž na vině je pandemická situace. V roce 2020 také pokračovala přímá přeshraniční výměna informací se Slovenskem a Polskem, zahájena byla s Německem. Množství přímých interakcí ovšem vinou omezení kvůli pandemické situaci způsobené šířením viru SARS-CoV-2 meziročně kleslo. Ve vztahu ke třetím zemím je mezinárodní administrativní spolupráce prováděna na podkladě mezinárodních smluv uzavřených se třetími zeměmi či multilaterální dohody OECD. V roce 2020 dále rostl počet žádostí odesílaných z ČR, jedná se především o požadované výsledky svědků.

V rámci postupů pro vrácení DPH stanovených směrnicí Rady 2006/112/ES osobám povinným k dani neusazeným v členském státě vrácení daně, ale v jiném členském státě, je pro proces vrácení daně provozován elektronický systém. Do ČR jako státu vrácení daně bylo v roce 2020 zasláno 29 119 žádostí z EU, meziročně došlo k poklesu o 1 953 žádostí (6,3 %). Českými žadateli bylo do států EU zasláno 29 765, rovněž došlo k poklesu o 1 423 žádostí (4,6 %).

Zvláštní režim jednoho správního místa (MOSS) v roce 2020 v ČR využilo 427 osob povinných k dani, meziročně byl zaznamenán mírný pokles o 56 subjektů. Pro ČR byla prostřednictvím tohoto režimu vybrána daň ve výši 73 839 000 EUR, meziroční nárůst o 16 882 560,2 EUR (29,6 %) a naopak do jiných členských států z ČR směřovala vybraná daň ve výši 20 742 000 EUR, meziroční nárůst o 5 721 399 EUR (38,1 %).

Mezinárodní spolupráce daňových správ

I v oblasti mezinárodní spolupráce daňových správ byla činnost roku 2020 ovlivněna pandemickou situací způsobenou šířením viru SARS-CoV-2. V důsledku protipandemických opatření, která byla zavedena jednotlivými státy světa, byla ze dne na den přerušena jakákoliv možnost bilaterálních či multilaterálních setkání. Jednotlivé daňové správy se primárně soustředily na zajištění jejich chodu a vytváření programů na podporu podnikatelského sektoru zasaženého touto pandemií. Nejenom daňové správy, ale především mezinárodní organizace se snažily na tento stav zareagovat tím, že pokud to povaha akce umožňovala, tak byla převedena do digitální podoby.

Mezinárodní spolupráce v celní správě

Mezinárodní dohody

V říjnu roku 2020 dokončil Parlament ČR projednání Smlouvy mezi Českou republikou a Argentinskou republikou o vzájemné správní pomoci v celních otázkách, podepsané dne 6. března 2019 v Buenos Aires. Smlouva vstoupila v platnost dne 9. května 2021.

Mezinárodní spolupráce celních správ

Program Customs 2020

Obecným cílem programu Customs 2020 je podpořit fungování celní unie. Jedná se o víceletý finanční program pro oblast cel v EU na období let 2014–2020. O dosažení tohoto cíle se usiluje splněním zvláštních cílů, jimiž jsou podpora celních orgánů při ochraně finančních a hospodářských zájmů Unie a jejích členských států a další.

Počínaje březnem 2020 bylo upuštěno od uskutečňování zahraničních služebních cest a pořádání akcí v tuzemsku, což do značné míry ovlivnilo výši čerpaných prostředků z grantů poskytnutých v rámci programu. Oproti roku 2019 tak došlo k téměř 90% propadu v počtu uskutečněných zahraničních služebních cest zaměstnanců celní správy (28 realizovaných cest). Tento výpadek byl ovšem částečně nahrazen pořádáním on-line videokonferenčních setkání, jichž se zúčastnilo na 133 pracovníků celní správy.

Zajišťování organizace mezinárodních akcí

V průběhu roku 2020 proběhly následující mezinárodní akce:

- 4. plenární zasedání evropské kontaktní sítě pro služební kynologii, konané ve dnech 14.–15. ledna 2020 v Praze,
- technické setkání k vyhodnocení výsledků kruhového testu u lihovin, konané dne 19. února 2020 v Praze,

- technické setkání k revizi příručky SAMANCTA (příručka pro odběr vzorků pro celní a daňové správy), konané ve dnech 20.–21. února 2020 v Praze,
- setkání pracovního týmu pro nové přístupy k rozvoji a provozu celně-informačních systémů, konané ve dnech 26.–27. února 2020 v Praze,
- pod záštitou Evropské sportovní asociace celních správ se uskutečnilo na začátku měsíce září tradiční Mistrovství celní správy v bězích s mezinárodní účastí.

Ostatní akce plánované během tohoto roku byly poznamenány vývojem pandemické situace, tedy zrušeny nebo odloženy na pozdější termín.

Úloha a výsledky celní správy v rámci struktur EU v oblasti celní spolupráce

Jedná se o aktivitu celní správy, která slouží k podpoře celních útvarů vymáhajících právo při výměně informací v rámci trestního prověřování a celního řízení. Dále pak slouží k prosazování zájmů útvarů celní správy v rámci Pracovní skupiny pro celní spolupráci Rady EU a dalších mezinárodních organizací a agentur jako jsou například Světová celní organizace, Europol nebo Evropský úřad pro boj proti podvodům. Při spolupráci se zahraničními partnery zajišťuje celní správa výměnu operativních informací. V této oblasti je celní správa rovněž zapojena do činnosti na společných centrech policejní a celní spolupráce, ale i prostřednictvím styčného úředníka celní správy v Německu a styčného důstojníka celní správy při Europolu. Mezinárodní spolupráce při výměně informací v celní oblasti je upravena zejména Nařízením 515/97, a dále pak smlouvami s třetími zeměmi. Koordinace dožadání probíhá jak ve vztahu z ČR do zahraničí, tak i ve vztahu ze zahraničí do ČR. Významná je taktéž spolupráce při ochraně finančních zájmů EU, a to prostřednictvím tzv. MA zpráv. Neopomenutelnou rolí celní správy v celní oblasti je taktéž koordinace společných celních operací. Mimo výměny informací na žádost jsou při mezinárodní spolupráci v celní oblasti a pátrání doručovány dokumenty v rámci trestního nebo celního řízení, rovněž tak jsou vyměňovány spontánní informace a sdíleny informace o národních právních předpisech upravujících činnosti celní správy v nich.

Mezinárodní spolupráce v oblasti spotřebních daní

V rámci mezinárodní spolupráce jsou poskytovány údaje o evidenčních číslech ke spotřebním daním daňových subjektů v rámci EU používaných při obchodování s vybranými výrobky v režimu podmíněného osvobození od SPD. Mezinárodní spolupráce v oblasti spotřebních daní mezi správci daně v ČR a v jiných členských zemích se řídí nařízením Rady EU č. 389/2012 o správní spolupráci v oblasti spotřebních daní a je vykonávána prostřednictvím oddělení 232 GŘC – ELO a EMCS, které je národním styčným úřadem pro tuto oblast. Na podzim roku 2020 byla zřízena pracovní skupina zemí V4 se zaměřením na operativní výměnu informací o dopravách tabáku a tabákových výrobků. Skupina úzce spolupracuje také s kolegy z Bulharska, Rumunska a Německa. Meziročně došlo k poklesu počtu žádostí, u odeslaných o 524 žádostí (19,7 %) a u přijatých o 117 žádostí (29,0 %). Mezinárodní spolupráce byla negativně ovlivněna omezeními zavedenými v členských státech EU, a to v souvislosti s opatřeními k zamezení šíření viru SARS-CoV-2.

Mezinárodní projekty

V roce 2020 se celní správa účastnila několika jednání projektové skupiny zastřešené DG TAXUD za účelem vytvoření pokynů členským státům v oblasti metodiky boje s podhodnocením dovážených zásilek. Celní správa se k práci v dané projektové skupině aktivně přihlásila, neboť v této oblasti má dlouholeté zkušenosti a může nabídnout efektivní příspěvek k výslednému metodickému dokumentu.

Dále je celní správa zapojená například i do tří expertních týmů, které jsou zvláštním nástrojem programu Customs 2020, jež na dočasném či trvalém základu sdružují odborné znalosti a dovednosti k plnění zvláštních úkolů v předem odlišených oblastech. Těmito týmy jsou: Expertní tým ke sdílení odborných znalostí za účelem řešení složitých případů rozdílného sazebního zařazování zboží 2; Expertní tým na shromažďování a sdílení specifických analytických znalostí ohledně celních laboratoří na úrovni Evropské unie 2 a Expertní tým zaměřený na nové přístupy k rozvoji a provozu celních informačních systémů 2.

12. Informační technologie

Informatika ve finanční správě

Automatizovaný daňový informační systém (dále též „ADIS“)

ADIS je aplikačně technická podpora Finanční správy ČR s celorepublikovou působností a jednotnou technickou infrastrukturou. Skládá se z dílčích modulů pro činnost finanční správy a jeho součástí je i projekt Elektronické evidence tržeb, služby Daňového portálu a mezinárodní výměna informací jak v oblasti přímých, tak i nepřímých daní.

Každoročně reaguje na legislativní změny nejen v oblasti daňových zákonů, ale i na ostatní změny v legislativě, které správu daní ovlivňují. V roce 2020 se jednalo především o zákon č. 283/2020 Sb., kterým se mění zákon č. 280/2009 Sb., daňový řád, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony (novela DŘ), rozšíření MOSS na One-Stop-Shop (dále též „OSS“).

Nejpodstatnější změny byly v oblasti příjmových daní, v souvislosti s přijatými opatřeními danými účinností nových nařízení vlády a působností některých ustanovení zákona č. 283/2020 Sb., kterým se mění zákon č. 280/2009 Sb., daňový řád, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony v oblasti daní. Pandemická situace a její dopad do celého hospodářství ČR, především přijetím zákona č. 159/2020 Sb. a zákona č. 461/2020 Sb., které se oba vztahují ke kompenzačnímu bonusu, zásadním způsobem ovlivnila vývoj úprav v oblasti příjmových daní a daně silniční a to zejména:

- zpracováním a vyplácením žádostí o kompenzační bonus dle jednotlivých subjektů kompenzačního bonusu,
- zpracováním postupného prodlužování nouzového stavu dle jednotlivých bonusových období pro vyplácení kompenzačního bonusu.

Současně se vznikem pandemické situace byly realizovány i úpravy na základě jednotlivých usnesení vlády nebo rozhodnutí paní místopředsedkyně vlády a ministryně financí, zveřejněných ve Finančním zpravodaji. Na základě dalších legislativních změn byly provedeny úpravy v aplikačních oblastech daní z příjmů, a to především:

- změny hodnoty při uplatňování daňového zvýhodnění a slevy dle minimální mzdy ve výši 14 600 Kč,
- změny hodnoty ke stanovení hranice pro solidární zvýšení daně dle průměrné mzdy ve výši 34 835 Kč.

Ostatní informační systémy

Totožně jako v minulých letech byl i v roce 2020 zajištěn vývoj, provoz a technická podpora dalších aplikačních informačních systémů. Jmenovitě docházkový systém, elektronické dražby, spisová služba, systém kontroly účetnictví, systém pro podporu řízení lidských zdrojů. Dále byly provozovány další vnitřní specializované aplikace (např. Pracovní nepřítomnosti, Cestovní příkazy, Interní akty řízení, Hodnocení zaměstnanců, ServiceDesk, Návrh osobního ohodnocení, Systém

pro sledování výkonů zaměstnanců, Autoprovoz, Katalog IS). Byl zajištěn vývoj a provoz webových systémů GFŘ včetně internetových a intranetových stránek prostřednictvím redakčního systému na platformě CMS OpenText spolu s celou řadou webových aplikací, a to včetně zajištění funkcionality internetových a intranetových serverů.

Uskutečněné projekty

Ve sledovaném období se finanční správa intenzivně věnovala i realizaci projektů. Vedly se přípravné práce na projektech Portál MOJE daně, zavedení Paušálního režimu daně z příjmů fyzických osob nebo například projekt Nový daňový informační systém (nDIS).

Portál MOJE daně neboli online finanční úřad, je modernizovaná verze daňové informační schránky, která přinese zjednodušení, zrychlení a vyšší komfort elektronické komunikace s finanční správou. Daňový subjekt může prostřednictvím portálu získávat informace shromažďované ve spisu a na osobním daňovém účtu, nebo učinit podání vůči finanční správě. Projekt bude realizován v několika fázích, přičemž první fáze byla spuštěna již počátkem roku 2021.

Paušální režim daně z příjmů fyzických osob byl realizován od roku 2018 v úzké spolupráci mezi resorty Ministerstva financí, Ministerstva zdravotnictví a Ministerstva práce a sociálních věcí. Paušální daň je odvod státu, který v sobě zahrnuje platbu daně z příjmů, a také odvody sociálního a zdravotního pojištění od OSVČ. Hlavní výhodou pro živnostníky je to, že již nemusí dále posílat daňové přiznání a přehledy o příjmech a výdajích zdravotní pojišťovně a na OSSZ. Finanční správa příjem žádostí spustila již dne 7. prosince 2020 a pro vyplnění formuláře vytvořila interaktivní webovou aplikaci, která usnadnila proces vyplňování žádosti.

V rámci realizace projekt **nDIS** dojde k novelizaci nynějšího systému ADIS a k ukončení vendor lock-in (závislost zákazníka na konkrétním dodavateli) s původním dodavatelem systému. Nový systém přinese přehlednější uživatelské prostředí, zefektivnění procesů, časovou i finanční úsporu správy daní.

Informatika v celní správě

Celní a daňové informační systémy

Ve sledovaném období pokračovaly práce na modelování vybraných IT systémů celní správy podle přijaté metodiky. Současně byla zpracována a schválena Exit strategie – Rozvoj a provoz informačních systémů celní správy řešící problematiku tzv. vendor lock-in. V listopadu 2020 byl spuštěn cPortál se službou „Moje nedoplatky“. Celní správa připravila integraci aplikace pro podání elektronického celního prohlášení pro neobchodní zboží do 150 EUR. Na Portálu občana byla přidána dlaždice pro celní správu, která umožňuje přechod na cPortál bez nutného dalšího přihlašování uživatele.

Bezpečnost informačního systému celní správy (dále též „ISCS“)

V průběhu roku 2020 pokračovala implementace doporučených bezpečnostních opatření vyplývajících z výsledků aktualizované srovnávací analýzy provedené v roce 2019 k ověření souladu prostředí ISCS s požadavky ZKB a z externích auditů dle normy ISO provedených v roce 2019. Dále pokračovalo e-learningové vzdělávání uživatelů, odborná školení personálu IT a pracovníků v bezpečnostních rolích ISCS, probíhalo penetrační testování, byla zahájena úprava aplikací podle bezpečnostních pravidel a pro zajištění bezpečnostního logování, byl zaveden proces stanovení významných dodavatelů a jejich auditu.

Technické zajištění informačních systémů

Vzhledem k pandemické situaci způsobené šířením viru SARS-CoV-2 bylo v roce 2020 nutné uspokojit zvýšené požadavky na pořízení a přidělení mobilní výpočetní techniky, zajištění dostatečné konektivity těchto zařízení na připojení do sítě celní správy, zajištění požadavků na vybavení zaměstnanců celní správy pracujících z domova mobilním zařízením a ve většině případů i tarify s mobilními daty.

13. Personalistika

Finanční správa

V roce 2020 FS zahájila realizaci změn v síti ÚzP FÚ, jejíž přípravy byly zahájeny již v roce 2019. Cílem změn byla optimalizace pracovní doby a efektivnější využití zaměstnanců.

Pro rok 2020 byla data v Tabulce č. 30 Struktura zaměstnanců finanční správy podle činností dle standardů ISORA vyplněna (stejně jako v loňském roce) daty vytěženými z aplikace OSIRIS. Tato aplikace je nástrojem pro sledování vykonávaných činností na systemizovaných místech v orgánech FS.

Tabulka č. 30: Struktura zaměstnanců finanční správy podle činností

průměrný přepočtený počet zaměstnanců k 31. 12. příslušného roku

	2016	2017	2018	2019	2020
Zaměstnanci zajišťující daňové činnosti	14 537	14 736	14 356,3	14 116,3	14 086,8
Registrace a činnosti pro poplatníka	613	619	678,0	663,4	689,3
Vyměňování a placení daní	5 392	5 451	6 007,7	5 935,0	5 954,3
Kontrola, vyhledávání a další způsoby verifikace	2 960	3 032	3 256,2	3 185,3	3 232,3
Vymáhání dluhů a přidružené činnosti	889	900	1 028,0	1 007,7	996,7
Spory a odvolání	181	190	171,8	165,9	163,5
Další činnosti související s výběrem daní	2 644	2 669	1 702,0	1 681,1	1 577,2
Podpůrné činnosti související s výběrem daní (vnitřní administrativa, HR, IT atd.)	1 858	1 875	1 512,4	1 477,9	1 473,6
Zaměstnanci zajišťující nedaňové činnosti	837	783	1 183,7	1 115,7	890,2
Hlavní činnosti (v tom zahrnuta také cenová kontrola, správa dotací, evidence tržeb)	743	695	1 059,0	987,2	797,1
Podpůrné činnosti nesouvisející s výběrem daní (vnitřní administrativa, HR, IT atd.)	94	88	124,7	128,5	93,1
CELKEM	15 374	15 519	15 540,3	15 232,0	14 977,0

Rozdíly v průměrném přepočteném počtu zaměstnanců k 31. prosinci 2020 zajišťujících dané činnosti oproti roku 2019 vyplývají jednoznačně z celkového snížení počtu systemizovaných míst, kdy k 31. prosinci 2019 bylo napříč všemi orgány FS zrušeno celkem 496 systemizovaných míst (3,1 %). K rušení míst docházelo prostřednictvím optimalizace organizační struktury, která probíhala ve třech úrovních. První úroveň bylo samotné rušení 496 systemizovaných míst. K tomuto kroku bylo přistoupeno ve vazbě na návrh státního rozpočtu na rok 2020, který předpokládal redukci počtu míst u organizačních složek státu o 5 %. Druhou úroveň byla navržená optimalizace velikosti a počtu

útvary. Tato optimalizace měla za cíl zajistit obdobnou velikost útvarů vykonávajících paralelní činnost napříč FS a zároveň snížit počet těchto útvarů. V důsledku této úrovně optimalizace došlo ke zrušení celkem 268 útvarů napříč všemi orgány FS, tzn. k úbytku 268 zaměstnanců na řídicích úrovních. Třetí úroveň byla transformace 33 řízených ÚzP na optimalizovaný režim 2+2 (2 úřední dny + 2 zaměstnanci). Jedná se o zajištění podatelny v příslušné obci s cílem ponechat dostupnost FS a zároveň dosáhnout vyšší efektivity i vyšších ekonomických úspor.

V datech se tak odráží jednak přirozený úbytek průměrného přepočteného počtu zaměstnanců spravujících jednotlivé agendy a dále již velmi patrná vazba na pozastavení činnosti elektronické evidence tržeb. Vzhledem k opatřením přijímaným v souvislosti s pandemickou situací způsobenou šířením viru SARS-CoV-2 byla v průběhu roku 2020 pozastavena evidenční povinnost poplatníků a to nejprve do konce roku 2020, následně došlo k pozastavení této činnosti až do konce roku 2022. Zaměstnanci spravující tuto agendu byli a budou využiti zejména na posílení činností daňové kontroly.

Tabulka č. 31: Struktura zaměstnanců finanční správy

k 31. 12. příslušného roku

	2016	2017	2018	2019	2020
Evidenční stav	15 405	15 550	15 571	15 267	15 031
z toho: ženy	80,5 %	80,7 %	80,7 %	80,7 %	80,9 %
Obměna zaměstnanců					
nově přijatí	9,6 %	10,5 %	8,6 %	6,8 %	8,0 %
odchody	8,4 %	9,0 %	7,9 %	8,3 %	9,0 %
Vzdělání					
vysokoškolské	44,4 %	45,7 %	46,7 %	47,5 %	48,3 %
středoškolské	55,4 %	54,2 %	53,2 %	52,4 %	51,6 %
základní	0,1 %	0,1 %	0,1 %	0,1 %	0,1 %
Věková struktura*					
méně než 25 let	1,5 %	1,4 %	1,1 %	0,8 %	0,8 %
25–34	11,8 %	11,9 %	11,8 %	11,2 %	10,8 %
35–44	26,7 %	26,1 %	24,1 %	22,0 %	20,8 %
45–54	34,8 %	35,3 %	36,2 %	37,0 %	37,6 %
55–64	24,0 %	24,0 %	25,2 %	27,0 %	27,8 %
65 a více	1,2 %	1,3 %	1,6 %	2,0 %	2,2 %
průměr	46,6	46,8	47,3	47,9	48,2
Zaměstnanci v pracovním a služebním poměru*					
méně než 5 let	24,0 %	25,4 %	24,8 %	23,0 %	22,3 %
5–9 let	12,6 %	12,0 %	12,1 %	13,2 %	15,7 %
10–19 let	28,8 %	27,7 %	27,8 %	28,0 %	24,7 %
více než 20 let	34,6 %	34,9 %	35,3 %	35,8 %	37,3 %
Počet systemizovaných míst skutečnost k 31. 12.	16 120	16 300	16 300	16 210	15 714
Průměrný měsíční plat v Kč	32 418	36 650	38 734	40 931	43 301

*Struktura zaměstnanců dle ISORA.

K 31. prosinci 2020 činil ve FS evidenční počet zaměstnanců 15 031, z toho značný podíl ve výši 80,9 % tvořily obdobně jako v předchozích obdobích ženy. Z celkového evidenčního počtu

bylo 14 074 zaměstnanců ve služebním poměru a 957 zaměstnanců v pracovním poměru. Počet zaměstnanců v pracovním poměru zahrnuje i zaměstnance vykonávající správní činnosti podle § 5 zákona č. 234/2014 Sb., o státní službě, ve znění pozdějších předpisů, kteří jsou přijati na dobu určitou podle pracovníprávních předpisů na systemizovaném služebním místě, např. jako zástup za státního zaměstnance na mateřské nebo rodičovské dovolené. V roce 2020 bylo do služebního a pracovního poměru přijato celkem 1 197 zaměstnanců. Služební a pracovní poměr byl ukončen s 1 352 zaměstnanci. Z hlediska dosaženého vzdělání v roce 2020 nadále převažovala s 51,6 % skupina zaměstnanců se středoškolským vzděláním. Stejně jako v uplynulých letech se však nadále zvyšoval podíl skupiny zaměstnanců s vysokoškolským vzděláním (48,3 %). Průměrný věk zaměstnanců FS v roce 2020 činil 48,2 let.

Schválený počet systemizovaných míst byl ke konci roku 2020 obsazen z 95,7 %. Meziročně tak došlo ke zvýšení plnění limitu počtu zaměstnanců o 1,5 %. Nenaplnění tohoto ukazatele na 100 % bylo způsobeno nejen přirozenou fluktuací, ale také omezením realizace výběrových řízení v kontextu s vyhlášením nouzových stavů pro území České republiky z důvodu ohrožení zdraví v souvislosti s pandemií způsobenou šířením viru SARS-CoV-2, což se projevilo ve stagnaci obsazování volných systemizovaných míst.

Celní správa

Limit systemizovaných míst byl k 1. lednu 2020 celkem 5 899 míst. Z tohoto počtu bylo v kategorii celník 4 435 míst a v kategorii občanský zaměstnanec 1 464 míst. Oproti roku 2019 byl celkový limit snížen o 255 systemizovaných míst (4,1 %). Z celkového počtu zrušených systemizovaných míst bylo 230 v kategorii celník a 25 v kategorii občanský zaměstnanec.

Strategický vývoj v oblasti systemizace celní správy byl v roce 2020 významně ovlivněn dopady pandemie na náplň činnosti celní správy a její významnou úlohou v souvislosti s řadou přijímaných opatření. Ve vazbě na usnesení vlády č. 477, kterým byla schválena změna systemizace celní správy na rok 2020 z důvodu navýšení rozsahu vykonávané služby příslušníky celní správy oproti rozsahu běžné služby. Usnesení vlády č. 477 vycházelo z nařízení vlády č. 83/2020 Sb., o povolání vojáků v činné službě a příslušníků CS ČR k plnění úkolů Policie České republiky, kterým vláda nařídila podle § 22 odst. 1 a 2 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů, povolání příslušníků CS ČR k plnění úkolů PČR v souvislosti s epidemií viru SARS-CoV-2 při zajišťování vnitřního pořádku a bezpečnosti s cílem ochránit životy, zdraví a majetek osob a pro naplnění bezpečnostních opatření, a to zejména za účelem provedení krizových opatření vyplývajících z usnesení vlády č. 221, ze dne 15. března 2020, o dočasném znovuzavedení ochrany vnitřních hranic České republiky a navazujícího usnesení vlády č. 370, ze dne 1. dubna 2020, o prodloužení dočasného znovuzavedení ochrany vnitřních hranic ČR.

Tabulka č. 32: Struktura zaměstnanců celní správy podle činností

průměrný přepočtený počet zaměstnanců k 31. 12. příslušného roku

	2016	2017	2018	2019	2020
Správa spotřebních daní	1 652,8	1 715,3	1 715,2	1 701,6	1 666,6
Registrace a činnosti pro poplatníka (včetně povolování)	65,3	58,0	56,3	59,2	58,0
Vyměřování a placení daní	203,4	220,5	228,7	230,5	225,8
Kontrola , vyhledávání a další způsoby verifikace (včetně zajišťování zboží)	420,1	471,6	438,0	403,5	395,1

průměrný přepočtený počet zaměstnanců k 31. 12. příslušného roku

	2016	2017	2018	2019	2020
Vymáhání dluhů a přidružené činnosti	37,5	30,7	32,8	38,6	37,8
Spory a odvolání (včetně správního trestání)	72,3	71,2	75,2	60,1	58,8
Další činnosti související s výběrem daní (včetně metodické činnosti)	301,0	301,2	321,3	309,5	303,1
Podpůrné činnosti související s výběrem daní (vnitřní administrativa, HR, IT atd.)	553,2	562,1	562,9	600,3	588,0
Správa cel	1 570,4	1 534,0	1 553,7	1 559,2	1 526,9
Registrace a činnosti pro celní subjekty, včetně povolování	56,8	50,7	52,0	56,2	55,1
Vyměrování a placení cla a daní	480,4	502,9	464,6	403,4	395,0
Kontrola , vyhledávání a další způsoby verifikace, včetně zajišťování zboží	276,3	228,2	270,4	248,7	243,6
Vymáhání dluhů a přidružené činnosti	13,9	12,0	12,8	24,9	24,4
Spory a odvolání , včetně správního trestání	41,6	44,1	43,1	33,9	33,2
Další činnosti související s výběrem cel a daní, včetně metodické činnosti	177,5	160,5	168,6	154,5	151,3
Podpůrné činnosti související s výběrem cel (vnitřní administrativa, HR, IT atd.)	523,9	535,6	542,2	637,5	624,3
Ostatní činnosti	2 170,9	2 259,7	2 387,1	2 364,3	2 315,5
Registrace a činnosti pro ostatní subjekty, včetně povolování	29,9	25,7	27,5	27,3	26,7
Placení poplatků a pokut , včetně pořizování předpisů dělené správy	78,8	74,0	75,6	83,5	81,8
Kontrola , vyhledávání, trestní prověřování a další způsoby verifikace, včetně zajišťování zboží	798,2	881,7	990,8	914,7	895,8
Vymáhání dluhů a přidružené činnosti	226,4	197,3	206,9	207,2	203,0
Spory a odvolání , včetně správního trestání	83,6	93,8	92,6	77,6	76,0
Další činnosti související s ostatními činnostmi, včetně metodické činnosti	279,4	292,0	298,3	281,6	275,8
Podpůrné činnosti související s ostatními činnostmi (vnitřní administrativa, HR, IT)	674,6	695,2	695,4	772,3	756,4
CELKEM		5 394,1	5 509,0	5 656,0	5 625,1

Celní správa eviduje 55 % zaměstnanců ve věku nad 45 let. Nejvíce je zastoupena kategorie zaměstnanců 45-54 let. Tato skutečnost koresponduje s trendem stárnutí populace v ČR. Oproti předchozím letům se mírně navýšil počet mladších zaměstnanců ve věkové kategorii 25-34 let.

V kategorii méně než 25 let se počet zaměstnanců snížil. Nábor nových zaměstnanců, kteří nastoupili v roce 2020 (průměrný věk byl 36 let) a průměrný věk zaměstnanců, kteří z celní správy odešli (průměrný věk byl 48 let), měl vliv na snížení průměrného věku v celní správě na 45,1 let.

Podle kritéria dosaženého vzdělání tvoří již řadu let nejpočetnější skupinu zaměstnanci se středoškolským vzděláním. Podíl této skupiny se však již řadu let snižuje a v současnosti činí 56,5 %. Dlouhodobě naopak mírně narůstá podíl vysokoškolsky vzdělaných zaměstnanců.

Z pohledu délky trvání pracovního nebo služebního poměru se navýšila skupina zaměstnanců pracujících v celní správě méně než 10 let. Nejpočetnější skupinou stále zůstává skupina zaměstnanců pracujících v celní správě více než 20 let.

Tabulka č. 33: Struktura zaměstnanců celní správy

k 31. 12. příslušného roku

	2016	2017	2018	2019	2020
Evidenční stav	5 442	5 646	5 776	5 500	5 568
z toho: ženy	33,8 %	34,4 %	35,3 %	37,0 %	37,5 %
Obměna zaměstnanců					
nově přijatí	5,4 %	7,8 %	7,6 %	5,4 %	5,8 %
odchody	5,2 %	4,9 %	5,5 %	10,4 %	4,4 %
Vzdělání					
vysokoškolské	39,7 %	41,1 %	41,5 %	41,9 %	42,7 %
středoškolské	59,9 %	58,6 %	57,8 %	57,3 %	56,5 %
základní	0,3 %	0,3 %	0,8 %	0,8 %	0,8 %
Věková struktura					
méně než 25 let	1,7 %	2,4 %	2,8 %	2,5 %	2,3 %
25–34 let	13,0 %	13,8 %	14,9 %	15,7 %	16,1 %
35–44 let	34,7 %	31,4 %	28,9 %	28,0 %	26,0 %
45–54 let	39,5 %	40,1 %	40,4 %	39,7 %	39,9 %
55–64 let	10,4 %	11,4 %	12,2 %	13,1 %	14,5 %
65 a více let	0,7 %	0,9 %	0,9 %	1,0 %	1,1 %
průměr	44,6	44,2	44,7	44,7	45,1
Zaměstnanci v pracovním a služebním poměru*					
méně než 5 let	13,9 %	19,8 %	21,3 %	22,5 %	23,6 %
5–9 let	9,7 %	10,0 %	7,7 %	7,2 %	7,8 %
10–19 let	28,4 %	26,1 %	22,5 %	24,0 %	22,4 %
více než 20 let	48,0 %	44,1 %	48,6 %	46,3 %	46,2 %
Počet systemizovaných míst skutečnost k 31. 12.	5 895	6 259	6 303	6 154	5 899
Průměrný měsíční plat					
civilní zaměstnanec v Kč	28 284	31 532	33 096	33 417	35 345
celník v Kč	38 229	45 349	48 970	48 345	51 227

*Struktura zaměstnanců dle ISORA.

Dne 1. srpna 2020 nabyla účinnosti vyhláška č. 328/2020 Sb., o územních pracovištích celních úřadů, která se nenacházejí v jejich sídlech. Došlo tak ke zrušení 10 územních pracovišť celních úřadů. K této změně organizační struktury bylo nutné přistoupit vzhledem k postupující elektronizaci a snižování počtu systemizovaných míst v agendách celní a daňové řízení. V rámci

svého výkonu působnosti zavádí celní správa technologie, které umožňují veřejnosti provádět převážnou část úkonů elektronicky. Podíl těchto technologií se postupně zvětšuje a klesá tak potřeba veřejnosti osobně navštěvovat pracoviště celních úřadů. Na základě těchto skutečností dochází k administrativní, finanční i časové úspoře na straně deklarantů. Dlouhodobým úsilím celní správy je rozvoj elektronizace, zejména v podobě nahrazení listinných dokumentů digitálními. Snahou je primárně nabízet digitální služby, tedy umožnit subjektům uskutečnit podání v elektronické podobě na úkor podání v listinné podobě. Avšak možnost uskutečnění podání na přepážce úřadu zůstane i v budoucnu zachována. Takto uskutečněné podání bude z důvodu zajištění efektivní správy dokumentů digitalizováno. Hlavním přínosem přijatého řešení byl přesun systemizovaných míst příslušníků z rušených územních pracovišť do agend a do činností kontrolních a dohledových procesů, kde dochází k jejich efektivnějšímu využití.

Povolání příslušníků celní správy k plnění úkolů PČR a účast na zajištění realizace opatření přijatých v rámci nouzového stavu vyhlášeného vládou ČR se projevilo v rozsahu výkonu služby příslušníků celní správy nejen v důsledku režimu výkonu služby při ochraně vnitřních hranic ČR, ale i vzhledem k nutnosti zajistit řádný výkon „standardních“ kompetencí orgánů CS ČR, kde rovněž došlo k nárůstu činností (např. v oblasti správy spotřebních daní - povolovací a kontrolní činnost ve vztahu k nakládání s lihem při výrobě dezinfekčních prostředků). Vzhledem ke skutečnosti, že počet příslušníků CS ČR, stanovený schválenou systemizací CS ČR na rok 2020, byl dimenzován pro výkon „standardních“ kompetencí orgánů celní správy, bylo nezbytné zajistit výkon kompetencí orgánů CS ČR, zajišťovaných za běžných podmínek příslušníky CS ČR povolanými k plnění úkolů PČR na základě nařízení vlády č. 83/2020, ostatními příslušníky CS ČR. Schválený počet systemizovaných míst byl ke konci roku 2020 obsazen z 94,4 %.

14. Hospodaření

Finanční správa

Celkové příjmy finanční správy v roce 2020 činily 850 769 mil. Kč, meziročně tak vlivem celkové ekonomické situace a přijímaných opatření v souvislosti s pandemickou situací způsobenou šířením viru SARS-CoV-2 poklesly o 56 236 mil. Kč (6,2 %).

Z celkových příjmů představovaly daňové příjmy 99,97 %. V roce 2020 financovala finanční správa své potřeby v obdobném režimu jako v předchozích letech, který byl však ovlivněn pandemickou situací. Pokračovalo centralizované zajišťování nákupů vybraných komodit v rámci resortu MF (automobilů, spotřebního materiálu, ICT, kancelářských potřeb, atd.). Z celkových uskutečněných výdajů ve výši 13 499 mil. Kč tvořily kapitálové výdaje celkem 967 mil. Kč a běžné výdaje 12 532 mil. Kč. Celkové výdaje FS se meziročně zvýšily o 847 mil. Kč (6,7 %). Nárůst byl způsoben vyšším čerpáním kapitálových výdajů, které vzrostly o 112,4 %, přičemž výdaje na ICT vzrostly o 431 mil. Kč, ale i zvýšením běžných výdajů, zejména výdajů na platy a příslušenství (meziroční nárůst o 3,6 %), přičemž ostatní běžné výdaje meziročně poklesly o 2,0 %. Celkové příjmy FS v kapitole 312 se meziročně snížily o 197 mil. Kč (44,6 %). Pokles byl způsoben hlavně snížením přijatých sankčních plateb o 185,2 mil. Kč.

Tabulka č. 34: Hospodaření finanční správy

k 31. 12. příslušného roku v mil. Kč

	2016	2017	2018	2019	2020
Příjmy celkem	732 322	795 634	853 785	907 005	850 769
z toho: Daňové příjmy celkem	731 265	795 040	853 267	906 583	850 561
v tom: Příjmy kapitoly 398 –VPS ¹⁾	731 233	795 004	853 223	906 563	850 524
Příjmy kapitoly 312 - MF	32	36	44	20	37
z toho: Nedaňové příjmy celkem kapitoly 312 – MF²⁾	1 057	594	518	422	208
Výdaje celkem	10 330	11 836	12 097	12 653	13 499
z toho: Běžné výdaje celkem	9 506	11 151	11 695	12 197	12 532
v tom: Platy zaměstnanců celkem	5 941	6 794	7 218	7 560	7 803
Ostatní platby za provedenou práci celkem	8	9	5	9	61
Povinné pojistné placené zaměstnavatelem	2 021	2 310	2 454	2 562	2 638
Převod FKSP	90	136	144	153	157
Sociální dávky celkem					
v tom: Ostatní běžné výdaje celkem	1 445	1 902	1 875	1 913	1 874
v tom: výdaje na ICT	475	899	873	909	891
z toho: Kapitálové výdaje celkem	824	685	401	456	967
v tom: výdaje na ICT	650	610	266	376	807

¹⁾ Částky jsou uváděny před rozdělením daňových příjmů dle zákona č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení výnosů některých daní územním samosprávným celkům a některým státním fondům.

²⁾ Nedaňové příjmy celkem kapitoly 312 – MF zahrnují i kapitálové příjmy a přijaté transfery.

Nárůst platů zaměstnanců ve FS v roce 2020 oproti stejnému období roku 2019 byl způsoben zejména zvýšením platových tarifů a s tím nárokového zvýšení příplatku za vedení na základě usnesení vlády č. 652 ze dne 16. září 2019 k návrhu zákona o státním rozpočtu České republiky na rok 2020 a střednědobého výhledu státního rozpočtu České republiky na léta 2021 a 2022. Z důvodu snížení počtu systemizovaných míst musela FS navíc z rozpočtu v roce 2020 zabezpečit prostředky pro 166 státních zaměstnanců, kteří byli zařazeni mimo výkon služby po dobu minimálně 6 měsíců, a to v 80% výši jejich přiznaného platu. K 1. lednu 2020 se také projeví negativní dopady i ve snížení příplatku za vedení v průměrné výši 48 Kč a zvláštního příplatku v průměrné výši 8 Kč, a to především z důvodu zmíněné redukce počtu představených a vedoucích zaměstnanců v závislosti na optimalizaci velikosti a počtu pracovišť. Meziročně byl snížen počet systemizovaných míst o 496 míst na 15 714 systemizovaných míst.

Tabulka č. 35: Hospodaření finanční správy s prostředky ICT

k 31. 12. příslušného roku v mil. Kč

Výdaje na ICT	2016	2017	2018	2019	2020
Běžné	475	899	873	909	891
Kapitálové	650	610	266	376	807
CELKEM	1 125	1 509	1 139	1 285	1 698

Vyšší meziroční čerpání kapitálových výdajů na ICT celkem o 431 mil. Kč (114,6 %) bylo ovlivněno zejména realizací úprav informačního systému ADIS v souvislosti s legislativními změnami. Jednalo se o zavedení vyplácení kompenzačního bonusu, realizace projektů paušální daň a Portál MOJE daně. Čerpání bylo ovlivněno i pandemickou situací, kvůli které došlo k posunu realizace některých projektů. Naopak u běžných výdajů na ICT došlo k poklesu oproti předchozímu roku, a to o 18 mil. Kč (2,0 %). Tento pokles byl způsoben nižšími výdaji v rámci oprav a udržování, které vyplývají z centralizace hardware ADIS provedené v roce 2019.

Celní správa

V roce 2020 dosáhly celkové příjmy celní správy výše 170 326 mil. Kč, což znamená meziroční pokles o 1 002 mil. Kč (0,6 %). Pokles celkových příjmů CS byl způsoben zejména snížením nedaňových příjmů o 908 mil. Kč. Podíl daňových příjmů na celkových příjmech CS tak meziročně mírně vzrostl o 0,5 % na 98,4 %.

Tabulka č. 36: Hospodaření celní správy

k 31. 12. příslušného roku v mil. Kč

	2016	2017	2018	2019	2020
Příjmy celkem	165 329	165 464	171 478	171 328	170 326
z toho: Daňové příjmy celkem	161 188	163 897	168 831	167 732	167 639
v tom: Příjmy kapitoly 398 – VPS ¹⁾	160 604	163 195	168 044	166 963	166 861
Příjmy kapitoly 312 - MF	584	702	787	769	777
z toho: Nedaňové příjmy celkem kapitoly 312 – MF²⁾	4 141	1 567	2 647	3 596	2 688
Výdaje celkem	5 706	5 420	6 008	6 094	6 078
z toho: Běžné výdaje celkem	5 313	5 032	5 529	5 590	5 666
v tom: Platy zaměstnanců celkem	2 308	2 762	3 054	3 006	3 114
Ostatní platby za provedenou práci celkem	9	11	10	10	9
Povinné pojistné placené zaměstnavatelem	788	942	1 041	1 025	1 056
Převod FKSP	35	55	61	60	62
Sociální dávky celkem	449	466	520	682	668
v tom: Ostatní běžné výdaje celkem	1 724	796	843	806	756
v tom: výdaje na ICT	173	202	215	196	196
z toho: Kapitálové výdaje celkem	393	388	479	504	413
v tom: výdaje na ICT	158	195	194	227	221

¹⁾ Částky jsou uváděny před rozdělením daňových příjmů dle zákona č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení výnosů některých daní územním samosprávným celkům a některým státním fondům.

²⁾ Nedaňové příjmy celkem kapitoly 312 – MF zahrnují i kapitálové příjmy a přijaté transfery.

Čerpání výdajů v roce 2020 vykazuje oproti roku 2019 mírný pokles. I když došlo k nárůstu čerpání v běžných výdajích, kapitálové výdaje byly výrazně nižší, což ovlivnilo snížení celkových

výdajů. V běžných výdajích došlo ke zvýšení výdajů na platy zaměstnanců, a to z důvodu zvýšení stupnic platových tarifů pro občanské zaměstnance s účinností od 1. ledna 2020, v důsledku změny nařízení vlády č. 341/2017 Sb., o platových poměrech zaměstnanců ve veřejných službách a správě, ve znění pozdějších předpisů, nařízením vlády č. 300/2019 Sb., a rovněž ke zvýšení stupnic základních tarifů pro příslušníky bezpečnostních sborů nařízením vlády č. 336/2019 Sb., kterým se stanoví stupnice základních tarifů pro příslušníky bezpečnostních sborů, s účinností od 1. ledna 2020. V závislosti na navýšení objemu prostředků na platy došlo v roce 2020 zároveň také k navýšení výdajů souvisejících, tzn. povinného pojistného a převodu FKSP.

Rozpočet běžných výdajů celní správy byl v souvislosti s pandemií způsobenou šířením viru SARS-CoV-2 navýšen o 60 mil. Kč, a to v oblasti rozpočtu finančních prostředků určených na služební příjmy příslušníků celní správy a souvisejícího povinného pojistného včetně FKSP, tato částka byla zcela vyčerpána. Navýšení rozpočtu proběhlo v souvislosti s unesením vlády č. 477, kterým byla schválena změna systemizace celní správy na rok 2020 z důvodu navýšení rozsahu vykonávané služby příslušníky celní správy oproti rozsahu běžné služby (viz kapitola 13). V návaznosti na navýšení rozsahu vykonávané služby příslušníky CS ČR oproti rozsahu služby, která byla zohledněna ve schváleném rozpočtu na služební příjmy příslušníků celní správy pro rok 2020, došlo k odpovídajícímu navýšení rozpočtu, a i jeho čerpání.

5012	Platy zam. bezpeč. sborů a ozbrojených sil ve sl. poměru	44 183 tis. Kč
5031	Povinné pojistné na sociální zabezpečení	10 957 tis. Kč
5032	Povinné pojistné na veřejné zdravotní pojištění	3 976 tis. Kč
5342	Základní přiděl FKSP	884 tis. Kč

Prostředky převedené z kapitoly 398 VPS ve prospěch celní správy v souvislosti s opatřeními přijímanými v důsledku pandemie způsobené šířením viru SARS-CoV-2 nebyly čerpány jen na odměny, ale také na ostatní složky služebního příjmu v souladu se zákonem č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, ve znění pozdějších předpisů. Při změně režimu služby na směnný nebo nepřetržitý režim výkonu služby náleží příslušníkovi zvýšený základní tarif a obdobně i další instituty využívané pro zajištění mimořádného výkonu služby (např. odměna za služební pohotovost) způsobují zvýšené čerpání prostředků na služební příjmy. V oblasti odměn nebyl u celní správy použit postup, kdy by byla stanovena konkrétní výše odměny pro příslušníka podílejícího se na zajišťování opatření přijatých v souvislosti s pandemií, ale příslušné finanční prostředky byly převedeny do pravomoci jednotlivých služebních funkcionářů, kteří při poskytování odměn posuzovali osobní podíl příslušníka na zajišťování přijatých opatření v celém kontextu výkonu služby.

V oblasti kapitálových výdajů došlo meziročně k poklesu o 91 mil. Kč (18,1 %). Pokles čerpání kapitálových výdajů byl způsoben dopady v důsledku opatření souvisejících s pandemickou situací způsobenou šířením viru SARS-CoV-2.

Tabulka č. 37: Hospodaření celní správy s prostředky ICT

k 31. 12. příslušného roku v mil. Kč

	2016	2017	2018	2019	2020
Běžné	173	202	215	196	196
Kapitálové	158	195	194	227	221
CELKEM	331	397	409	423	417

V oblasti výdajů v souvislosti s ICT došlo meziročně k mírnému poklesu kapitálových výdajů o 6 mil. Kč (2,6 %). Hodnota běžných výdajů zůstala beze změny, a to 196 mil. Kč.

15. Vztahy s veřejností

Hlavními tématy, kterým se **finanční správa** v roce 2020 věnovala, byly kompenzační bonusy, liberační balíčky, generální pardony a odklad evidence tržeb. Cílem bylo komunikovat nejen rychle a přehledně, nýbrž také poskytnout obyvatelům ČR a zároveň žadatelům o kompenzační bonus maximální servis pro vyplnění žádostí. Proto finanční správa nastavila v roce 2020 rychlejší, komplexnější a uživatelsky maximálně jednoduchou a srozumitelnou komunikaci s daňovými poplatníky. Nové možnosti byly výsledkem aktuální epidemiologické situace způsobené šířením viru SARS-CoV-2. Za průlom lze považovat zákon č. 159/2020 Sb., o kompenzačním bonusu v souvislosti s krizovými opatřeními v souvislosti s výskytem viru SARS CoV-2, ve znění pozdějších předpisů, který poplatníkům umožnil podat žádost prostřednictvím e-mailu formou oskenované žádosti s podpisem žadatele. V souvislosti s pandemickou situací se finanční správa v průběhu roku věnovala problematice vyřizování odborných dotazů ze strany veřejnosti týkající se zejména specifík kompenzačního bonusu. Dále byly v rámci finanční správy připraveny elektronické žádosti, které publikovala na svých webových stránkách, které se týkaly podpory těch nejzranitelnějších osob, na které dopadla pandemická situace způsobená šířením viru SARS-CoV-2.

Finanční správa se dále zabývala informováním veřejnosti o chystaném spuštění paušální daně a 7. prosince 2020 spustila příjem žádostí o vstup do tohoto institutu. Mimo jiné bylo prezentováno i spuštění portálu MOJE daně. Proběhla i pravidelně pořádaná charitativní akce, ve spolupráci s Kontem Bariéry, Pomáháme svým kolegům.

Celní správa byla nucena v roce 2020 zrušit některé významné prezentační akce, a to v důsledku pandemické situace. Dny NATO v Ostravě – Mošnově se uskutečnily v duchu pandemie a vybraní zástupci bezpečnostních sborů byli oceněni za svoji práci v době nouzového stavu země. Nadále se celní správa prezentovala na sociálních sítích, kromě Facebooku také na Twitteru, Instagramu a YouTube. V roce 2020 zveřejnila celní správa 243 tiskových zpráv. Zveřejňována jsou nejčastěji sdělení z oblasti dohledu, pátrání, spotřebních daní i legislativních novinek vztahujících se ke kompetencím organizace. Ve sledovaném období bylo vyřízeno celkem 657 dotazů veřejnosti došlých na podatelnu Generálního ředitelství cel. Pracovníci Poradenského a informačního centra celní správy zpracovali téměř 2 900 písemných dotazů a 7 000 telefonických dotazů. Nejvíce dotazů se týkalo podmínek dovozu a vývozu zboží, sazebního zařazení zboží, stanovení celních sazeb, spotřebních daní a DPH.

16. Závěr

Rok 2020 byl poznamenán pandemií způsobenou šířením viru SARS-CoV-2. Pandemie udeřila ve dvou vlnách a přetrvává i v roce 2021. Resort Ministerstva financí bude nadále realizovat opatření ke zmírnění dopadů pandemie, tedy vyplácení kompenzačního bonusu, nebo například prodloužení termínu pro podání daňových přiznání. Počátkem roku 2021 bude umožněno využívat daňově zvýhodněné stravování formou stravenkového paušálu, tedy vyplácení příspěvku přímo v penězích. Příspěvek na stravování díky tomu budou moci využít i zaměstnanci, kteří na něj dnes nedosáhnou. Zaměstnavatelům, kteří se rozhodnou na stravenkový paušál přejít, poklesne administrativa a odpadnou náklady na poplatky a provize, které jsou spojené se stravenkami. Současně bude v roce 2021 možné využít institutu paušální daně pro podnikatele s obratem do 1 mil. Kč. Cílem úpravy je nahradit nepříliš využívaný institut stanovení daně paušální částkou (§ 7a zákona o daních z příjmů ve znění účinném do 31. prosince 2020) novým tzv. paušálním režimem založeným na dobrovolné bázi, jehož hlavními znaky jsou významné snížení administrativní náročnosti pro poplatníky ve vazbě na povinnosti související s daní z příjmů a s tzv. veřejnými pojistnými (pojistné na důchodové pojištění a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti, pojistné na veřejné zdravotní pojištění).

Finanční správa očekává v průběhu roku spuštění a další rozvoj modernizace Daňového portálu v rámci projektu MOJE daně a intenzivní participaci útvarů finanční správy na projektu nDIS. Také budou realizovány další dílčí úpravy v informačním systému ADIS ve vztahu k zavedení paušální daně a zrušení superhrubé mzdy, kdy je nezbytné úpravy promítnout i v rámci aktualizace tiskopisů přiznání daně z příjmů fyzických osob. Co se týče pozastavení evidence tržeb, do konce roku 2022 nemusí poplatníci odesílat údaje o tržbách správci daně. Některé povinnosti poplatníkům i nadále zůstávají (povinnost ochrany autentizačních údajů, certifikátu a bloků účtenek), někteří poplatníci nadále evidují tržby dobrovolně a systém evidence tržeb tak zůstane i v roce 2021 plně funkční. Mezi priority při správě daní se i nadále řadí efektivní vymáhání daňových nedoplatků včetně rozvíjení podpory finančních úřadů, k níž náleží, kromě podpory metodické, také např. aktualizace přehledu o provedených a možných dalších vymáhacích postupech vůči dlužníkům a rozšiřování možností neformální komunikace FS s daňovými subjekty.

Celní správa v souvislosti s úspěšným ukončením projektu „Rekonstrukce a dostavba areálu VZSK Heřmanice“ v roce 2020 bude celní správa v nadcházejícím roce pokračovat ve výcviku a nasazení služebních psů k detekci osob s podezřením na nákazu způsobenou virem SARS-CoV-2 a k vyhledávání osob přepravovaných nelegálně v nákladových prostorech vozidel. Dále bude v roce 2021 pokračovat v kampani, jejímž cílem je informovat veřejnost o implementaci nových opatření v rámci účinnosti zásadních celních a daňových změn pro oblast e-commerce. Současně se bude celní správa podílet na tvorbě národní legislativy a úpravě systému vykazování statistických údajů Intrastat na základě nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/2152. V příštím roce se bude celní správa i nadále věnovat přípravám na nadcházející předsednictví ČR v Radě EU v druhé polovině roku 2022. V souvislosti s blížícím se termínem byly již vybrány priority, které bude celní správa v rámci Pracovní skupiny pro celní spolupráci Rady EU prosazovat. Jedná se o koordinaci dohledu nad strategickým zbožím a zbožím dvojího užití v rámci EU a ochranu zdraví pracovníků orgánů vymáhání práva při detekci omamných psychotropních látek. Dále by měla být vytvořena strategická studie na téma zapojení celních orgánů do zajištění vnitřní bezpečnosti EU v rámci aktivit Europolu.

SEZNAM ZKRATEK

ADIS	Automatizovaný daňový informační systém
AVMRS	Analyticko-monitorovací a rešeršní systémy
CbCR	Country by Country Reporting (Zpráva podle zemí)
cPortál	Celní portál
CS	Celní správa České republiky
CÚ	Celní úřad
ČNB	Česká národní banka
ČR	Česká republika
DPFO	Daň z příjmů fyzických osob
DPH	Daň z přidané hodnoty
DPPO	Daň z příjmů právnických osob
DŘ	Zákon č. 280/2009 Sb., daňový řád, ve znění pozdějších předpisů
EU	Evropská unie
EUR	Euro (měna eurozóny)
FATCA	Foreign Account Tax Compliance Act
FO	Fyzická osoba
FS	Finanční správa České republiky
FÚ	Finanční úřad
FZ	Finanční zpravodaj
GATCA	Global Account Tax Compliance Act
GFŘ	Generální finanční ředitelství
GŘC	Generální ředitelství cel
HDP	Hrubý domácí produkt
ICT	Informační a komunikační technologie
IOTA	Intra-European Organisation of Tax Administrations - Evropská organizace daňových správ
ISCS	Informační systém celní správy
ISO/IEC	Certifikát – Bezpečnost ISCS
ISORA	Mezinárodní komparace správy daní a cel
IT	Informační technologie
KB	Kompenzační bonus
MA	Upozornění na možné porušování celních předpisů zasílané zahraničním státem
MF	Ministerstvo financí
MOSS	Mini One Stop Shop - Zvláštní režim jednoho správního místa
NATO	Severoatlantická aliance
nDIS	Nový daňový informační systém
OECD	Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj
OESZ	Odvod z elektřiny ze slunečního záření
OSIRIS	Informační systém pro podporu řízení lidských zdrojů
PČR	Policie České republiky
PO	Právnická osoba
POP	Postup k odstranění pochybností
Rulings	Automatická výměna informací o předběžných daňových rozhodnutích s přeshraničním prvkem, tzv. Cross-border Tax Rulings
SFDI	Státní fond dopravní infrastruktury
SPD	Spotřební daň
ÚzP	Územní pracoviště finančního úřadu

TŘ	Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů
USA	Spojené státy americké
VIES	VAT Information Exchange System
ZDPH	Zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů
ZKB	Zákon č. 181/2014 Sb., o kybernetické bezpečnosti, ve znění pozdějších předpisů
ZoET	Zákon č. 112/2016 Sb., o evidenci tržeb, ve znění pozdějších předpisů